Сямейная газета

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

11 СТУДЗЕНЯ 2018 г. ЧАЦВЕР № 7 (28623)

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

У блізкага чалавека дэпрэсія. Што рабіць?

Замовіла мужа ў... валуна

Які мёд самы смачны

ЦЫТАТА ДНЯ

Ірына КАСЦЕВІЧ, міністр працы і сацыяльнай абароны:

«Мы жывём у XXI стагоддзі, гэта час высокіх хуткасцяў. Калі жанчына сядзіць тры гады ў дэкрэце, яна адстае прафесійна, выпадае з абоймы. Але многае залежыць ад яе самой. Віртуальная адукацыя дазваляе павышаць свой прафесійны ўзровень па многіх кірунках дыстанцыйна. Акрамя таго, выходзіць з дэкрэтнага водпуску можна і раней. Або выйсці на палову стаўкі, і пры гэтым будзе захоўвацца дапамога па доглядзе за дзіцем. Нагадаю, мы прапрацоўваем пытанне аб увядзенні абавязковага водпуску на некалькі дзён і для бацькаў. Ён будзе неаплачваемы. Яго мае права ўзяць мужчына, які хоча дапамагчы жонцы ў гэты няпросты перыяд. І калі ён вырашыў, то наймальнік абавязаны будзе прадаставіць такі водпуск».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 11.01.2018 г.

Долар ЗША	2,0146	▲
Еўра	2,4059	▲
Рас. руб.	0,0354	▲
Укр. грыўня	0,0710	▼

ISSN 1990 - 763X

ТРЫ СЯСТРЫ І «КОНІКІ»

Лідзія НЕКРАШЭВІЧ (у касцюме Снежнай Каралевы), яе малодшыя родныя сёстры Наталля КАВАЛЕНКА і Соф'я САМСОН рыхтуюцца да «Конікаў» — так называецца ў Давыд-Гарадку Шчадроўны вечар (трынаццатага студзеня). Па традыцыі на Стары Новы год уся іх радня — а гэта сем сясцёр і братоў са сваімі жонкамі, мужамі, дзецьмі і ўнукамі (усіх дваццаць чалавек) — шыюць адметныя карнавальныя касцюмы і маскі, каб сустрэць самы радасны час старажытнага Гарадка, хадзіць па вуліцах, заходзіць у дамы і віншаваць гарадчукоў: весяліць іх, іграць на гармоніках, біць у бубны і танцаваць да стомы.

— Яшчэ з самага маленства мы бегалі на «Конікі» калядаваць, спяваць абрадныя песні і красавацца сваімі ўборамі, — кажуць сёстры. — Таму і захавалася народная традыцыя, якую цяпер лічаць сапраўдным духоўным скарбам Палесся.

Нягледзячы на ўзрост (старэйшай сястры ўжо ідзе семдзесят восьмы год), жанчыны з нецярплівасцю чакаюць пачатку каляднага карнавалу.

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара.

Столінскі раён.

■ Вандроўнікі і маршруты

ТУРЫСТЫЧНА ПРЫВАБНЫЯ... КАМЯНІ

Натхняемся даўніной

Павел КАРАЛЁЎ з тых людзей, якія могуць дакладна назваць дату, калі ўлюбіліся. У 2002 годзе хлопец пабываў на рыцарскім фестывалі ў Навагрудку і там адчуў цягу да беларускасці. З таго часу пачаліся вандроўкі, праца ў Беларускім дзяржаўным музеі народнай архітэктуры і побыту, аднаўленне сядзібна-паркавага маёнтка Сёмкава пад Мінскам... Сёння Павел — супрацоўнік музея Янкі Купалы і адзін з аўтараў турыстычнага маршруту «Мінскае кола». Мы распыталі нашага суразмоўніка, якім чынам руіны дзейнічаюць на турыста і навошта беларускім гарадам рыцары.

СТАР. 4

■ Тэхналогіі

АСЦЯРОЖНА: МАБІЛЬНЫ ШПІЁН

Як схавацца ад разумных гаджэтаў?

У інфармацыйным грамадстве цяжка жыць у афлайне. Большасць людзей ужо не ўяўляе сябе без смартфона. Сёння працоўныя і іншыя пытанні вырашаюцца праз сацыяльныя сеткі і месенджары. Мы пастаянна звяртаемся да пошукавікаў па адказы. Пры гэтым рэдка задумваемся, што ведаюць пра нас тыя кампаніі, якія адказваюць за дзейнасць усіх нашых прылад. А яны збіраюць велізарны масіў даных аб кожным, пачынаючы ад густаў у ежы і падарожжах, заканчваючы псіхалагічным партрэтам асобы. І тут з'яўляюцца думкі аб прыватнасці. Наколькі сёння можна схавацца ад соцыуму, каб пабыць сам-насам з сабой? Паспрабуем разабрацца.

СВЕТ ЗМЯСЦІЎСЯ Ў ДАЛОНІ

Смартфон без перабольшання можна назваць сімвалам інфармацыйнага грамадства. Прыстасаванне, якое дазваляе быць уключаным у глабальны інфармацыйны паток у любым пункце свету, дзе ёсць доступ да інтэрнэту. Хочаш пагаварыць са знаёмымі з Токіа, знаходзячыся на другім канцы свету? Калі ласка! Трэба заказаць што-небудзь з Кітая або Амерыкі? Няма праблем! Гаджэт скарачае час і дыстанцыю не горш за фантастычны касмічны карабель з гіперухавіком, толькі ў межах нашай планеты. І ўсё гэта не казка, гэта тут і цяпер, чым ужо нікога не здзівіш.

СТАР. 4

■ Афіцыйна

ЗАЦВЕРДЖАНЫ ПЛАН ПАДРЫХТОЎКІ ЗАКОНАПРАЕКТАЎ НА 2018 ГОД

Адпаведны ўказ 10 студзеня падпісаў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка, паведамілі ў прэс-службе беларускага лідара.

У адпаведнасці з планам будуць падрыхтаваны і ўнесены ў Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу трыццаць дзевяць праектаў законаў. Пры гэтым шэсць законапраектаў з'яўляюцца прынцыпова новымі: праекты законаў «Аб плацежных паслугах у Рэспубліцы Беларусь», «Аб персанальных даных», «Аб электраэнергетыцы», «Аб радыяцыйнай бяспецы», «Аб ахове і выкарыстанні балот (тарфянікаў)» і «Аб судова-экспертнай дзейнасці».

Пяць законапраектаў складаюць так званы бюджэтны пакет. У іх ліку праект закона «Аб рэспубліканскім бюджэце на 2019 год».

Астатнія законапраекты прадугледжваюць карэкціроўку дзейнага заканадаўства. Плануецца ўнясенне змяненняў у шэраг кодэксаў, а таксама ў законы «Аб ахове працы», «Аб трансплантацыі органаў і тканак чалавека», «Аб гаспадарчых таварыствах», «Аб геаграфічных указаннях», «Аб аўдытарскай дзейнасці», «Аб дарожным руху», «Аб рэкламе», «Аб натуральных манаполіях», «Аб дзяржаўнай інавацыйнай палітыцы і інавацыйнай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь», «Аб дзяржаўнай службе ў Рэспубліцы Беларусь» і іншыя.

Акрамя таго, у 2018 годзе будуць падрыхтаваны і ўнесены Прэзідэнту на ўзгадненне дзве канцэпцыі праектаў законаў — «Аб дзяржаўных арганізацыях і гаспадарчых таварыствах з удзелам дзяржавы» і «Аб папярэджанні насілля ў сям'і»

■

ШТО Ў СВЕЦЕ РОБІЦЦА

ПУЧДЭМОН І РЭСПУБЛІКАНЦЫ КАТАЛОНІІ ДАМОВІЛІСЯ АБ ЯГОНЫМ УСТУПЛЕННІ НА ПАСАДУ КІРАЎНІКА РЭГІЁНА

Былы кіраўнік Каталоніі Карлес Пучдэмон дамовіўся з партыяй «Левыя рэспубліканцы Каталоніі» аб тым, каб паспрабаваць дабіцца свайго ўступлення на пасаду рэгіянальнага лідара пасля парламенцкіх выбараў 21 снежня.

Паводле інфармацыі газеты La Razon, Пучдэмон сустрэўся ў Бруселі з генеральным сакратаром «Левых рэспубліканцаў Каталоніі» Мартай Равіра. Экс-кіраўнік аўтаномнай вобласці, якога іспанская пракуратура вінаваціць у бунце, мяцяжы і растраце, разглядае магчымасць уступлення на пасаду дыстанцыйна або з дапамогай асобы, якая прадстаўляе яго інтарэсы.

Пучдэмон знаходзіцца ў апошнія месяцы ў Бельгіі, бо ў Іспаніі выдадзены ордэр на яго арышт.

27 кастрычніка 2017 года парламент Каталоніі зацвердзіў рэзалюцыю пра абвяшчэнне незалежнай рэспублікі. У адказ Сенат (верхняя палата парламента) Іспаніі ўхваліў просьбу Мадрыда аб увядзенні ў дзеянне 155-га артыкула канстытуцыі каралеўства, якая дазволіла абмежаваць самакіраванне Каталоніі. Пасля гэтага прэм'ер-міністр Іспаніі Марыяна Рахой заявіў, што было прынята рашэнне адхіліць ад пасад Пучдэмона і членаў яго ўрада.

ПРЭЗІДЭНТ МАЛДОВЫ ЛІЧЫЦЬ НЕЗАКОННЫМ СВАЁ ЧАСОВАЕ АДХІЛЕННЕ АД ПАСАДЫ

Ігар Дадон лічыць незаконным сваё часовае адхіленне ад пасады, якое дазволіла старшыні парламента Андрыяну Канду зацвердзіць у сераду ў абход кіраўніка дзяржавы прызначэнні новых членаў кабінета і закон аб забароне тэлеперадач навін з Расіі.

«Прызначаныя сёння міністры не валодаюць неабходнай легітымнасцю», — напісаў прэзідэнт у «Фэйсбуку». На думку Дадона, Дэмакратычная партыя, якая кантралюе парламент Малдовы, можа ўтрымаць уладу ў краіне «толькі шляхам грубага парушэння прынцыпаў дэмакратыі і прававой дзяржавы».

Раней Дадон зацвердзіў адстаўкі ў кабінеце, а новыя прызначэнні ўхваліць адмовіўся, растлумачыўшы сваю пазіцыю «сумнеўнай рэпутацыяй» некаторых кандыдатур.

ПАМЁР МІХАІЛ ДЗЯРЖАВІН

Акцёр Тэатра сатыры, народны артыст РСФСР Міхаіл Дзяржавін памёр ва ўзросце 81 года. Аб гэтым было паведамлена ў сераду на старонцы ў сетцы «Фэйсбук» Маскоўскага акадэмічнага тэатра сатыры.

Па словах жонкі Дзяржавіна Раксаны Бабаян, пахаванне пройдзе, хутчэй за ўсё, у панядзелак, 15 студзеня, на Новадзявочых могілках Масквы. Экс-жонка акцёра Ніна Будзённая расказала, што акцёр пакутаваў ад праблем з сасудамі галаўнога мозга.

Міхаіл Дзяржавін нарадзіўся 15 чэрвеня 1936 года ў Маскве ў сям'і народнага артыста РСФСР, аднаго з вядучых акцёраў тэатра імя Вахтангава Міхаіла Сцяпанавіча і Іраіды Іванаўны Дзяржавіных. Ён скончыў тэатральнае вучылішча імя Шчукіна, потым працаваў у Маскоўскім тэатры імя Ленінскага камсамола, у тэатры на Малой Броннай, а ў 1968 годзе перайшоў у Маскоўскі тэатр сатыры. Запомніліся яго эстрадныя нумары з Аляксандрам Шырвінтам, з якім яны выступалі разам з 1957 года. Акцёры таксама вялі праграмы «Ранішняя пошта» і «Хачу ведаць». У 1956 годзе Дзяржавін дэбютаваў у кіно ў фільме Юрыя Ягорава «Яны былі першыя». Яго фільмаграфія налічвае каля 30 кінастужак. Сярод іх — «Трое ў лодцы, не лічачы сабакі», «Бабнік», «Мая марачка», «Жаніх з Маямі», «Старыя клячы».

Дзяржавін быў тройчы жанаты: з заслужанай артысткай РСФСР, дачкой акцёра Аркадзя Райкіна Кацярынай, дачкой Маршала Савецкага Саюза Сямёна Будзённага Нінай і народнай артысткай Расійскай Федэрацыі спявачкай Раксанай Бабаян.

■ Навуковы падыход

ГАЛОЎНАЯ ПРАДУКЦЫЙНАЯ СІЛА — ЧАЛАВЕК

Што такое наасферная эканоміка і як яна нам дапаможа

Як паскорыць сацыяльна-эканамічнае развіццё краіны? На гэту тэму наш карэспандэнт гутарыць з Пятром НІКІЦЕНКАМ, акадэмікам Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, доктарам эканамічных навук, прафесарам, экспертам Еўрапейскай эканамічнай камісіі ААН па інавацыйным развіцці.

— Пётр Георгіевіч, ход далейшага стратэгічнага развіцця эканомікі нашай краіны, заўважу, у сусветнай супольнасці, дыктуе новыя мэты і арыенціры, неабходнасць рабіць рашучыя крокі наперад. Цяпер такі момант, калі зыходзіць з вынікаў з'езда вучоных, надышоў...

— Многія рэчы і паняцці нам трэба будзе грунтоўна пераасэнсаваць. І ясна ўсвядоміць, што Чалавек з'яўляецца галоўнай прадукцыйнай сілай і носьбітам вытворчых адносін у любой сацыяльна-эканамічнай сістэме, яе мадэлі. А таму стратэгія развіцця эканомікі любой краіны, рэгіёна, прадпрыемства, арганізацыі, індывідуальнага прадпрымальніка вызначаецца першапачаткова і прыярытэтна ўзроўнем і якасцю канцэптуальнай улады чалавечага розуму, светапоглядам, ідэалогіяй і адэкватнай ім кіруючай практычнай дзейнасцю. У свой час слынны палітык прэм'ер-міністр Вялікабрытаніі Уінстан Чэрчыль сказаў: «Імперыі будучыні будуць імперыямі розуму».

— Вы з'яўляецеся стваральнікам Беларускай міжнароднай навуковай школы інавацыйнага і наасфернага ўстойлівага развіцця. Чым наасфера можа быць карысная сёння для нас?

— І не толькі для нас, і не толькі сёння. Цяпер у свеце ўсё часцей звяртаюцца да мадэлі наасфернага ўстойлівага развіцця, якая, прасцей кажучы, уяўляе сабой новую логіку сацыяльна-эканамічных стваральных паводзін чалавека. Між іншым, абгрунтаванне і распрацоўка дадзенай канцэпцыі па даручэнні кіраўніка дзяржавы і кіраўніцтва нашай Нацыянальнай акадэміі навук уваходзіла ў кола нашых пошукаў.

Што такое наасфера? Тэрмін паходзіць з грэчаскай мовы: розум і шар. Гэта сфера ўзаемадзеяння прыроды і грамадства, у межах якой разумная дзейнасць чалавека становіцца галоўным вызначальным фактарам развіцця. Нагадаю, паняцце «наасферы» было прапанавана прафесарам матэматыкі Сарбоны Эдуардам Леруа, які тлумачыў яе як «абалонку, якая фарміруецца чалавечай свядомасцю». На жаль, наасфера застаецца пакуль за межамі свядомага ўключэння ў вытворчыя адносіны, што не дазваляе належным чынам улічваць ролю і ўплыў Розуму і яго носьбіта — Чалавека — у працэсе грамадскага ўзнаўлення, развіцця новых тэхналагічных укладаў. А гэта з'яўляецца сутнасцю наасфернай эканомікі.

— Што варта пачаць неадкладна рабіць з практычнага пункту гледжання, каб выкананне рашэнняў з'езда не зацягвалася?

— Трэба мадэрнізаваць нацыянальную грашовую і крэдытную сістэмы, што дазволіць звесці да мінімуму даўгі прадпрыемстваў і ўзаемныя неплацяжы. Мы сёння маглі б мець і ўласную методыку ацэнкі канкурэнтаздольнасці. На жаль, яе праект у свой час быў адхілены. Цяпер сваю ацэнку па інавацыйным развіцці нашай краіны даюць замежныя фірмы. Зараз мы карыстаемся паслугамі фінансістаў і эканамістаў чужых краін. Гэта насамрэч сур'езная праблема, бо часцяком замежныя рэйтынгавыя бюро працуюць на карысць тых, хто больш іх зацікавіць.

Адзіная падатковая сістэма павінна быць таксама адзінай для грамадзян краін ЕАЭС. Падаткі ўсе працаздольныя грамадзяне абавязаны плаціць аднолькава, але не больш за 1/3 даходу (навастворанага кошту ВУП), незалежна ад месца і сферы працоўнай занятасці. У якасці адной з мер вырашэння праблем у айчыннай эканоміцы прапаную ацаніць назапашанае прыроднае і рукатворнае нацыянальнае багацце (землі, маёмасць і г. д.), уключаючы кошт узнаўлення чалавека. Бо ў Беларусі такой агульнай шкалы ацэнкі не існуе.

На мой погляд, замест паняцця «капітал» неабходна ўвесці катэгорыю «фонды». У іх складзе мэтазгодна ўлічваць не толькі працоўныя рэсурсы і сродкі вытворчасці, але і прыродныя рэсурсы, фінансы, інтэлектуальную ўласнасць, іншае нацыянальнае багацце.

Кожны чалавек мае права ад нараджэння да адыходу ў іншы свет мець у сваёй уласнасці і на індывідуальным банкаўскім рахунку кошт долі рукатворнага і прыроднага багацця, мець закон аб інтэлектуальнай уласнасці, нацыянальны фонд эканамічнай абароны кожнага грамадзяніна не меншы за 1 % ад ВУП. Увогуле чалавек павінен быць гаспадаром на сваёй зямлі. Але гэта варта асобнай вялікай размовы.

— Як вымераць эфектыўнасць працы вучонага?

— Пытанне складанае, няма адназначнага адказу. Напрыклад, можна паглядзець, колькі вучоны напісаў манаграфій і якога кшталту? Якая іх якасць, навізна, тэматычная значнасць? Ці актуальныя яны? Можна ўзяць за пункт адліку ўкараненне вынаходак, навуковых даследаванняў і распрацовак вучонага ў практыку. Безумоўна, у нас умеюць патрабаваць з вучоных. Але хацелася б, каб ім і давалі адпаведна, матывавалі матэрыяльна і маральна іх складаную працу, ствараліўмовы для дзейнасці. Наспелі новыя падыходы па забеспячэнні росту заробкаў работнікаў навуковых арганізацый.

Гэта адзін падыход. Можна прыглядзецца да замежнага досведу. Экс-прэзідэнт Францыі Нікаля Сарказі, які хацеў пабудаваць так званую эканоміку шчасця, заказаў двум лаўрэатам Нобелеўскай прэміі ў галіне эканомікі распрацоўку новых індыкатараў узроўню дабрабыту нацыі. У адрозненне ад традыцыйнага ВУП вучоныя прапанавалі ўлічваць і якасць жыцця. Гаворка пры гэтым ішла не толькі аб паказчыках задаволенасці жыццём у цэлым, але і канкрэтнымі яго характарыстыкамі: узроўнем душэўнага і фізічнага здароўя, збалансаванасцю працы і сямейнага жыцця. Цікавае даследаванне, на мой погляд.

На маю думку, варта стварыць па прыкладзе Швейцарыі фонд нацыянальнай эканамічнай бяспекі ў памеры аднаго працэнта ВУП з штомесячнай безпадаткавай выплатай з яго сумы кожнаму жыхару Беларусі з нараджэння. Беларуская мадэль развіцця мае ўсе падставы крэатыўна выкарыстоўваць такі падыход.

— Як наасферная эканоміка будзе ўплываць на паказчыкі рэальнай эканомікі, напрыклад рост валавога ўнутранага прадукту?

— Разам з чалавечым інтэлектам узрастае роля розуму. Адсюль і адметная рыса наасфернай эканомікі — рост навукаёмістасці ВУП і рэалізацыя як прыярытэтнай патрэбы чалавека ў бесперапыннасці адукацыі на аснове засваення цалкам новых планетарных ведаў. Навукаёмістасць ВУП усё больш будуць забяспечваць прафесіяналізм і якасць працоўных рэсурсаў. Аднак сфера розуму — наасфера, застаецца, як я ўжо казаў, пакуль за межамі ўсвядомленага ўключэння ў нанатэхналагічныя прадукцыйныя сілы і вытворчыя адносіны, а таму не разглядаецца ў якасці галоўнага палітыка-эканамічнага субстанцыянальнага фактару. Таму асновы наасферы варта выкладаць у нашых ВНУ, а пачынаць знаёмства з ёй трэба ўжо ў сярэдняй школе. Павінен мець месца сістэмны падыход у гэтай справе. У наасфернай мадэлі сацыяльна-эканамічнага развіцця павінна ўлічвацца і падлічвацца не толькі праца ў сферы матэрыяльнай вытворчасці, але і дзейнасць у сацыяльнай сферы, навуцы, адукацыі, ахове здароўя, культуры, мастацтве, спорце, рэлігіі і іншых відах дзейнасці. Гэта прынцыпова важна ўсвядоміць і зразумець усім, асабліва кіруючым кадрам.

Бо па прынцыповых пытаннях развіцця навукі, узмацнення яе сувязі з вытворчасцю моцных разыходжанняў у дыскусіях вучоных я не заўважыў. Але звярніце ўвагу на тое, што тыя пазіцыі і кірункі дзейнасці, якія 10 гадоў назад толькі агучваліся, нараджаліся, заяўляліся, цяпер ужо рэальнасць. Напрыклад, тады толькі пачыналі казаць пра скразную лічбавізацыю эканомікі, стварэнне IT-краіны, чацвёртую прамысловую рэвалюцыю, штучны інтэлект, развіццё эканомікі ведаў, рабатызацыю. Сёння гэта асноўныя кірункі навуковай дзейнасці, кампаненты будучай эканомікі нашай краіны.

Возьмем лічбавую эканоміку. Той, хто ёй авалодае на належным узроўні, будзе ў ліку лідараў вызначаць прыярытэты развіцця для іншых краін і кантынентаў. Лічбавая эканоміка і інтэрнэт-тэхналогіі становяцца аб'яднаўчым базавым тэхналагічным рэсурсам сусветнай эканомікі і ўсёй жыццядзейнасці людзей на планеце. І чалавечы патэнцыял, інтэлект тут выходзяць на першае месца.

Гутарыў Леанід ЛАХМАНЕНКА

■

ЭПІДЭМІІ ГРЫПУ НЕ ЧАКАЕЦЦА

У гэтым сезоне цыркулююць вірусы грыпу, блізкароднасныя мінулагоднім. Таму і ў перыяд пад'ёму захваральнасці — а пачынаецца ён у канцы студзеня — пачатку лютага — большай колькасці пацыентаў, чым летась, не чакаецца, паведаміла кіраўнік Нацыянальнага цэнтра па грыпе Наталля ГРЫБКОВА.

А ў апошнія тыдні ў Беларусі ўвогуле назіраецца зніжэнне ўзроўню вострых рэспіратарных інфекцый. Спецыялісты звязваюць гэта з навагоднімі святамі і канікуламі, падчас якіх змяншаецца колькасць кантактаванняў.

— На вострыя рэспіратарныя інфекцыі зараз больш хварэюць дзеці, — адзначыла **намеснік начальніка аддзела гігіены, эпідэміялогіі і прафілактыкі Міністэрства аховы здароўя Іна КАРАБАН.** — Але ў найбліжэйшы час чакаем невялікага пад'ёму ВРЗ, бо ў школьнікаў скончыліся канікулы.

Пакуль рэгіструюцца адзінкавыя выпадкі грыпу. І такую станоўчую тэндэнцыю спецыялісты звязваюць з актыўнай імунізацыяй. Прышчэпкі супраць грыпу ў сезоне 2017/2018 года атрымалі 40,5 % жыхароў Беларусі. Пры гэтым у групах рызыкі прышчэплена больш за 75 %, што адпавядае рэкамендацыям Сусветнай арганізацыі аховы здароўя. Таксама прышчэпкі атрымалі больш за палову дзяцей ва ўзросце ад 3 да 6 гадоў і амаль 55 % школьнікаў.

Як паведаміла Іна Карабан, пра эфектыўнасць сёлетняй імунізацыі можна будзе гаварыць пасля сезоннага пад'ёму захваральнасці. А вось вынікі леташняй кампаніі па імунізацыі вельмі красамоўныя. У прыватнасці, удалося папярэдзіць больш за 145 тысяч захворванняў на грып і больш за 200 тысяч выпадкаў ВРІ негрыпознай этыялогіі. Дзякуючы імунізацыі апошнія некалькі гадоў у Беларусі эпідэмій грыпу не фіксавалася.

Як адзначыла спецыяліст, вакцыны ўсіх вытворцаў вырабляюцца згодна з рэкамендацыямі Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, таму не маюць адрозненняў. Тыя катэгорыі насельніцтва, якія рабілі прышчэпкі за кошт мясцовых і рэспубліканскага бюджэту, атрымлівалі вакцыну расійскай вытворчасці. Добра сябе зарэкамендавалі таксама французскія, бельгійскія, кітайскія, індыйскія вытворцы, іх вакцыны выкарыстоўвалі прадпрыемствы і арганізацыі, а таксама грамадзяне, якія рабілі прышчэпку за ўласны кошт.

Алена КРАВЕЦ. *kravets@zviazda.by*

У тэму

КАЛІ НЯМА ПРЫШЧЭПКІ

Перыяд імунізацыі завяршыўся ў пачатку снежня. Тым, хто не зрабіў прышчэпку, трэба выконваць некалькі простых рэкамендацый, каб знізіць рызыку інфіцыравання.

Як падкрэсліў **галоўны пазаштатны спецыяліст Міністэрства аховы здароўя па інфекцыйных хваробах Ігар КАРПАЎ,** наш імунітэт стымулююць умераныя фізічныя нагрузкі і здаровае харчаванне, багатае на вітаміны. Не пашкодзяць у гэты час і вітамінныя комплексы, загартоўванне. Праўда, пачынаць апошняе трэба не зімой, а ў маі, калі становіцца цяплей, і праводзіць яго рэгулярна.

Важна прытрымлівацца рэспіратарнага этыкету: з сімптомамі хваробы лепш заставацца дома і мінімізаваць на гэты час колькасць кантактаў. Перад выхадам з дома можна змазваць насавыя хады аксалінавай ці іншай падобнай маззю, каб папярэдзіць пранікненне віруса. Трэба памятаць, што вірус любіць сухую слізістую, таму пажадана ў такі час увільгатняць нос фізрастворам.

Што датычыцца дзяцей, то тут важна не перагружаць іх, уцяпляючы па максімуме. Спецыялісты не даюць адназначных ацэнак на карысць разнастайных імунамадулятараў. На іх думку, дадатковыя лекавыя нагрузкі ў гэты перыяд шкодзяць здароўю.

■ Размова па сутнасці

Няпросты 1918-ы

«1918-ы для нашай дзяржаўнасці: набыткі і страты». Круглы стол з такой назвай адбыўся ўчора ў рэдакцыі «Звязды». Аналізуючы падзеі стагадовай даўнасці, яго ўдзельнікі — вядомыя гісторыкі і грамадскія дзеячы — шукалі адказы на пытанні: якія перадумовы былі сто гадоў назад для практычнай рэалізацыі беларускай нацыянальнай дзяржаўнасці? Ці можна сказаць, што ў той час ужо існавала беларуская нацыянальная эліта? Ці была нацыянальная свядомасць большасці насельніцтва на тым узроўні, каб зразумець і прыняць неабходнасць уласнай дзяржавы? Як уплывалі акупацыйныя ўлады на дзяржаўныя памкненні беларусаў? Стварэнне Беларускай Народнай Рэспублікі было парывам летуценнікаў, адарваных ад рэальнасці, ці важным крокам для ўтварэння самастойнай беларускай дзяржавы?

Размова атрымалася цікавая і змястоўная. Яе падрабязны пераказ у хуткім часе будзе апублікаваны ў «Звяздзе» і на нашым сайце. Не прапусціце!

■

■ Фінансы

ЮРАСОБАМ — БЕЗ АБМЕЖАВАННЯЎ

Нацыянальным банкам прынята рашэнне аб адмене абмежаванняў па мэтавай куплі замежнай валюты юрыдычнымі асобамі і індывідуальнымі прадпрымальнікамі.

Так, юрыдычныя асобы-рэзідэнты змогуць ажыццяўляць куплю замежнай валюты па неабходнасці, якая вызначаецца імі самастойна. Не ўстанаўліваюцца таксама тэрміны выкарыстання набытай замежнай валюты. Аналагічны парадак здзяйснення валютна-абменных аперацый будзе дзейнічаць і для індывідуальных прадпрымальнікаў.

У адпаведнасці з новай інструкцыяй пры куплі замежнай валюты юрыдычныя асобы і індывідуальныя прадпрымальнікі абавязаны будуць паказваць код кірунку выкарыстання замежнай валюты. Пры гэтым пазначэнне гэтых кодаў будзе насіць выключна статыстычны характар і не будзе абмяжоўваць выкарыстанне набытай замежнай валюты па іншых кірунках.

Адмена абмежаванняў па мэтавай куплі валюты і ўсталяванне аднолькавага парадку правядзення валютна-абменных аперацый з удзелам юрыдычных асоб і індывідуальных прадпрымальнікаў забяспечаць большую свабоду прадпрымальніцкай дзейнасці. Акрамя таго, гэта дазволіць знізіць адміністрацыйныя выдаткі суб'ектаў гаспадарання, звязаныя з неабходнасцю звароту ў Нацыянальны банк па атрыманне дазволаў на куплю замежнай валюты на мэты, не прадугледжаныя заканадаўствам, падаўжэнне тэрмінаў захоўвання і змяненне мэтавага выкарыстання набытай замежнай валюты.

Адмена абмежаванняў па мэтавай куплі замежнай валюты для юрыдычных асоб стане дадатковым крокам у напрамку гарманізацыі валютнага заканадаўства ў рамках Еўразійскага эканамічнага саюза і сфарміруе перадумовы для наступнай адмены іншых абмежаванняў і абцяжараняў, устаноўленых валютным заканадаўствам Беларусі.

Каментарый старшыні Асацыяцыі беларускіх банкаў Аляксандра КУЧЫНСКАГА.

— Што прыняцце гэтага рашэння зменіць у дзелавым асяроддзі і чаго можна чакаць у будучыні?

— Мы бачым, што меры, накіраваныя на лібералізацыю валютнага заканадаўства, будуць прымацца і далей. Што датычыцца самой інструкцыі з нагоды валютна-абменных аперацый, то гэта ў агульнай канве накіравана на разняволенне дзелавой актыўнасці і зняцце залішніх мер рэгулявання ў пэўных сферах дзейнасці. А гэта будзе спрыяць таму, што юрыдычныя асобы і прадпрымальнікі будуць больш вольныя ў прыняцці рашэнняў. Цяпер рашэнні (што датычыцца набыцця замежнай валюты) яны будуць прымаць самастойна. І ў далейшым мы чакаем, што дзеянні галоўнага рэгулятара будуць накіраваныя на разняволенне дзелавога асяроддзя для таго, каб актывізаваць актыўнасць нашых суб'ектаў гаспадарання.

Сяргей КУРКАЧ. *kurkach@zviazda.by*

■

■ Гарадская гаспадарка

«Жыхары самі просяць арганізаваць платную паркоўку каля дома»

Як у сталіцы вырашаюць праблему з паркінгамі

Ні для кога не сакрэт, што пытанне, дзе пакінуць аўтамабіль, як у дварах, так і на цэнтральных вуліцах вялікага горада, асабліва сталіцы, стаіць вельмі востра. Адзін са спосабаў яго рашэння — ўкараненне па ўсім горадзе сістэмы платных парковак. Зараз у Мінску каля 2,5 тысячы прызначаных для гэтага машына-месцаў, але ўжо да 2020 года профільныя службы абяцаюць павялічыць іх колькасць у 10 разоў.

Зараз жа платныя паркоўкі сканцэнтраваныя ў раёнах Прывакзальнай плошчы, станцыі метро Якуба Коласа, Старога горада. У будучыні іх без цяжкасцяў можна будзе знайсці па ўсім перыметры ўнутры Другога кальца. Як адзначыў **старшыня Беларускай асацыяцыі экспертаў і сюрвееraў на транспарце Юрый ВАЖНІК,** сістэма патрэбна ў першую чаргу для рэгулявання сітуацыі з занадта вялікай колькасцю аўтамабіляў, а не для атрымання прыбытку. Да таго ж грошы, зароблены такім чынам, пойдуць на паляпшэнне гарадскога асяроддзя: ад стварэння новых парковачных месцаў да забеспячэння безбар'ернага асяроддзя і веладарожак.

Як паказвае практыка, увядзенне платы за стаянку да лепшага мяняе сітуацыю з яе даступнасцю і бяспекай. У сувязі з гэтым жыхары бліжніх дамоў нярэдка самі звяртаюцца да гарадскіх службаў з просьбай абсталяваць непадалёк платную паркоўку. Аднак гэтая тэма мае два бакі: актуальным становіцца пытанне абароны двароў жылых дамоў, куды часцей за ўсё спрабуюць перамясціцца тыя, хто не жадае расставацца з грашыма.

Фота БЕЛТА.

Для кантролю за добрасумленнасцю аўтамабілістаў выкарыстоўваюць розныя спосабы. Па словах **дырэктара ДУ «Паркоўкі сталіцы» Алега ЛЯШЧЫНСКАГА,** цяпер у раёне вуліцы Варанянскага апрабуецца новая сістэма. Там усталяваныя відэакамеры, якія фіксуюць знаходжанне аўтамабіля на паркоўцы па рэгістрацыйных знаках. З канца снежня праводзіцца работа па інфармаванні жыхароў бліжніх двароў аб новаўвядзенні, ствараецца база ўладальнікаў аўтамабіляў. Каб усім было зручна, плату за паркоўку не мясцовым жыхарам трэба будзе ўносіць толькі калі яны пакінуць на ёй свой аўтамабіль у перыяд з 8 да 20 гадзін у будныя дні. Падобная сістэма ўжо зарэкамендавала сябе ў раёне бульвара Мулявіна, дзе, напрыклад, прадугледжаны спецыяльныя ўмовы для бацькоў, якія прывозяць дзяцей у дзіцячы сад.

Што датычыцца тых, хто спрабуе скарыстацца паслугамі парковак бясплатна, усе яны занесеныя ў базу. Калі парушэнні паўтараюцца шматразова, справа можа дайсці да суда. Тыя ж, хто проста не разабраўся з сістэмай або забыўся ўнесці аплату, суровай кары могуць не баяцца — іх проста папросяць унесці яе пазней.

Як расказалі спецыялісты, сярэдні тэрмін акупнасці платных парковак у сталіцы каля 1,5 года. На дадзены момант іх колькасць у сталіцы складае 39, але плануецца, што ўжо да канца года яна павялічыцца да 70.

Дар'я КАСКО. *kasko@zviazda.by*

■

■ Занятасць

Вакансій большае

А афіцыйны ўзровень беспрацоўя працягвае зніжацца

На пачатак студзеня ў краіне зарэгістравана 22,8 тысячы беспрацоўных — гэта 0,5 працэнта ад эканамічна актыўнага насельніцтва. Апошні раз такі нізкі ўзровень назіраўся ў 2014 годзе.

Колькасць незанятых грамадзян скарачалася пачынаючы з сакавіка (тады на біржы налічвалася 43 тысячы беспрацоўных). А вось прапаноў ад наймальнікаў стала больш — цяпер у краіне адкрыта 53,8 тысячы вакансій.

Работа дзяржаўных службаў занятасці стала больш эфектыўнай. Калі ў 2016-м з іх дапамогай знайшлі работу 55 працэнтаў грамадзян, што звярталіся па садзейнічанне ў працаўладкаванні, то ў 2017-м — 61 працэнт.

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ. *lubneuskaya@zviazda.by*

■

ТУРЫСТЫЧНА ПРЫВАБНЫЯ... КАМЯНІ

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Руіны клічуць

Не вялікі сакрэт, што агромністая колькасць магчымых турыстычных аб'ектаў знаходзіцца ў стане занядбання. Павел з ходу называе некалькі прыкладаў з розным падыходам да турыстычнага патэнцыялу мясціны. Так, у Мінску знаходзіцца музей валуноў — унікальны аб'ект, адзін з нямногіх у Еўропе. З камянёў выкладзена вялізная карта Беларусі з рэкамі-дарожкамі, з геаграфічна дакладна перададзенымі ўзвышшамі і азёрамі, валунамі, што былі спецыяльна прывезеныя з розных рэгіёнаў як помнікі прыроды і гісторыі. Фактычна музей уяўляе парк пад адкрытым небам, ён мог бы прыносіць вялікую карысць — фінансавую ў тым ліку, таму што дазваляе масавае наведванне. Пакуль што да мясціны нават не прымацаваны пастаянны экскурсавод, аднак зусім нядаўна з'явіліся шыльды-ўказальнікі, што радуе.

Мястэчка Сёмкава сёння знаходзіцца на раздарожжы. Першы кірунак развіцця паўтарае лёс чарговага населенага пункта з мноствам катэджаў. Але пры ўдалых абставінах іншы падыход ператворыць мясціну ў гісторыка-культурны аб'ект.

Як прызнаюцца некаторыя экскурсаводы, мала што можна паказаць групе турыстаў у Лагойску. Горад захаваў замкавыя валы, руіны сядзібы, храм і прыгожую рэчку Гайну, аднак гэта хутчэй аскепкі мінуўшчыны. Ёсць меркаванне, што для турыста, асабліва замежнага, трэба больш відовішчаў. Тым не менш Лагойск — прыклад хутчэй станоўчы. Мясцовыя ўлады падтрымалі арганізацыю навуковых канферэнцый «Чытанні Тышкевічаў», а экскурсаводы падчас аглядных экскурсій выкарыстоўваюць прыём аднаўлення: з дапамогай фотаздымкаў і апісання на словах «дамалёўваюць», як выглядаў аб'ект да разбурэння.

— Ці паказваць турысту руіны — пытанне спрэчнае, — прызнаецца Павел. — З аднаго боку, аб'екты знаходзяцца ў непрывабным, незаконсерваваным стане і абнаўленне не плануецца ў найбліжэйшы час. Аднак яшчэ ў XIX стагоддзі з'явілася цяга да напаўразбураных замкаў з іх загадкавым і рамантычным выглядам. Я лічу, што ў нашай сітуацыі няма патрэбы дабудоўваць помнік нягледзячы ні на што. На мой погляд, трэба шукаць нейкі шлях для захавання спадчыны: пры магчымасці — кансерваваць помнікі, прыстасоўваць іх да турыстычных патрэб з улікам магчымасцяў і са згоды Міністэрства культуры. Напрыклад, Гальшанскі замак пакуль у стане руін, але там праводзіцца праца, ёсць ідэя стварыць унутры экспазіцыю.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Поўнае паглыбленне

Цікавасць да гістарычнай спадчыны ў грамадстве паступова расце. Пра гэта сведчыць Фэст экскурсаводаў, які займеў вялікую папулярнасць.

Афіцыйна экскурсіі можа праводзіць той чалавек, які мае пасведчанне экскурсавода. Але ў вёсках і перыферыйных гарадах жывуць аматары-краязнаўцы, і іх дзейнасць у многім сугучная рабоце «прафесійных» калег. Людзі збіраюць матэрыял па сваёй мясцовасці, часта захоўваюць калекцыі ці арганізуюць школьныя музеі. Адна з турыстычных плыняў прытрымліваецца пазіцыі, што экскурсіі па рэгіянальных славутасцях павінны праводзіць рэгіянальныя гіды. Здараліся непрыемныя выпадкі, калі турыстычная фірма некалькі разоў прасіла мясцовага краязнаўца правесці экскурсію, а потым выкарыстоўвала яго тэксты, толькі ўжо ў падачы свайго работніка.

— Я лічу, што мясцовыя гіды лепш ведаюць тэму, бо тут, як правіла, гаворка ідзе пра захопленых гісторыяй малой радзімы людзей, якія «хварэюць» за справу і глыбока вывучаюць пытанне. Адпаведна, змогуць цікава і падрабязна адказаць на пытанні, у адрозненне ад чалавека, які проста механічна завучыў маршрут і тэкст. Пытанне ўзнікае ў тым выпадку, калі за вандроўку мясцовы гід бярэ грошы. Тады трэба афармляць дзейнасць як аказанне турыстычных паслуг і адказваць за іх якасць, — гаворыць экскурсавод.

Павел Каралёў адзін з распрацоўшчыкаў маршруту «Мінскае кола». Туды ўваходзяць аб'екты, да якіх турыст спецыяльна наўрад ці паедзе — гэта Прылукі, Сёмкава, Лагойск, Дукора, Смілавічы. Нібы пояс з сядзіб вакол Мінска. Праехаўшы па маршруце, турыст атрымлівае панараму шляхецкага жыцця XIX стагоддзя: даведваецца, як жылі гаспадары маёнткаў, чым займаліся, які ўнёсак рабілі ў культуру. Арганізатары праекта лічаць, што «колы» здольны стварыць брэнд для кожнага рэгіёна. Турыст аказваецца поўнасцю захоплены вандроўкай, і гэта пакідае ў памяці больш яркае ўражанне, чым складзеная з некалькіх тэматык экскурсія. Ідэя «Мінскага кола» даволі маладая. На Гомельшчыне падобны праект ужо дастаткова вядомы, а з 2005 года ўзнікла прапанова на стварэнне «Залатога кола Беларусі».

Часта турыстычныя фірмы пагаджаюцца «перакроіць» маршрут згодна з пажаданнямі групы. Мяняюцца не толькі месцы наведвання, але і час знаходжання. З аднаго боку, гэта не вельмі прыемная практыка для музеяў, калі экскурсавод павінен паказаць экспазіцыю за паўгадзіны. З другога — штуршок да новых формаў падачы матэрыялу, каб за кароткі час зацікавіць наведвальніка тэмай. З гэтай працай выдатна спраўляюцца аніматары.

Напрыклад, тэатральнымі элементамі аздоблена падарожжа «Краіна замкаў». Многія мясцовыя арганізатары стараюцца ўключыць у агляд славутасцяў пэўныя элементы відовішча.

Паездка ў Сярэднявечча

— Першае, што я параіў бы мясцовым энтузіястам — гэта прапаноўваць ідэі. Калі ёсць матэрыяльная спадчына, то чаму б не прысвяціць ёй фестываль, імпрэзу, падняць і рэканструяваць свае традыцыі? Такім чынам атрымаецца «карцінка», якую падхопіць прэса і тэлебачанне. Другі важны складнік у турыстычным развіцці звязаны з падтрымкай ад мясцовых улад, — разважае Павел Каралёў. — Апошнім часам на Беларусі ўзнікаюць фестывалі, прысвечаныя нейкай мясцовай славутасці. І тут мы сутыкаемся з пытаннем падачы. У нас яшчэ засталося рэха савецкага мыслення пра «абавязковую частку праграмы» з выступоўцамі і канцэртам мясцовых калектываў на сцэне. У выніку няма ніякага адрознення ад суседзяў, арыгінальнасці. Вельмі хацелася б у такой справе даць волю людзям з нестандартным мысленнем.

На пачатку 2000-х гадоў некаторыя беларускія гарады з багатай гістарычнай спадчынай ладзілі рыцарскія фестывалі розных маштабаў. Сёння найбольш знакамітым і буйным рыцарскім фэстам застаецца «Наш Грунвальд» у Дудутках, але многа дзе распачаты «сярэднявечны» рух сам сабою счэз. Вядома, рыцарскія клубы ўсё часцей прысутнічаюць у святочных праграмах, але хутчэй як адзін са складнікаў.

— Хацелася бачыць горад, які сур'ёзна развіваў бы тэму рыцарства, запрашаў рэканструктараў, аматараў старажытнай музыкі, танцавальныя гурты, ладзіў бы не часовыя выступы клубаў, а мэтанакіравана падтрымліваў і ўзбагачаў гэты турыстычны кірунак. Пакуль што ў згаданым напрамку рухаюцца энтузіясты з Ліды, толькі ім яшчэ не хапае маштабу. А між тым падобныя мерапрыемствы, бадай, самы дзейсны спосаб азірнуцца ў мінулае, на эпоху Сярэднявечча, і нейкі час пажыць у яго рамантычнай версіі. Музыка, строі, гульні, турніры — дастатковыя прычыны, каб захапіцца даўніной.

Рагнеда ЮРГЕЛЬ.
yurgel@zviazda.by

АСЦЯРОЖНА: МАБІЛЬНЫ ШПІЁН

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Страціць смартфон — азначае выпасці з жыцця. І часам страта самога гаджэта палохае менш, чым страта даных на ім. Бо там можа знаходзіцца ўсё — ад асабістай перапіскі і да прывязанай плацежнай карткі. Дзякуючы мноству датчыкаў, якія дазваляюць арыентавацца ў прасторы і аналізаваць інфармацыю вакол вас, ён робіць жыццё прасцейшым. Настолькі прасцейшым, што, калі вы трапляеце ў незнаёмы горад дзе-небудзь на іншым канцы свету, вам не патрэбен гід. Ваш тэлефон вам раскажа, куды варта схадзіць, як туды дабрацца, і нават паспрабуе знайсці вашых сяброў з сацыяльных сетак паблізу.

Але, калі падумаць, такая зручнасць трохі палохае. Смартфон не толькі ведае пра тое, дзе вы цяпер, але і пра тое, дзе вы былі роўна год таму ў гэты дзень і ў гэтую ж гадзіну. Ва ўліковым запісе гаджэта пад кіраваннем Android ёсць укладка «Храналогія», якая паказвае, дзе, калі і як доўга вы былі ў тым ці іншым месцы. Вы скажаце, што можна адключыць доступ тэлефона да вызначэння геалакацыі, але гэта не зусім так. У лістападзе мінулага года кампанія Google прызналася, што збірае праз смартфоны пад кіраваннем сістэмы Android звесткі пра месцазнаходжанне карыстальнікаў нават тады, калі яны таго не жадаюць. Гэта адбывалася нават пры ўмове адключэння геалакацыі і адсутнасці sim-карты. Акрамя таго, калі вы «гугліце», гісторыя пошуку застаецца не толькі ў камп'ютары, але і апрацоўваецца серверам кампаніі, што вывучае вашы густы і накіроўвае на вас рэкламу з рэчамі, якія вам «будуць цікавыя». Калі вы набіраеце запыт у пошуку, Google не проста шукае тое, што вы хочаце знайсці, але і прадбачыць ваш запыт. Праграмныя алгарытмы кампаніі дазваляюць апрацоўваць мільярды запытаў і разумець, што менавіта хоча сярэднестатыстычны карыстальнік яшчэ да таго, як ён скончыць запыт.

Да смартфона часта прывязаныя ўліковыя запісы сацыяльных сетак з усёй інфармацыяй пра вас. Гэта таксама дазваляе таргетаванай рэкламе знаходзіць свайго магчымага спажыўца адразу ў сацсетцы. У прадаўца ў літаральным сэнсе ёсць доступ да псіхалагічнага партрэта пакупніка і магчымасць прамой сувязі з ім. Акрамя таго, у гаджэце ёсць мікрафон, здольны распазнаваць словы і складаць іх у тэкст. Карыстальнікі заўважалі, што калі доўга размаўляць ля гаджэта нават у пасіўным стане пра пэўны тавар, то часта ў сацсетках можна атрымаць прапановы з тым, пра што вы так часта гаварылі.

Смартфон змяшчае ў сабе ўсё неабходнае начынне, якое дазваляе адсачыць нават тое, што вы друкуеце на клавіятуры камп'ютара, калі ён знаходзіцца з ёй на адной паверхні. Таксама алгарытмы распазнання асобы сёння настолькі дасканалыя, што здольныя распазнаць любога чалавека, які стаіць перад вамі, па фота. Праграма для смартфона FindFace здольна па адной толькі фатаграфіі знайсці чалавека ў сацыяльнай сетцы! Дык для зручнасці гэта зроблена ці «Вялікі Брат глядзіць на нас»?

ЗБЕГЧЫ АД РАДАРАЎ

Атрымліваецца, што наша жыццё пад пастаянным назіраннем. У некаторых людзей нават ёсць звычка заклейваць пярэднюю камеру сваіх гаджэтаў. **Былы супрацоўнік Агенцтва нацыянальнай бяспекі ЗША Эдвард СНОЎДЭН** параіў рабіць гэта, каб засцерагчы сябе ад кіберсачэння. Вы не зламыснік і думаеце, што спецслужбам усяго свету няма да вас справы? Добра, але ёсць хакеры, якім цікава падгледзець за кімсьці ў самы нязручны для чалавека час праз вэбкамеру. Умелец, можа, нават зрабіць праз гэту камеру на адлегласці некалькі вашых фота ў негліжэ, а потым паспрабаваць прадаць вам іх. Расійскі хакер нават стварыў падобны анлайн-сэрвіс, дзе трансляваў жыццё сваіх ахвяр, якія пра гэта нават не падазравалі, у прамым эфіры.

Якія даныя сёння здольны збіраць смартфон? Авал твару, будова сятчаткі вока, пульс, адбіткі пальцаў, тэмбр голасу — усё тое, што робіць чалавека ўнікальным. Дадайце сюды псіхалагічны партрэт у сацыяльнай сетцы, месцы, дзе мы бываем, нашы жаданні і думкі, якімі мы дзелімся з Google, перапіску і графік жыцця. Няма нічога, аб чым бы не маглі ведаць тыя кампаніі, якія працуюць з інфармацыяй. І ўжо не патрэбен ніякі чып, які б ужыўлялі ў чалавека, каб за ім сачыць. Ёсць смартфон — няма прыватнасці.

Паўстае пытанне: а як жа схавацца ад назірання, калі хочацца пабыць сам-насам з сабой? Проста пазбавіцца ад смартфона і перайсці на звычайны старэнькі тэлефон, які толькі і ўмее, што тэлефанаваць? Магчыма, але там ёсць sim-карта, па якой вас можна трыянгуляваць з вельмі вялікай дакладнасцю. Вам давядзецца пазбавіцца і ад пластыкавай карткі, разлічвацца толькі наяўнымі. Давядзецца не карыстацца камп'ютарам, бо спосаб і хуткасць набору на клавіятуры таксама ўнікальныя і па ім можна зразумець, хто працуе за маніторам. Таксама трэба будзе ўбудаваць у шапку інфрачырвоныя лямпы, каб яны бянтэжылі камеры назірання, якія будуць распазнаваць ваш твар. Змяніць прычоску таксама рэкамендуецца. І не забывайцеся пра адбіткі пальцаў — з імі таксама трэба нешта зрабіць. Акрамя таго, чалавек, які ўсё гэта збіраецца рабіць, будзе выглядаць недарэчна, што таксама прыцягне да сябе ўвагу. Гэта наводзіць на адну думку: па-сапраўднаму знікнуць з соцыуму, адмовіўшыся ад смартфона і гаджэтаў, ужо не атрымаецца. З кожным годам чалавек усё далей ад прыватнасці. Яшчэ не так даўно на форумах у інтэрнэце жартавалі пра тое, што за афлайн хутка прыйдзецца плаціць. Сёння гэта ўжо нават не смешна. Дый ці жарт гэта цяпер?

Ілья КРЫЖЭВІЧ.
kryzhevich@zviazda.by

Сямейная газета

Выпуск №1 (92)

НАТХНЕННЕ ДЛЯ МАМЫ

У майго сябра было небагатае дзяцінства. Жылі ў двухпакаёвай кватэры ўчатырох. Таму хлопчыку даводзілася дзяліць пакой з бабуляй. Яго, прызнаўся, гэта зусім не напружвала, хутчэй наадварот. Праўда, была адна нязручнасць. Бабуля рана клалася спаць і, вядома, выключала святло. Уладзік спачатку рабіў выгляд, што таксама спіць. Але як толькі бабуля засынала, залазіў з ліхтарыкам пад коўдру і вандраваў разам з Пітэрам Пэнам, Маленькім прынцам, Рабінзонам Круза...

Я таксама, колькі сябе памятаю, вельмі любіла чытаць. Што цікава, з узростам цікавасць да казачных гісторый не знікла. З кожнага заробку набываю якую-небудзь новую дзіцячую кнігу. І працягваю вучыцца дабрыні.

У нядзелю я села пісаць калонку ў газету. Але, як гэта часам здараецца, нічога добрага не атрымлівалася. Тады вырашыла перачытаць казку Надзі Букі пра Басю і Пігласа. Там ёсць цудоўны момант пра натхненне.

Дзяўчынка захацела намаляваць Пігласа (казачны герой у выглядзе вока). Але партрэт ніяк не атрымліваўся. Бася вырашыла падзяліцца сваім горам з мамай. Але, калі зайшла ў пакой, убачыла, што тая сядзела за сталом і разгублена глядзела ў манітор ноўтбука.

— Мама, што ты робіш? — пацікавілася Бася.

— Шукаю натхненне...

Бася, якая таксама шукала натхненне, падумала: «Няхай у мяне сёння не атрымаецца партрэт, каб толькі натхненне завітала да мамы».

І толькі яна так падумала, як пакой напоўніўся бурбалкамі. Піглас сеў маме на плячо. Яна зрабіла глыток кавы і пачала хутка нешта друкаваць. Бася вярнулася ў свой пакой, узяла ў рукі аловак. У гэты момант Піглас сеў ёй акурат на галаву. Партрэт атрымаўся адзін у адзін.

Яшчэ ў цяжкія моманты мяне вельмі натхняе гісторыя пра марскія зоркі.

Чалавек ішоў па беразе і раптам убачыў хлопчыка, які падымаў штосьці з пяску і кідаў у мора. Гэта былі марскія зоркі.

— Навошта ты кідаеш іх у ваду?

— Яны загінуць, калі застануцца на беразе да заўтрашняй раніцы, бо пачнецца адліў, — адказаў хлопчык, не спыняючы свайго занятку.

— Але азірніся, тут мільёны марскіх зорак, думаеш ты можаш штосьці змяніць?

Хлопчык падняў наступную зорку, кінуў яе ў мора і сказаў:

— Так, я магу змяніць вельмі шмат... для гэтай зоркі.

Улетку я часта працую ў ціхім дворыку непадалёк ад рэдакцыі. Менавіта там і пазнаёмілася з Паўлікам. Хлопчык з заклапочаным выглядам капаў палачкай маленькія ямкі. «Што ты робіш?» — не змагла стрымаць я сваёй цікаўнасці. — «Шукаю батарэйкі, якія выкідваюць дарослыя». (І паказаў дзве свежыя знаходкі.) Яны атручваюць зямлю. Я вырашыў выратаваць наш двор».

Але больш за ўсё мяне ўразіла мудрасць дачкі маёй знаёмай мастачкі. Ксюша зараз вучыцца ў пятым класе і змалку разам з мамай практыкуе Фалуньгун (сістэма самаўдасканальвання), які вучыць ісціне, дабрыні ды цярпенню.

— Мая Ксюша вельмі творчая дзяўчынка, любіць маляваць, — расказала мне за абедам Каця. — І ёй, як і большасці гуманітарыяў, цяжка даюцца фізіка ды матэматыка. Аднойчы ўвечары дачка рабіла дамашняе заданне і не магла рашыць нейкую складаную задачу. Папрасіла тату дапамагчы. Праз некалькі хвілін я пачула крыкі мужа. Ён моцна раззлаваўся на Ксюшу, бо тая, відаць, ніяк не магла зразумець яго тлумачэнні. Я на эмоцыях заступілася за дачку, павысіла голас на мужа. Пасля, калі ўсе супакоіліся і тысячу разоў пашкадавалі пра сварку, я запыталася ў Ксюшы, чаму яна нават не заплакала?

— Мама, таму, хто злуецца і крычыць, яшчэ цяжэй, чым таму, на каго крычаць. Калі б я заплакала, тату было б яшчэ горш.

Надзея ДРЫНДРОЖЫК.

nadzieja@zviazda.by

■ Тыя, хто побач

«ЛЮБЛЮ ДАРЫЦЬ ЖОНЦЫ КВЕТКІ»

Зорны тата Саша НЭМА — пра ролю сямейнага адміністратара, мыццё посуду і запіскі ад паклонніц

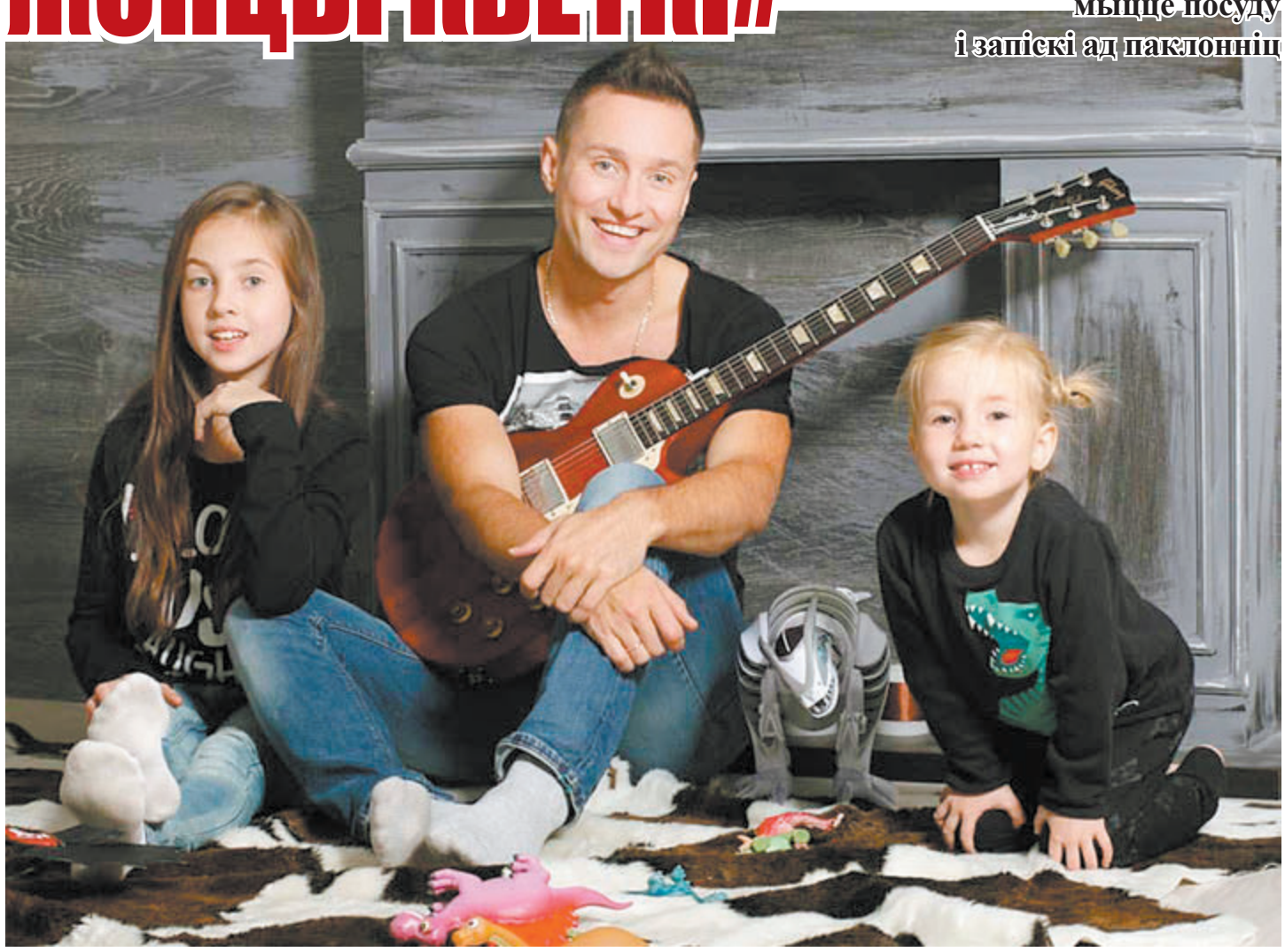

Саша Нэма станавіўся найлепшым беларускім поп-выканаўцам і нават змог трапіць у Кнігу рэкордаў Гінеса — за самы працяглы бесперапынны гастрольны тур. Ён раз'язджае з канцэртамі па ўсёй краіне, але самыя адданыя паклонніцы чакаюць яго дома: жонка Святлана і дочкі — 13-гадовая Аня і 5-гадовая Маша. Пра тое, як дзеці мяняюць сваіх бацькоў, дзеля якіх момантаў хочацца спяшацца з гастроляў дадому і ў чым роля таты, гутарым са спеваком.

(Заканчэнне на 4-й стар. «СГ».)

■ Трэці ўзрост

ПАКУЛЬ ЧАЛАВЕК РУХАЕЦЦА — ЁН ЖЫВЕ

Былы настаўнік арганізаваў у сябе на кухні ганчарную майстэрню

Яўгену Лявонцьевічу Паліноўскаму 65 гадоў. Але застаць яго дома не так проста. Калі дамаўлялася на сустрэчу, папрасіў заехаць у другой палове дня. Маўляў, да абеду ў яго шмат спраў у горадзе.

Пра сапраўдны боршч, раман з глінай ды абярэг ад старасці

— Якое інтэрв'ю на галодны страўнік?! — сказаў з парога Яўген Паліноўскі, убачыўшы, што я дастала з кішэні дыктафон. — Аня *(звяртаецца да сваёй жонкі)*, налі, калі ласка, журналістцы сапраўднага ўкраінскага баршчу.

Як высветлілася, Яўген Лявонцьевіч родам з Украіны. У Барысаў трапіў па службе больш як 30 гадоў таму. Так тут і пусціў карані. Менавіта ў Беларусі і завязаўся яго раман з глінай.

— У сярэдзіне 90-х уладкаваўся на фірму, якая займалася вырабам і роспісам керамічных вырабаў. Там упершыню ўзяў у рукі гліну. З таго часу з ёй не расстаюся. Ну, як яе можна не любіць?! Яна ж такая прыемная на вобмацак *(працягвае мне кавалачак)*, падатлівая, з яе можна зрабіць усё, што душа пажадае. А давайце я вас навучу свістульку ляпіць?

І ў лічаныя хвіліны бясформенны кавалак гліны ў руках майстра ператварыўся ў галасістую птушачку.

(Заканчэнне на 5-й стар. «СГ».)

«Я ПОБАЧ, ЗВЯРТАЙСЯ»

Словы, якія важна сказаць і пачуць

Ці модна быць шчаслівым? Напэўна, так. Але за ўсмешкамі на здымках могуць хавацца складаныя адносіны з бацькамі ці партнёрам, асабістыя перажыванні, ды шмат іншых праблем. Гісторыі, якія з'явіліся ў сацсетках пад хэштэгамі #faceofdepression і #удепрессиинетлица, расказваюць, як цяжка было людзям у пэўныя жыццёвыя моманты, але яны нацягвалі ўсмешку і ішлі на работу ці па іншых справах. Мы сустрэліся з псіхолагам, гештальт-тэрапеўтам Ірынай КАЛІНОЎСКАЙ, каб высветліць, дзе мяжа, за якой знаходзіцца дэпрэсія, і як дапамагчы тым, хто яе пераступіў.

Фота Сяргея НІКАНОВІЧА.

— Ці заўсёды стан, калі табе цяжка на душы, сведчыць пра дэпрэсію?

— Існуюць цалкам нармальныя для чалавека станы смутку, суму. Можа быць нейкае адчуванне безвыходнасці, тугі, звязанае з надвор'ем, напрыклад, ці жыццёвымі сітуацыямі. Калі чалавек наогул не сумуе — гэта вельмі дрэнны знак. Іншая справа — працягласць і якаснае напаўненне гэтых станаў. Калі чалавек, напрыклад, перажыў страту,— цалкам лагічна, што ён сумуе некаторы час. Можа адчуваць з гэтай нагоды боль і наогул прывыкнуць да думкі, што смутак паселіцца ў сэрцы назаўжды. Але, калі такі стан становіцца вядучым, і гэта, напрыклад, не смерць каханага, а страта любімай завушніцы... Калі падзея становіцца такой значнай, што чалавек на працягу тыдня або двух ніяк не можа пазбавіцца ад гэтых пачуццяў, уключыцца ў іншыя аспекты жыцця... Дэпрэсія — гэта захрасанне ў негатыўнай падзеі. У нейкі момант яна пачынае сілкаваць сама сябе, бо чалавек спачатку перастае адчуваць радасць і задавальненне, а потым наогул — адценні перажыванняў. Класічна існуе тры групы сімптомаў: псіхічны стан, мабільнасць і разумовая дзейснасць. На падставе іх спецыяліст можа зрабіць выснову.

— Людзі ў сацыяльных сетках гавораць, што ніхто не бачыў іх сапраўдных перажыванняў. Як блізкім своечасова заўважыць змены і дапамагчы?

⇨ ДАРЭЧЫ

Флэшмоб #faceofdepression пачаўся з паста жонкі саліста групы Linkin Park, дзе яна паказала відэа з Чэстэрам Бенінгтанам за 36 гадзін да самагубства. На ім ён усміхаецца, і, здаецца, нічога не прадвяшчае трагедыю...

— Ступені дэпрэсіі бываюць рознымі. Калі яна пераходзіць у цяжкую або клінічную стадыю, гэта прыкметна. Чалавек ляжыць: часцей за ўсё ў яго няма сіл нават устаць. Ён у літаральным сэнсе сцягвае сябе з ложка, не спіць начамі. Такое не заўважыць складана. Я думаю, у сацсетках у многіх выпадках ішла гаворка пра субдэпрэсіўны стан, умераную дэпрэсію, калі чалавек адаптыўны. Ён працуе, можа ўсміхацца, можа пра сябе паклапаціцца. У яго яшчэ ёсць сілы нацягнуць на сябе маску «поспеху».

Тут пытанне да блізкага: у чым яго трывога? Я не думаю, што, калі жывеш разам з чалавекам, у якога ўсё ў парадку, раптам у нейкі момант задумаешся, ці ёсць у яго дэпрэсія. Такая думка на роўным месцы рэдка ўзнікае.

— А што рабіць, калі чалавек закрываецца?

— Размаўляйце, кажыце, што заўважаеце: вам не ўсё роўна. З дэпрэсіяй можна справіцца першнаперш у псіхолага. Ён вызначыць, ці патрэбныя медыкаменты. Псіхолаг без права іх выпісваць можа накіраваць да спецыяліста. Гэта не абавязкова стацыянар. Цяпер шмат лекаў, якія не выклікаюць прывыкання ці псіхозаў. Прымаць іх, як і іншыя, неабходна акуратна, глядзець за рэакцыяй арганізма. І, вядома, праходзіць псіхатэрапію ў псіхолага. Калі спадзявацца толькі на таблеткі, шанцаў мала. Толькі на тэрапеўта — шанцы ёсць. Сумяшчаць адно з адным — даволі высокія.

— Але, калі своечасова дапамагчы не атрымалася, а чалавек трапляе ў бальніцу... Пасля выпіскі з псіханеўралагічных аддзяленняў многія знаёмыя глядзяць на чалавека, які змагаўся з дэпрэсіяй, насцярожана. Як з гэтым быць?

— З гэтым цяжка змагацца, але трэба выкараніць гэты жудасны перажытак. Па-першае, стацыянара можна пазбегнуць, калі своечасова звярнуцца да псіхолага ці псіхатэрапеўта. Але ж і гэта для нашай культуры амаль прыкра. Я думаю, што галоўная сацыяльная роля флэшмоба ў сацсетках якраз у тым, каб зняць стыгматызацыю з людзей, якія перажылі дэпрэсію. На Захадзе гэта даўно ўжо не так. У нас схадзіць да псіхолага — гэта вельмі сорамна і страшна. Чалавек, зусім далёкі ад псіхалогіі, успрымае такую прапанову як абразу: «Я здаровы». І гэта вялікая праблема. У гэтым сэнсе сацсеткі паказалі, што людзі з дэпрэсіяй — сярод нас. З ёй немагчыма ў адзіночку справіцца — гэта міф. Думаю, наступны флэшмоб павінен быць «я хаджу да псіхатэрапеўта». Такіх людзей вельмі шмат. Не абавязкова наведваць яго гадамі. У чалавека ёсць свой тэрапеўт. Ён нейкі час хадзіў да яго, пакуль выбудоўваў сваё жыццё, працаваў з траўмамі дзяцінства... А потым — гэта падтрымка, да якой можна звяртацца ў пераломныя моманты — заўсёды, калі чалавек няўстойлівы. Гэта месца сілы, куды можна прыйсці пагаварыць і не заставацца сам-насам са сваім жыццём.

— У адной гісторыі ў сацсетках мужчына расказвае, што ў яго была дэпрэсія, таму жонка сядзела з ім, а дзіця аддавалі бабулі. Але мне здаецца, што, калі з'явілася немаўля, жонка, як маці, пераключыла свой клопат на малога, таму муж проста застаўся без увагі і засумаваў. І гэта не дэпрэсія, а патрабаванне ўвагі ад партнёра. Як тут размежаваць?

— Складана адказаць, так гэта ці не, бо мы не ведаем астатніх складнікаў. Ёсць стан, які людзі самі для сябе называюць дэпрэсіяй збольшага таму, што яна да гэтага часу ў нас рамантызаваная: быць у дэпрэсіі — гэта нават неяк прыкольна. Як быццам я маю права запатрабаваць у свету падтрымку. Не папрасіць, падкрэсліваю, а запатрабаваць. Калі ў нашага суайчынніка, напрыклад, гастрыт, у яго не ўзнікае думкі, што жонка павінна ўзяць за ручку і завесці да гастраэнтэролага. Ён сам ідзе да ўрача. А ў стане дэпрэсіі ёсць такое амаль павер'е, што хтосьці іншы павінен. Пажадана блізкі, яшчэ лепш — партнёр. Калі раптам не ўсачыў, то ўсё: які ж ты партнёр! І гэта такая хісткая пазіцыя, якая робіць з хворага ахвяру. З іншага — выратавальніка. Усе адзін аднаму павінны. І няма ў гэтым ні жыцця, ні спантаннасці. Чалавек, хворы на дэпрэсію, сапраўды мае патрэбу ў падтрымцы, але ў тым, каб яе папрасіць і прыняць, — адказнасць яго.

— А як у сярэднім выглядае чалавек з дэпрэсіяй?

— Лічыцца, што гэта чалавек ад 30 да 40 гадоў. Але ў кожнага ўзросту свае рызыкі. Гэта сінусоідная крывая: ад 40 да 60 яна трошкі ідзе на спад, але пасля зноў рэзка ўверх, таму што там дэпрэсія звязана з пакіданнем прафесіі, вымушаным звужэннем кола зносін, страты сацыяльнага ці грашовага статусу. Тут хутчэй карэляцыя не з узростам, а з тым, наколькі чалавек устойлівы сам па сабе, наколькі яго нервовая сістэма спраўляецца з крызісамі развіцця.

— Здаецца, што ў пакаленні, каму цяпер за 50, проста не было часу клапаціцца пра ўсякія жыццёвыя нягоды: ім неабходна было больш працаваць. Тым, хто нарадзіўся ў 90-я, значна лягчэй у матэрыяльным плане, таму ёсць час больш корпацца ў сваіх праблемах. Калі мне сумна, я чую параду «папрацуй і ўсё пройдзе». Можа, у нас занадта шмат вольнага часу?

— Кожны раз перад тым, як спрабаваць жыць мадэлямі іншых людзей, трэба шчыра паглядзець: ці шчаслівы той чалавек, які менавіта так жыве? Уцячы ў працу — гэта папулярны спосаб справіцца, як і ўцячы ў наркатычныя рэчывы ці алкаголь. Сапраўды, перад намі не стаяць тыя мэты, якія былі перад нашымі бацькамі. У нас яны свае. І казаць пра тое, што сучаснаму пакаленню прасцей, таму што яму не трэба выжываць і цягаць баулы з Польшчы на перапродаж, — гэта даволі павярхоўна глядзець на рэчы. У нашым сытым існаванні свае рызыкі — бессэнсоўнасці. Пакаленню да 30 вельмі складана: сапраўды, усё ёсць, а што рабіць далей? І ў гэтым сэнсе вольны час — гэта праблема. Каб ім скарыстацца правільна, даводзіцца шмат думаць. Чалавек, які прытрымліваецца філасофіі «лепш пра гэта не клапаціцца, усё будзе прасцей», рана ці позна прыходзіць да таго, што за яго думаюць іншыя.

— Даволі часта наконт дэпрэсіі клапоцяцца бацькі падлеткаў...

— Падлеткавая дэпрэсія — распаўсюджаная з'ява. У ёй не толькі знешнія прычыны бываюць, але і ўнутраныя, у тым ліку самотычныя, звязаныя з гармонамі. Таму, калі ёсць падазрэнне, што ў пацыента дэпрэсія, спецыяліст адпраўляе яго на аналізы: шчытападобную залозу правяраюць, іншыя гармоны. Прычынай прыгнечанага настрою можа быць і чыстая фізіялогія. А падлеткаў у розныя бакі «каўбасіць». Бацькам адзіная рэкамендацыя на ўсе выпадкі жыцця: быць побач. Гэта неверагодна складана. Ім неабходна клапаціцца і пра сябе. Напрыклад, хадзіць да свайго псіхатэрапеўта. Гэта вельмі эфектыўна ў такім стане, таму што прыходзіць да цябе падлетак і пачынае: «я вас не люблю», «вы мяне не разумееце», «усё дрэнна», «свет несправядлівы», «у мяне няма сяброў». Бацька прыйшоў і сказаў: «Я з табой, мы справімся», — ён у сябе ўвабраў яго перажыванні. А самому што далей рабіць? Калі падлеткавы перыяд працякае цяжка, то адным бацькам не справіцца.

Надзея АНІСОВІЧ.
anisovich@zviazda.by

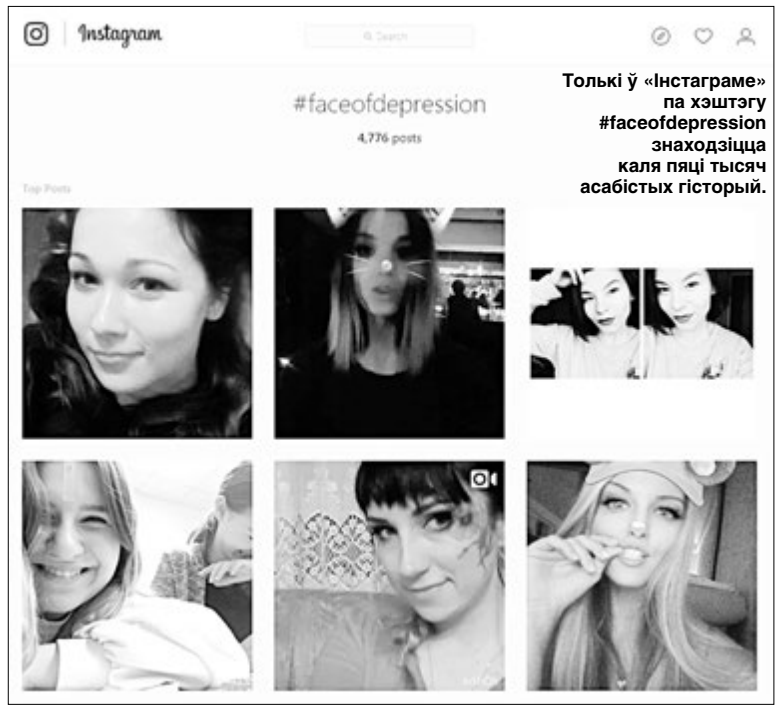

Толькі ў «Інстаграме» па хэштэгу #faceofdepression знаходзіцца каля пяці тысяч асабістых гісторый.

■ Нататкі таткі

ВАСЁНЧЫН ХЛЕБ

Кожную суботу Аляксандр з дачкой Васілісай разам гатуюць варэнікі ці бліны.

ГІСТОРЫЯ пачалася некалькі дзён таму, але кульмінацыі дасягнула ўчора. Дык вось, у аўторак пасля работы прыходжу па Васілісу ў садок, яна выбягае з групы і суне мне ў рукі абкусаны кавалак белага хлеба. Я без асаблівай увагі паклаў яго ў сумку, вырашыў, маўляў, проста не даела. Хутка сабраліся, пайшлі дадому. Пра хлеб забыліся.

Забіраю Васёну ўчора, яна скача мне на шыю і на ўсю групу жаласна заяўляе: «Татачка, прабач, я сёння табе нічога не вынесла». Няёмкая паўза, усмешкі бацькоў. Пераводзім усё на жарт, збіраемся. Па дарозе дадому Васіліса пачынае дурэць і патрабаваць зляпіць снегавіка. Улічваючы позні час, спрабую выкруціцца: «Васіліса, давай іншым разам. Снег сёння дрэнна лепіцца, ды і тата ж хоча есці...». Дачка рэагуе імгненна: «Татачка, прабач, калі ласка, я хацела пра цябе паклапаціцца, але выхавацелка не дазволіла выносіць ежу...»

І тут мне ўсё стала зразумела: кожны раз, калі мы спяшаемся з садка дадому, я кажу, што хачу есці! Паглядзеў на свайго верабейку ў ружовай куртачцы, і такая радасць накрыла, што ў яе маленькім сэрцы столькі любові і дабрыні.

Сёння прыйшоў на работу, дастаў з сумкі засохлы кавалачак хлеба, размачыў у гарбаце і з'еў. Гэта было самае смачнае, што мне даводзілася каштаваць у сваім жыцці!

Аляксандр АЛЕСІК

■ Быць разам

ПРАДКАЗАЛЬНІЦА НЕ ПАМЫЛІЛАСЯ

Пад Баранавічамі жыве сям'я, якая выхоўвае 11 дзяцей

Калі Вячаслаў Бойван упершыню сустрэў Алену на сямейным свяце ў сваякоў, нават падумаць не мог, што менавіта з ёй яго жыццё не будзе ранейшае. З першага погляду хлопец вырашыў, што гэта тая самая, якая яму патрэбна: адным словам, жанчына яго мары. Сёння іх шлюбу ўжо амаль тры дзесяцігоддзі, а іх сямейнае жыццё вельмі незвычайнае і цікавае: у мужа і жонкі 11 дзяцей! Старэйшаму ўжо 33 гады, малодшай дачушцы Сашы — адзінаццаць.

Жыве вялікая сям'я ў вёсцы Новая Мыш. У прасторным двухпавярховым катэджы, які пабудаваў сам гаспадар. Як прызнаецца Вячаслаў, у сваіх бацькоў ён быў адзіным дзіцем, таму часта сумаваў, калі заставаўся адзін дома. «Затое ў мяне было вельмі шмат стрыечных братоў, з якімі праводзіў нямала часу, — расказвае ён. — Магчыма, у тыя хвіліны ў мяне зарадзілася любоў да вялікай сям'і. Калі я быў у Балгарыі, адна прадказальніца сказала, што ў мяне будзе шмат дзяцей. Не памылілася! Наша сям'я пабудавана выключна на вялікай і моцнай любові».

Адно з самых галоўных правілаў сям'і Бойван — павага да родных і навакольных. Бацька строга сочыць за тым, каб яго дзеці не крыўдзілі малодшых і слухалі старэйшых. Акрамя таго, пры выхаванні дзяцей у прыярытэце — любоў.

Да з'яўлення новага члена сям'і ўсе заўсёды ставіліся добразычліва. У хаце кожны мае свой абавязак, таму дзеці нячаста сварацца паміж сабой.

— У нас поўная хата музыкаў: нехта іграе на піяніна, хтосьці — на скрыпцы або на гітары, — расказвае Алена Бойван. — Апошняй валодаюць усе хлапчукі, не выключэнне і наш тата. Бываюць выпадкі, калі адзін акампануе на піяніна, другі — іграе на скрыпцы. У такія часы ў хаце пануе сапраўдная музычная атмасфера.

Валерыя Бойван, старэйшая дачка ў сям'і, расказвае пра індывідуальныя і разнастайныя інтарэсы сваіх братоў і сясцёр: «Вадзіму 33 гады, з самага дзяцінства ён захапляецца машынамі. Вова, якому трыццаць, мае шмат узнагарод і грамат па брэйк-дансе. 19-гадовая Стэла і 16-гадовая Лучыя захапляюцца прычоскамі і касметыкай, у будучыні мараць быць прафесійнымі візажыстамі. Мара майго брата Дамініка, якому ўсяго чатырнаццаць, — стаць лётчыкам. 11-гадовая Саша ў будучыні хоча ратаваць людзей, а Улада, якой трынаццаць, вельмі ярка праяўляе сябе ў творчасці і спорце. Абедзвюм дзяўчаткам падабаецца музыка. Невыпадкова іх запрасілі выступаць у дзіцячым садку ў суседнім аграгарадку. Што датычыцца мяне, то я скончыла факультэт культуралогіі і сацыяльнай дзейнасці і цяпер займаюся арганізацыяй мерапрыемстваў у Новай Мышы.

У вялікай сям'і не засумуеш.

У дружная сям'і — і свае традыцыі. Кожны Новы год уся сям'я збіраецца ў вялікім доме. Сімвалам свята з'яўляецца снегавік, якога дружна лепяць усе дзеці. Летам — іншыя забавы: пікнікі на прыродзе, арганізаваныя паходы ў ягады.

Па словах бацькоў, да іх у госці часта прыходзяць сябры дзяцей. Заўжды адчынены дзверы і для сваякоў, якія навед-ваюцца з іншых гарадоў і вёсак. «Нягледзячы на тое, што ў доме ўвесь час шмат людзей, я не люблю заставацца адна, — прызнаецца гаспадыня. — У рэдкія хвіліны адзіноты я ўключаю тэлевізар, каб хоць штосьці парушала цішыню».

Ганна ГУЦЬКО

■

■ Хочаце — верце, хочаце — не

ТАК БЫВАЕ,

або Гісторыі, падобныя на казку

Часам людзі расказваюць такія рэчы, што міжволі ўсміхнешся і перапытаеш: «Няўжо так бывае»? Пераглядаю свае старыя запісы, інтэрв'ю і заўважаю, што ўжо назбіралася цэлая калекцыя рэальных гісторый, пасля якіх хочацца паверыць у цуды.

ЯК ЗОРКІ СЫШЛІСЯ

Аповеды пра тое, што ў бясплодных пар, пасля таго, як яны ўсынаўляюць дзяцей, нараджаюцца свае, даводзілася неаднойчы чуць у розных дзіцячых дамах. «Я адчыніла цудоўную патаемную дзверцу, за якой выдаюць дзяцей», — жартавала шматдзетная жанчына, якая пасля ўсынаўлення нарадзіла яшчэ трох малых. — І ўпэўненая, што менавіта прыёмны хлопчык, як магніт, прыцягвае да нас бусла».

Але часам адбываюцца і іншыя неверагодныя рэчы, калі здаецца, што нейкая найвышэйшая сіла клапоціцца пра пакінутых хлопчыках і дзяўчынках. Так, у адным сталічным дзіцячым доме пачула такую гісторыю. Неяк прыйшла да іх жанчына. Сказала, што свае дзеці выраслі і яна хоча ўзяць маленькую дзяўчынку. Пазнаёмілі яе з малымі, а кабета не верыць: «Няўжо ўсіх паказалі?» І тут успомнілі, што адна дзяўчынка ў ізалятары з вятранкай. Убачыла яе госця і адразу сказала, што будзе афармляць дакументы на ўдачарэнне, бо менавіта гэтае дзіця ёй прыснілася.

Здавалася, нешта неверагоднае адбываецца, калі вырашаўся лёс Ксюшы Савіцкай. Супрацоўнікі дзіцячага дома расказвалі, што адчуванне было, нібыта ўсе зоркі сышліся над гэтай дзяўчынкай. Ва ўстанове на той час знаходзілася больш за семдзесят дзяцей, але ўсім была патрэбна толькі Ксюша. Пры гэтым розныя людзі адначасова тэлефанавалі, цікавіліся, як справы ў дзяўчынкі. Штодзень да яе з падарункамі наведваўся адзін прафесар. Забраць малую ў прыёмную сям'ю хацела і жанчына, якая напярэдадні была на адным са свят у дзіцячым доме. А тут і родная маці дзяўчынкі аб'явілася, павінілася, што раней ёй было сорамна прыходзіць — не мела чаго прынесці. А цяпер яна вывучылася на кухара, працуе ў школьнай сталовай, афармляе адносіны з грамадзянскім мужам — надзейным, працавітым. «Як забяру Ксюшу, мы распішамся», — запэўнівала жанчына.

Праз нейкі час калектыў дзетдома ездзіў у Заслаўе на экскурсію, і раптам жанчына, якая яе праводзіла, пацікавілася пра Ксюшу Савіцкую. Аказалася, што паўтара года таму яна хацела забраць гэтую дзяўчынку, але муж выбраў іншую. Жанчына ўвесь час малілася, каб толькі ў Ксюшы ўсё было добра. Можа яе малітвы сапраўды былі пачутыя?

А вось наступная гісторыя, якую расказалі мне на Гомельшчыне, наогул нагадвае сюжэт з нейкага фільма. Ірына (імя зменена) цяжка пераносіла трэція роды. Памятае, што ёй стала дрэнна, страціла прытомнасць, што пасля кесарава падпісвала нейкія паперы, што дзіця не выжыла... Але праз некаторы час жанчыне пачынае сніцца нябожчык бацька, які гаворыць: «Твой сын жывы»...

Прайшло некалькі гадоў. Ірына змяніла месца працы. І калі яна дабіралася да яго, праходзіла міма дзіцячага дома. Тут гулялі дзеці, і яна не магла адарваць вачэй ад аднаго з хлопчыкаў — так ён быў падобны на двух яе сыноў. Дзіця заўважыла доўгі позірк, павіталася, загаварылі. У наступныя дні хлопчык ужо сам пільнаваў, калі новая знаёмая будзе ісці з работы. Цяжка перадаць, што перажыла Ірына, калі высветлілася, што яе маленькі сябар з дзіцячага дома нарадзіўся ў той жа самы дзень і ў тым жа самым месцы, дзе ў жанчыны прайшлі трэція роды. Яна ўпэўненая, што сустрэла свайго сына, з якім яе разлучылі ў выніку нейкай страшэннай памылкі. І сёння, калі яны ўжо жывуць разам (жанчына забрала малога з дзетдома), ёй нічога не хочацца высвятляць, каб не расчаравацца ў сваім цудзе.

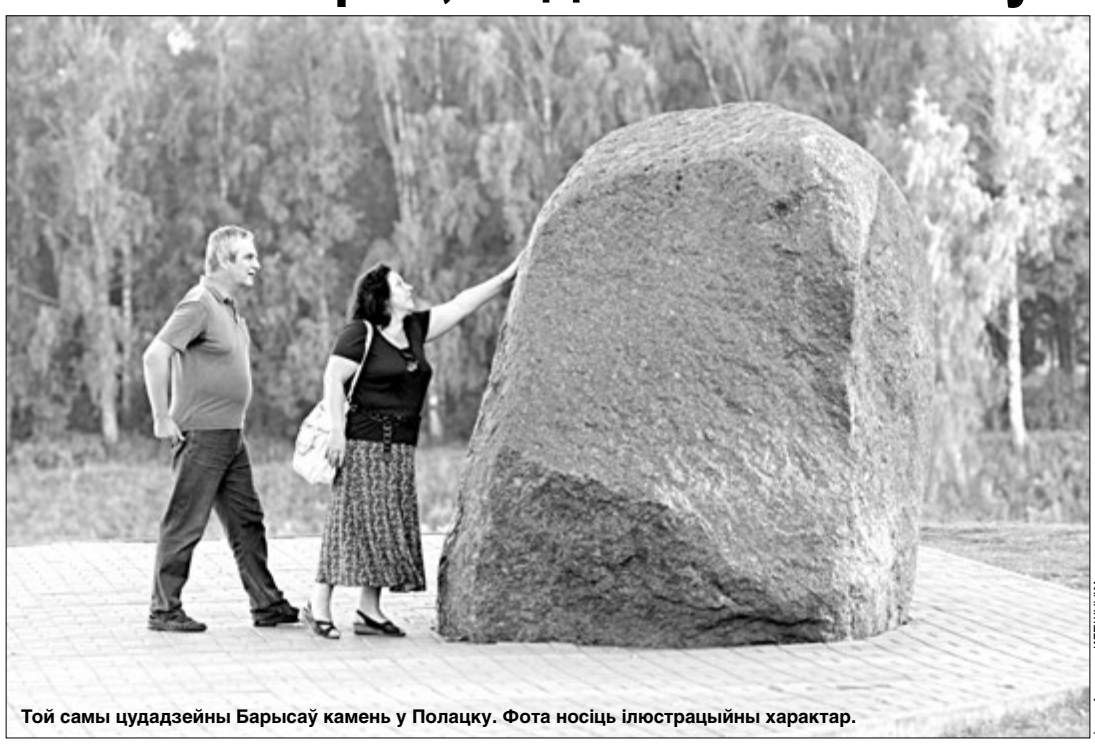

Той самы цудадзейны Барысаў камень у Полацку. Фота носіць ілюстрацыйны характар.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ЦУД НА КАЛЯДЫ

Многія людзі заўважаюць, што неверагодныя рэчы часта з імі адбываюцца менавіта пад Новы год і Каляды. Ці не таму, што ў гэтыя дні мы так чакаем цудаў, загадваем столькі жаданняў, якія, дарэчы, часта спраўджваюцца? А можа, у зімовыя святы мы проста больш уважлівыя да таго, што адбываецца з намі, а на рэчы, якія здараюцца ў іншы час, проста не звяртаем увагі?

Калі Таццяна Рыжкова на Каляды варажыла са сваімі сяброўкамі, ёй выпала, што на працягу года яна выйдзе замуж і народзіць дзіця. Яна толькі пасмяялася — надта ўжо хуткае развіццё падзей, тым больш што на той момант у яе нават хлопца не было. Але ўсё спраўдзілася. Варажба нават падказала імя жаніха. Дзяўчаты ставілі на стол паднос з вадой, клалі абапал паперкі з мужчынскімі імёнамі і запускалі лодачку, каб спынілася каля імя нарачонага. Таццяна разоў з сем раскручвала лодачку, але ўвесь час тая прычальвала каля аднаго і таго ж імя.

Аднойчы пад Новы год, калі дызайнер Эла Даурава гандлявала калядными сувенірамі, да яе падышла адна з былых кліентак і пахвалілася: «Ведаеце, летась мне прыснілася дзіця-анёльчык. На кірмашы я ўбачыла вашыя лялькі-анёлы — ну як з майго сну. Набыла адну цацку — і ў мяне насуперак усім дыягназам нарадзілася дзіця».

Калі Валерыю Свірыдаву сябры паклікалі на Каляды, яна спачатку адмовілася, а ў апошні момант спахапілася, абы як сабралася, выскачыла з дома і панеслася да аўтобуса. Але да сяброў яна так і не даехала. Паслізнулася. Незнаёмы хлопец, што стаяў на прыпынку побач, падхапіў, не даў упасці. Ці трэба гаварыць, што ён стаў яе мужам?

Вольга Бурык са сваім хлопцам нечакана рассталася 31 снежня. Усю навагоднюю ноч праплакала. А ўжо на Каляды пазнаёмілася з хлопцам, з якім шчасліва жыве сем гадоў. І яна ўпэўненая, што нічога ў жыцці не бывае выпадкова. Відаць, сварка з першым хлопцам была неабходная для таго, каб яна не прапусціла сапраўднае каханне.

Але нарачоных, аказваецца, можна і выпрасіць. Падчас экскурсіі па Полацку я звярнула ўвагу на шыкоўна апранутую жанчыну з яркім макіяжам, на высокіх абцасах. Бачна было, як той цяжка даецца дарога ў такім адзенні, асабліва, калі трэба было падымацца па прыступках да Барысавага каменя, які нібыта выконвае жаданні. Нават экскурсавод спыталася: «Вы ж ведалі, што давядзецца шмат хадзіць, чаму ж так апрануліся?» А турыстка адказала: «Я столькі гадоў была адзінокая. А калі ў мінулы раз прыязджала сюды, папрасіла ў каменя «хоць якога-небудзь мужчыну». І прыбіўся да мяне адзін, праўда, выпіць любіць. А цяпер я ў каменя хачу «заказаць» ужо нармальнага мужчыну».

А можа сапраўды, каб жыць у казцы, трэба ў яе паверыць?

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ. *dziadziula@zviazda.by*

■

«ЛЮБЛЮ ДАРЫЦЬ ЖОНЦЫ КВЕТКІ»

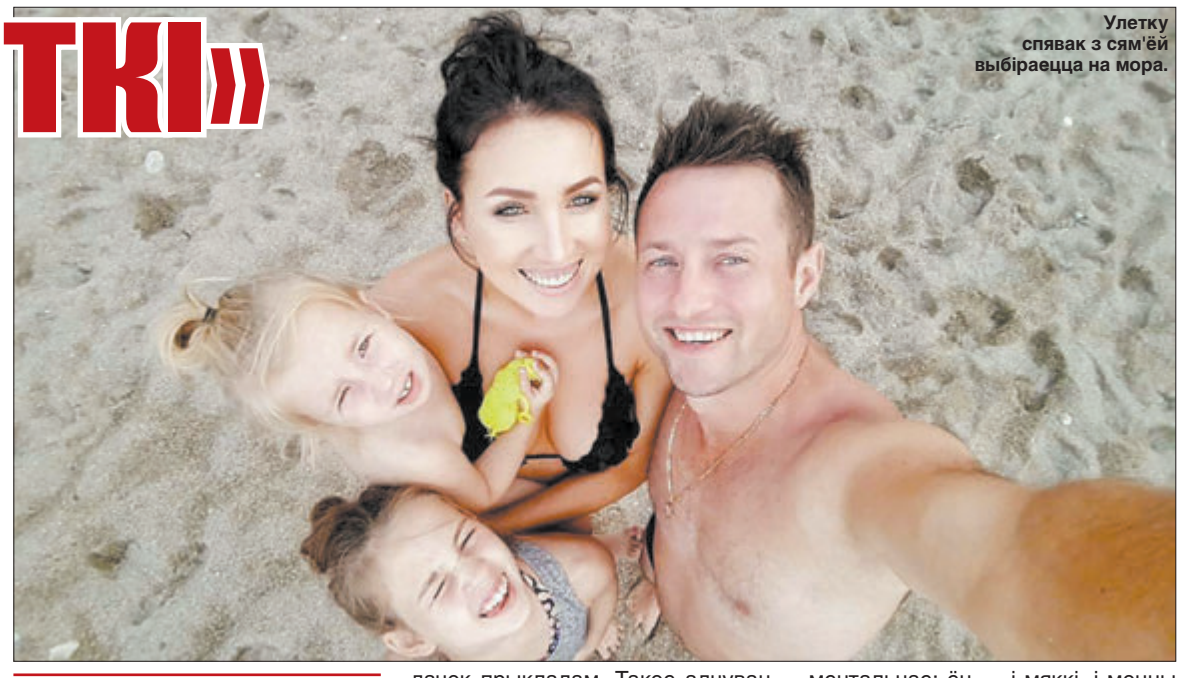

Улетку спявак з сям'ёй выбіраецца на мора.

«Сям'я — гэта пастаянны кампраміс»

— З жонкай вы пазнаёміліся яшчэ падчас вучобы ў Гродзенскім дзяржаўным каледжы мастацтваў. Памятаеце тую сустрэчу?

— Гэта было на фестывалі ў Навагрудку. Мы выступалі на адной сцэне: Света са сваім калектывам танцавала, а я спяваў. Потым два месяцы не мог яе знайсці. Я вучыўся на эстрадным аддзяленні, а жонка на харэаграфічным — а там усе дзяўчаты аднолькавыя: з зачасанымі валасамі, у чорнай форме... Пазней была студэнцкая дыскатэка. Калі заіграла павольная кампазіцыя, я ўзяў за руку першую дзяўчыну, што трапілася, і ёй аказалася менавіта Света. Вось так лёс звёў нас.

— Пэўна, першыя гады жылі сціпла?

— Калі мы пераехалі ў Мінск, у нас была торба з адзеннем, падушка, магнітафон і пяць долараў у кішэні. За кватэру першы час плацілі Свеціны бацькі. А я стараўся зарабіць як мог — спяваў на вяселлях, у рэстаранах. Не спяшаўся жаніцца, бо разумеў, што не магу яшчэ забяспечваць сям'ю з дзецьмі. Толькі калі адчуў, што моцна стаю на нагах, прапанаваў пайсці ў загс.

— Які перыяд у адносінах быў самы складаны?

— Не буду ўдавацца ў падрабязнасці, але здараліся моманты, калі ўсё вісела на валаску. Прызнаюся, 99 працэнтаў «касякоў» — мае. Мы дагэтуль разам дзякуючы жонцы. Я заўсёды ведаў, што гэта мой чалавек.

Мне здаецца, любы канфлікт павінен прайсці выпрабаванне часам. Мусіць узнікнуць паўза, каб усе бакі памаўчалі і ацанілі абстаноўку. Бо з гарачкі можна нагаварыць многа лішняга.

— Ваша жонка перастала даваць інтэрв'ю і не хоча быць публічнай. Чаму?

— У яе свае ўнутраныя правілы, забабоны, магчыма. Ёсць прыватная прастора, у якую не хочацца пускаць. Мы нават у сацыяльных сетках жывём паасобку. І пільна назіраем адно за адным *(смяецца)*.

— Калі адзін з сужэнцаў — публічны чалавек, складаней захаваць адносіны?

— Складаней, калі абое публічныя. Калі б мая жонка была спявачкай, шлюб цягнуўся б нядоўга. Для гэтай прафесіі характар павінен быць дастаткова дзёрзкі, і

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «СГ».)

З жонкай Святланай Саша Нэма пазнаёміўся 18 гадоў таму.

«Грошы дачцэ закідваю на банкаўскую картку. Няхай лепш так: я магу кантраляваць, дзе і за што дзіця заплаціла».

«Самыя складаныя канцэрты — у родным Слоніме»

— Колькі дзён на год праводзіце на гастролях?

— Не лічыў, вельмі шмат. Але калі ты ў межах Беларусі, можна спакойна вяртацца начаваць дадому. Іншая справа, што ты а пятай раніцы прыязджаеш, да абеду спіш і з'язджаеш, так ні з кім не павітаўшыся. У гастрольную паўзу на пару дзён магу пагрузіцца ў студыйную работу.

— Сям'я ходзіць на вашы канцэрты?

— Так, але я не люблю, калі мае блізкія знаходзяцца ў зале. Цяжэй працаваць. Самыя складаныя канцэрты для мяне — у родным Слоніме, хоць заўсёды ведаю, што будзе поўная зала. Падчас канцэрта я размаўляю з публікай: расказваю гісторыі, адказваю на пытанні. А калі ў зале сядзяць мама з татам, асабліва не развернешся *(усміхаецца)*.

— Падчас канцэртаў вам перадаюць шмат запісак. Што ў іх? Паклонніцы прызнаюцца ў каханні?

— Некаторыя прапануюць стаць зяцем! Бываюць і падарункі, дзесьці наіўныя. Дзяўчаты хочуць вылучыцца, спадабацца і ў грымёрку што толькі не прыносяць: мяккія цацкі, шакаладкі, шампуні. А вось каб ключы ад «Бэнтлі» — такога не было. Праўда, я і не хацеў бы. Не ведаў бы, як рэагаваць. Не прывык да падарункаў.

— Жонка не раўнуе?

— Хто ж яе ведае — не прызнаецца. Істэрык ніколі не было. Можам нават пажартаваць з запісак. А як без паклонніц? Што я тады раблю на сцэне? У мяне канцэрт заканчваецца, і я яшчэ гадзіну не магу сысці са сцэны, бо не адмаўляю нікому ў аўтографах і фота.

«Кветкі з канцэртаў дадому не вязу. Магу на запраўку любую заехаць і раздаць жанчынам».

Жонка мне давярае. Яна не тэлефануе па дзесяць разоў і не пытае, дзе я. Мне ў гэтым плане пашанцавала. А вось калі Света некуды выходзіць, я ёй праз кожныя пяць хвілін званю.

— Дзеля якіх момантаў спяшаецеся дадому?

— Калі вязу падарункі. Люблю рабіць сюрпрызы. На Восьмае сакавіка неяк жонцы машыну купіў. Апошнім часам мне падабаецца дарыць ёй кветкі проста так. Жонка настолькі радуецца букетам! Я заўсёды думаў, што гэта бессэнсоўна, але працуе — дазваляе зарабляць бонусы.

Кветкі з канцэртаў я дадому не вязу. Магу на запраўку любую заехаць і раздаць жанчынам.

«Добры тата — гэта нешта вельмі сентыментальнае»

— На сцэне ў вас вобраз хулігана. Дома вы такі ж?

— Не паверыце, але я магу нават прыборку зрабіць. Вельмі люблю чысціню. Я перфекцыяніст — у мяне ўсё павінна ляжаць роўненька. Не пачну працаваць, пакуль рэчы не на сваіх месцах. Магу а трэцяй гадзіне ночы прыехаць дадому і памыць посуд, хоць у нас ёсць пасудамыечная машына. Спадзяюся, жонка не прачытае, але мне падабаецца гэты занятак — такі момант медытацыі і рэлаксу.

— Дзеці мяняюць сваіх бацькоў?

— Адназначна. Яны выхоўваюць адказнасць. Стараешся пазбавіцца ад дурных звычак, каб быць для дачок прыкладам. Такое адчуванне, што разам з дзецьмі ты пражываеш яшчэ адно жыццё. Я зноў у маленстве — мне цяпер 13 і 5. Гэта вялікае шчасце. Не ўяўляю, як дарослыя жывуць без дзяцей.

— Хто больш строгі — вы ці жонка?

— Я. Святлана спрабуе быць строгай, але дочкі не слухаюцца, бо мама заўсёды побач. Часта добрым матыватарам для дзяцей становіцца фраза: «Я зараз патэлефаную тату». Але пытанне павышанага тону ў сям'і не стаіць. За 18 гадоў сумеснага жыцця моманты, калі хтосьці прыкрыкнуў, можна па пальцах пералічыць. Таму дзеці і ў садку не змаглі знаходзіцца: выхавацелі не заўсёды захоўваюць спакой.

— У вашай сям'і часта гучыць слова «нельга»?

— Вельмі рэдка. Бо калі штосьці забараняць, дзіця будзе настойліва спрабаваць гэта зрабіць. А так цікавасць знікае імгненна. І бацькі нервы не трацяць.

— Вы казалі, што любіце рабіць падарункі. Дзеці не растуць разбалаваныя?

— Не. У дачок ёсць гіраскутары, планшэты, гульнявыя кансолі, але гэта ўсё не надта запатрабавана. Я іх у большай ступені для сябе купляў *(смяецца)*. Старэйшая вельмі перажывае, калі ёй прыходзіцца прасіць у мяне грошы. Разумее, што тата працаваў, каб іх зарабіць. Грошы я ёй закідваю на банкаўскую картку. Няхай лепш так: я магу кантраляваць, дзе і за што дачка заплаціла.

— Чытала, што на вас ляжыць клопат пра школу, урачоў...

— Я такі сямейны адміністратар. Мая жонка без паняцця, якога чысла плаціць за святло і тэлефон. Таму ўсё на мне. Нават з участковай медсястрой знаёмы.

— У чым бачыце ролю таты?

— Быць стрыжнем, апорай. Добры тата — гэта нешта вельмі сентыментальнае: ён — і мяккі, і моцны адначасова. Ён як добры чараўнік, які незразумела як, але вырашыць любое пытанне.

«Усе важныя рашэнні прыняў дзякуючы парадам Светы»

— Што слухаюць вашы дзеці?

— Не ведаю. Старэйшая дачка ў навушніках пастаянна. Натуральна, ім даводзіцца і маю музыку слухаць. Калі езджу ў машыне, часта ўключаю новыя песні і аналізую іх: ці не трэба дапрацаваць? Дома гучаць замежныя кампазіцыі — жонка любіць. А я стараюся менеў упускаць у сваё жыццё чужой музыкі, якая мне падабаецца, бо воляй-няволяй пачнеш капіраваць.

«Жонка мне давярае. Яна не тэлефануе па дзесяць разоў і не пытае, дзе я. Мне ў гэтым плане пашанцавала».

— Кім дочкі хочуць быць?

— Старэйшая шэсць гадоў займалася мастацкай гімнастыкай, і былі добрыя дасягненні на рэспубліканскім узроўні. Але мы зразумелі, што ў дачкі няма дзяцінства. І вучыцца яна не паспявала. Таму скрозь слёзы вырашылі, што з гімнастыкай трэба заканчваць. Тым больш у сучасным спорце столькі несправядлівасці і падману. У дачкі толькі ў гэтым годзе былі першыя паўнавартасныя летнія канікулы. Цяпер Аня займаецца танцамі ў студыі. Ёй падабаецца хіп-хоп, вог. На танцы не так шмат часу ідзе, і ў гэтым больш імправізацыі і творчасці.

А малодшая Маша вельмі любіць жывёл. Гэтым яна пайшла дакладна не ў тату: я баюся ўсяго, што большае за хамяка *(усміхаецца)*.

— Як любіце адпачываць сям'ёй?

— Калі ёсць некалькі вольных дзён, едзем да бацькоў у вёску. Любім на каток схадзіць ці ў парк. А летам выбіраемся на мора. Света мая загарае, а я з дзецьмі бегаю, бо не магу доўга ляжаць на сонцы.

— Адна з вашых апошніх песень называецца «Трэба нешта мяняць». А вы хацелі б штосьці памяняць у сваім жыцці?

— Кожны прыходзіць да нейкага этапу, калі трэба выбірацца з зоны камфорту, каб рухацца далей. Мяне падштурхоўвае жонка: усе глабальныя рашэнні, нават будаўніцтва ўласнай студыі, я прыняў дзякуючы яе парадам. Пастаянна прыходзіцца нешта мяняць у сваім жыцці, каб дасягнуць большага.

«Разам з дзецьмі ты пражываеш яшчэ адно жыццё. Я зноў у маленстве — мне цяпер 13 і 5».

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ.
lubneuskaya@zviazda.by

ПАКУЛЬ ЧАЛАВЕК РУХАЕЦЦА — ЁН ЖЫВЕ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «СГ».)

— На кірмашах маладыя бацькі часта набываюць у мяне свістулькі для сваіх дзетак: экалагічна і нядорага. Раблю таксама і іншыя ўтылітарныя рэчы: аромалямпы, цукарніцы, скарбонкі... Але найбольш мне падабаецца ляпіць статуэткі, бо яны дазваляюць задзейнічаць фантазію па поўнай.

У зале на часопісным століку — некалькі дзясяткаў вырабаў Яўгена Лявонцьевіча. Больш за ўсё мне спадабаўся дамавічок з рагаткай, соскай ды мячом.

— Гэта абярэг ад старасці, — смяецца майстар. — Але найбольшай папулярнасцю карыстаецца мая «п'яная» тэматыка. Прычым і сярод вядомых людзей. Сямён Альтаў шораз, калі прыязджаў на «Славянскі базар», набываў маіх гліняных п'яніц у сваю калекцыю. Упершыню, калі ўбачыў іх, сказаў: «У нас у Піцеры такога няма». Прыемна, што гумарыст аценіў мой гумар. Набывалі ў мяне статуэткі і такія акцёры, як Яўген Сядзіхін, Анатоль Кацянёў... А адзін дзядуля наогул калекцыянаваў мае работы. З кожнай пенсіі прыходзіў і набываў па некалькі штук. Апошнія гады я яго не бачыў, нават хвалявацца пачаў. Пасля выпадкова даведаўся, што ён сышоў у лепшы свет. Наогул дома ў мяне, як бачыце, мала работ. Усё, што ляплю, прадаю на кірмашах, дару знаёмым. *(Пасля гэтых слоў Яўген Лявонцьевіч працягнуў мяне гліняную падкову са званочкам. —* **Аўт.***)* Гэта вам, на шчасце. Будзе памяць аб гэтай сустрэчы.

Пра музей ведзьмаў, самы вялікі заробак ды бакенбарды

Фантазіі Яўгена Паліноўскага можна ўбачыць таксама ў мясцовым краязнаўчым музеі. А адна работа знаходзіцца нават у Амерыцы...

— Старшыня Мінскай асацыяцыі свабодных мастакоў наведваў па рабоце музей ведзьмаў пад Бостанам. Дык папрасіў мяне зрабіць якінебудзь сувенір. Я зляпіў беларускую Бабу-Ягу ў хусцінцы за адным сталом з амерыканскай ведзьмай у капелюшы. Амерыканцам так спадабалася работа, што перадалі мне ў знак удзячнасці бестэрміновы квіток у гэты музей і фірмовую футболку.

Фота Алены ЯНКОЎСКАЙ.

Падчас фестываляў Яўген Лявонцьевіч з задавальненнем праводзіць майстар-класы.

— Жэня, раскажы, як ты ляпіў статуэткі для бельгійскага рэстарана, — нагадвае Ганна Іванаўна.

— У Бельгіі адкрываўся рэстаран. І мне прапанавалі паўдзельнічаць у яго афармленні. Сто работ трэба было зрабіць за тры тыдні. Але адна ўмова: каб ні адна не паўтаралася. Памятаю, сядзеў тады на кухні крукам. Трэба было рабіць у дзень па 11—12 кампазіцый. Усе казкі, анекдоты ды літаратурныя творы, якія ведаў, прыйшлося ўспомніць. А гліна, вы ж ведаеце, сушыць скуру, у мяне пальцы трэскаліся... Адным словам цяжка было, але замову я выканаў. Праўда, і заплацілі мне тады добра. Менш чым за месяц атрымаў свой гадавы настаўніцкі заробак.

Значную частку свайго жыцця Яўген Паліноўскі прысвяціў школьнікам: вучыў іх маляваць ды ляпіць з гліны. Сёлета яго, як пенсіянера, скарацілі. Прызнаецца, што спачатку засмуціўся, бо ўсю душу ўклаў у школьную студыі керамікі. Але зразумеў, што перажываннямі гору не дапаможаш, і тут жа пачаў шукаць сабе новае месца працы. Цяпер ён вучыць ляпіць з гліны малых у дзіцячым садку, што насупраць яго дома.

— Працаваць трэба. Нават не таму, што грошы патрэбныя (хоць і маленькі кавалачак масла на пенсійнай лусце хлеба лішні не будзе). Пакуль чалавек рухаецца — ён жыве. Я супрацоўнічаю з нашым цэнтрам народнай творчасці. Пастаянна езджу з імі на розныя мерапрыемствы, фестывалі, праводжу майстар-класы. Раней людзі часта прыносілі фотаздымкі сваіх каханых ці калег, прасілі зрабіць шаржы з гліны. Мне гэта таксама падабалася. Праўда, чамусьці жанчыны горш атрымліваліся. З мужчынскімі вобразамі працаваць прасцей. У аднаго — лысіна, у іншага — вусы ці бакенбарды. Мужчынскія твары лягчэй апрацоўваць. У жанчын жа больш тонкая натура. Але ні разу за столькі гадоў ніхто не адмовіўся ад работы.

— Пра што марыце?

— Вучняў хочацца зноў. Быў час, калі да мяне дзеці хадзілі маляваць нават дадому. Памятаеш, Аня?

— Так, ты тады сышоў з 20-й школы, дзе выкладаў выяўленчае мастацтва. Дык яны прыходзілі дадому займацца. Проста так, бясплатна.

— Як кажуць, з кім павядзешся, ад таго і набярэшся. Працуеш з дзецьмі і сам у душы маладзееш. Яны не даюць сумаваць. Я для іх быў як дзядуля. Іду па школьным калідоры, а хлопцы ды дзяўчаты бягуць рукі расставіўшы, абвешаюць мяне з усіх бакоў. У нас вучылася шмат дзяцей з няпоўных сем'яў, дык яны да мяне хіліліся. Мае ж урокі былі не абавязковыя для наведвання, тым не менш многія прыходзілі і ляпілі па 2—3 гадзіны.

Пра хваробу Альцгеймера, самаробную каўбасу ды тушонку з трусоў

— Пасля таго, як сышлі са школьнай студыі керамікі, дзе вы зараз лепіце з гліны?

— Вось тут, у кватэры. Жонка абед прыгатавала — і да вечара кухня ў маім распараджэнні. Зляпіў і сушу на шафе, што побач з газавай плітой. Потым абпальваю ў самаробнай печцы. Яна ў мяне маленькая, шмат месца не займае.

— А не думалі набраць групу пенсіянераў і вучыць іх лепцы з гліны?

— Так, я ўжо думаў пра гэта. Лепка ж лічыцца цудоўнай гімнастыкай для мозга, папярэджвае хваробу Альцгеймера.

Дома ў майстра работ няшмат. Усё, што лепіць, прадае або дарыць.

— Што параіце пенсіянерам, якім, як і вам, не пашчасціла, і іх скарацілі на працы?

— Не апускаць рукі. Усё адно трэба нешта рабіць. Часта бачу пенсіянераў, якія збіраюцца кучкамі на лавачках каля пад'ездаў. Ім сумна, на іх тварах рэдка ўбачыш усмешку. А чаму б не заняць сябе нейкай справай? Для гэтага ж не абавязкова мець шмат грошай. Можна пад акном шматкватэрнага дома кветкі разводзіць ці разбіць агарод на падаконніку. Сёлета я ўпершыню на балконе агуркі пасадзіў. Сартоў пяць розных. І што вы думаеце, выраслі. І такія смачныя, не тое што з крамы. Зрываеш, та-а-а-кі водар на ўсю кватэру!

— Жэня — халерык па тэмпераменце, — кажа Ганна Іванаўна. — Пастаянна штосьці новае асвойвае, эксперыментуе. Кім ён толькі не працаваў: і керамістам, і садоўнікам, і пекарам. Быў час, калі маляваў афішы з анонсамі фільмаў для кінатэатра «Кастрычнік». Некалькі гадоў працаваў у жаночым манастыры. Ён асвойвае новую справу да таго часу, пакуль у яго не атрымаецца. Калі атрымалася, пераключаецца на штосьці іншае. У канцы 90-х мы купілі дом у вёсцы. Ён адразу ж градкі ўскапаў, цяпліцы паставіў. Навыпісваў рознага насення. Памятаю, мы з дзецьмі паехалі на мора. Пакуль вярнуліся, ён ужо поўны склеп закрутак нарабіў. Вяскоўцы здзіўляліся, як гарадскі жыхар можа быць такі гаспадарлівы *(смяецца)*. Спрабаваў разводзіць парасят, куранят-бройлераў, трусоў. Ад трох самак 300 трусікаў было. Тушонкі нарабіў так шмат, што тры гады елі і знаёмых частавалі.

— Я гатаваць люблю не менш, чым ляпіць з гліны.

— Ён наогул з кухні не вылазіў бы, калі б не выганяла *(смяецца)*. Цяпер у інтэрнэце шмат рэцэптаў, пастаянна эксперыментуе.

— Можа, ёсць фірменная страва?

— Вядома! Мая «каронка» — гэта самаробная каўбаса. Кураціну рэжу на кавалачкі. Пажадана, каб была і грудзінка, і сцягно — гэта мяса рознае па колеры. Затым дадаю крыху (працэнтаў 15—20 ад агульнага аб'ёму кураціны) свінога сала, лепш, каб яно было з прожылкамі. Звяртаю ўвагу, што яно рэжацца драбней, чым кураціна. Дадаю спецыі, пару лыжак маянэзу, шмат часнаку. Перамешваю і запіхваю ў кішку. Кладу каўбасу на патэльню, абцягваю яе фольгай для выпечкі — і ў духоўку хвілін на 30. Такая смаката атрымліваецца — за вушы не адцягнеш!

— А наша гродзенская нявестка вельмі любіць Жэневы кулічы.

— Пяку іх не толькі на Вялікдзень. А шораз, калі едзем туды ў госці. Іх фішка ў тым, што доўга не чарсцвеюць. З цестам наогул у нашай сям'і працую ў асноўным я. Пяку піражкі, бліны, аладкі... Нядаўна навучыўся рабіць хлеб і нават багеты. Не трэба баяцца спрабаваць нешта новае. У любым узросце.

Надзея ДРЫНДРОЖЫК.
nadzieja@zviazda.by
г. Барысаў.

Я без доктара лячуся...

Вядома, даўней людзі хварэлі, але ніякіх дактароў не ведалі. Лячыліся больш зёлкамі, малаком, здорам... Веды перадаваліся з пакалення ў пакаленне.

Калі забаліць жывот — заварвалі гарбату з рамонку, сушаных чарніц, калі галава — абвязвалі яе туга хусткай, прыклаўшы капусны ліст або намочаную ў квасе анучку. Часта здаралася, што парэжаш у полі сярпом руку (ці дома нажом), дык расціралі лісточкі крываўніку, прыкладалі і перавязвалі. Сінякі лячылі «бабкай» (падарожнікам), лістом капусты, лопухам.

Зёлкі ў нас збіралі абавязкова на Яна. Казалі, што гэты дзень дае ім гаючую сілу. Я хадзіла з бабуляй, таму шмат зёлак ведала. Дачка мая — правізар, то казала, што ўсе яны правільна падбіраліся. Вось табе і цёмныя людзі.

Пры прастудзе таксама былі адмысловыя лекі. Звычайна дзяцей паілі журавінным морсам. Журавіны на гарышчы стаялі заўсёды. Іх выкарыстоўвалі не толькі пры прастудзе, але і пры галаўным болі. Таксама гатавалі адвар з маліннiку (ці чабару, падбелу, кветак ліпы). Мая бабуля рабіла яшчэ і так: разразала цыбуліну напалам, разрэзаным бокам клала на гарачую чыгунную пліту, яна падпякалася, а тады, як трошкі астыне, націрала мне далоні, падэшвы ног і цёпленька ўхутвала на ноч. Назаўтра адчуваеш сябе амаль здаровай, хоць яшчэ цяжкавата на свет глядзець. Уставаць ні за што не даюць. Тры дні з ложка і не рухайся.

Калі тэмпература трошкі спадала або балела горла, дык давалі кіпячонае малако з мёдам, маслам ці здорам. Слоік мёду

Адданая падпісчыца «Звязды» Яўгенія Барысаўна КУЛЕВІЧ.
(Момант «злавіў» яе сын.)

быў у кожнага ў запасе на такую патрэбу. А малако, калі свайго няма, бралі ў таго, у каго ёсць: хвораму ніхто не адмаўляў.

У кожнай хаце была бутэлечка шкіпінару. Называлі яго «тарпатына». Націраліся ім, папярэдне змяшаўшы са свіным здорам (толькі я не ведаю, у якіх прапорцыях), пры болю і ламоце ў касцях.

Пры пякучцы трэба было пажаваць гарошыну або бобіну. Боб, трэба сказаць, садзілі цэлымі градкамі. Яго варылі, папярэдне намачыўшы на ноч.

Выкарыстоўвалі і насенне лёну. Ім прыкладалі нарывы і пілі пры праблемах са страўнікам. Ужывалі таксама адвары палыну.

У нас на ўчастку было балотца (называлася куп'ё). Там на купінах расла асака, а паміж купінамі была чорная твань. У дажджлівае надвор'е, вядома, стаяла вада. Мы скакалі з купіны на купіну, а асака рэжа ногі, рукі, таму ўсе былі ў пісягах. Ды яшчэ залезем з суседскай дзяўчынай Галяй у твань, ногі чорныя па калена і хвалімся сваімі «боцікамі». Калі змываем, дык лыткі абвяваюцца ветрам і колюцца. Прыганяеш вечарам кароўку дамоў, а ногі смыляць, дзецца няма дзе. Днём то і не чулася. Вечарам бабуля мыла мае ногі цёплай вадой (мне не давярала, бо я памачу ды і ўсё), затым старанна выцірала і мазала вяршкамі. Ці так, ці так, яны пякуць, але заснеш хутка, бо налёталіся. Назаўтра парэзы заступіліся.

Дома ўшчуваюць, каб не лазіла па куп'і. Іншым разам, праўда, устрымаешся, але як магнітам цягне ў гэтае балота. Аднойчы ў мяне па ўсім целе пайшлі вадыры. Я спужалася і пагнала кароўку дамоў. Бабуля паглядзела і кажа: «Нічога, хутка пройдзе!» Яна заварыла браткі палявыя (фіялка). Загадала памыцца імі, змачыла ўсё цела. Пакінула мяне паляжаць, а сама пагнала кароўку на пашу. Мама мяне пагладзіла, стала апавядаць нейкую казку (мусіць сама выдумала), што браткі гояць болькі на целе, што фіялетавы колер — гэта брацік, а чырванаваты ці жоўты — сястрычка. Яны ў кветачкі ператварыліся, каб дапамагаць людзям. Назаўтра ў мяне ўсё прайшло.

Яўгенія КУЛЕВІЧ, *в. Сялец.*

Объявление о торгах

Наименование (описание), местонахождение и стоимость имущества	Лот №1. Автомобиль «Тойота Старлет», 1992 года выпуска, регистрационный номер 9694ВТ6. Первоначальная стоимость – 807 рублей
Собственник (владелец) имущества	Зейналов Нариман Олегович
Местонахождение (адрес) имущества	г. Орша, 2-й пер. Коммунальный, 2, штраф-стоянка КУП «Оршанская спецавтобаза»
Информация об обременениях	Без обременений
Место (адрес), дата и время проведения торгов	г. Орша, ул. Островского, 36, каб. 5. 8 февраля 2018 года в 11.00
Справочная информация	Отдел принудительного исполнения Оршанского района и г. Орши, 211030, г. Орша, ул. Островского, 36. Судебный исполнитель – Коробова Ольга Владимировна, тел.: 80216543215, 80333998323. Начальник отдела – Павлюченкова Наталья Евгеньевна, тел. 80216543213
Условия и порядок проведения торгов	1. Подать письменную заявку на участие в торгах и дать подписку об отсутствии препятствий для приобретения имущества, предусмотренных законодательством. 2. Внести задаток в размере 10 процентов от стоимости имущества (по каждому лоту) на депозитный счет отдела принудительного исполнения Оршанского района и г. Орши BY22AKBB36429030007942200000 АСБ Беларусбанк г. Орша, код банка AKBBBY21215, УНП 300002505, не позднее 05.02.2018 г. Минимальная величина первого шага – 5 % стоимости каждого лота. В соответствии со ст. 97 Закона «Об исполнительном производстве» возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется участником, выигравшим торги

ВНИМАНИЕ!!!

Коммунальное топографо-геодезическое унитарное предприятие «ГОМЕЛЬГЕОДЕЗЦЕНТР» с открытого аукциона по продаже земельных участков в частную собственность в г. Гомеле № 2-С/2018, который состоится 7 февраля 2018 г., СНИМАЕТ следующие лоты: лот № 3 – по пер. Луговому 2-му (участок № 5) и лот № 4 – по пер. Луговому 2-му (участок № 6) по причине внесения изменений в земельно-кадастровую документацию

Наш контакт: +375 0232 41 97 86 Информация размещена на сайте: www.gomel.gov.by либо geodezcentr.by

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

РУП «БЕЛСПЕЦКОНТРАКТ»15 февраля 2018 года проводит 2-й открытый аукцион по продаже имущества республиканской собственности

Номера лотов	Наименование техники	Местонахождение объекта	Начальная цена продажи (бел. руб.)	Сумма задатка (бел. руб.)
9	Трубопровод ПСТК-100х1,5 № 28 1962 г. *4 кат.*	н. п. Красн. Берег, в/ч 55461	8 000,00	800,00
10	Трубопровод ПСТК-100х1,5 № 319 1965 г. *4 кат.*	н. п. Красн. Берег, в/ч 55461	8 000,00	800,00
11	Грузовой Урал-4320-0011-01 ш. 170560 дв. 760097 1991 г. *3 кат. 110 091 км*	г. Береза, в/ч 23324	7 000,00	700,00
12	Автошасси Урал-375АМ ш. 404871 дв. 949609 1983 г. *4 кат. 3 474 км*	г. Береза, в/ч 23324	5 000,00	500,00
13	Грузовой КамАЗ-43106 ш. 0005668 дв. 0696484 1990 г. *3 кат. 118 663 км*	г. Береза, в/ч 23324	7 500,00	750,00
14	Специальный автомобиль КамАЗ-43101 с кузовом-фургоном К.4320Д в составе: кузов-фургон К.4320Д № 050911 1987 г. *2 кат.* Автошасси КамАЗ-43101 ш. 0029489 дв. 0057021 1987 г. *3 кат. 3 745 км*	г. Кричев-2, в/ч 33190	8 000,00	800,00
15	Специальный автомобиль Урал-375 с кузовом-фургоном К2-375 в составе: кузов-фургон К2-375 № 09093 1986 г. *4 кат.* Автошасси Урал-375 ш. 451212 дв. 734595 1986 г. *3кат. 8 401 км*	г. Кричев-2, в/ч 33190	6 000,00	600,00
16	Специальный автомобиль Урал-375А с кузовом-фургоном К-375 в составе: кузов-фургон К-375 № 06388 1982 г. *4 кат.* Автошасси Урал-375А ш. 382346 дв. 756601 1982 г. *3кат. 1 632км*	г. Кричев-2, в/ч 33190	6 000,00	600,00
17	Специальный автомобиль ГАЗ-66-05 с кузовом-фургоном К-66 в составе: кузов-фургон К-66 № 1-67 1978 г. *2 кат.* Автошасси ГАЗ-66-05 ш. 0111786 дв. 1521645 1978 г. *3 кат. 1 288 км*	г. Кричев-2, в/ч 33190	3 200,00	320,00
18	Специальный автомобиль ГАЗ-66-05 с кузовом-фургоном К-66 в составе: кузов-фургон К-66 № 110577-602/2 1977 г. *2 кат.* Автошасси ГАЗ-66-05 ш. 0086707 дв. 1391530 1977 г. *3 кат. 1 697 км*	г. Кричев-2, в/ч 33190	3 200,00	320,00
19	Специальный автомобиль ГАЗ-66-05 с кузовом-фургоном К-66 в составе: кузов-фургон К-66 № 88574-602/2 1974 г. *2 кат.* Автошасси ГАЗ-66-05 ш. 3960738 дв. 815345 1974 г. *3 кат. 1 790 км*	г. Кричев-2, в/ч 33190	3 200,00	320,00
20	Специальный автомобиль ГАЗ-66 с кузовом-фургоном К-66 в составе: кузов-фургон К-66 № 0978 1977 г. *2 кат.* Автошасси ГАЗ-66 ш. 0111416 дв. 1519835 1977 г. *3 кат. 1 061 км*	г. Кричев-2, в/ч 33190	3 300,00	330,00
21	Специальный автомобиль ГАЗ-66-04 с кузовом-фургоном К-66Н в составе: кузов-фургон К-66Н № 83484 1984 г. *2 кат.* Автошасси ГАЗ-66-04 ш. 0366157 дв. 65154 1984 г. *3 кат. 2 856 км*	г. Кричев-2, в/ч 33190	3 000,00	300,00
22	Специальный автомобиль ГАЗ-66 с кузовом-фургоном К-66Н в составе: кузов-фургон К-66Н № 09284 1983 г. *4 кат.* Автошасси ГАЗ-66 ш. 0350534 дв. 20139283 1983 г. *3 кат. 5 561 км*	г. Кричев-2, в/ч 33190	2 800,00	280,00

Аукцион состоится по адресу: г. Минск, ул. Казинца, д. 2, 6-й этаж **15 февраля 2018 г. в 11.00.**

К участию в аукционе допускаются юридические лица, индивидуальные предприниматели и физические лица, оплатившие задаток, гарантийный депозит и подавшие заявление на участие в аукционе, соглашение, учредительные и другие необходимые документы до **16.00 12 февраля 2018 года**.

Заключительная регистрация участников аукциона будет производиться **15 февраля 2018 г. с 9.00 до 9.45.**

Победитель аукциона обязан:

1. Заключить договор купли-продажи не позднее 3 банковских дней с момента проведения аукциона.

2. Произвести оплату стоимости движимого имущества разовым платежом в течение **5** банковских дней для резидентов Республики Беларусь и **10** банковских дней для нерезидентов Республики Беларусь со дня подписания договора купли-продажи.

Задаток, указанный в таблице, а также гарантийный депозит в размере 300,00 белорусских рублей и денежные средства за выигранное имущество перечисляются на расчетный счет РУП «Белспецконтракт»: белорусские рубли – р/с BY31BLBB30120101099370001001 в ОАО «Белинвестбанк», г. Минск, пр-т Машерова, 29, код BLBBBY2X, российские рубли – р/с BY05BPSB30121078830876430000 (RUR), в Центре банковских услуг № 701, ОАО «БПС-Сбербанк» г. Минск, ул. Чкалова, 18/1, код BPSBBY2X, УНН 101099370, ОКПО 37401662 Корреспондент-Сбербанк России г. Москва № корсчета 30111810100000000090. Реквизиты банка: БИК 044525225 ИНН 7707083893 к/с в ОПЕРУ Московского ГТУ Банка России №30101810400000000225, УНП 101099370, БИК 153001369. **Без НДС**.

Справки по тел./факс: (017) 398 05 41

Извещение о повторном аукционе 23 января 2018 г. по продаже объектов недвижимости в г. Пинске

Наименование объекта	Изолированное помещение с инвентарным номером 130/D-54077 «Цех строительных металлоконструкций»	Изолированное помещение с инвентарным номером 130/D-54079 «Деревообрабатывающий цех»	Изолированное помещение с инвентарным номером 130/D-50656 «Административное помещение с коммуникациями»	Капитальное строение с инвентарным номером 130/С-44659 (здание компрессорной с прилегающими сооружениями и инженерными сетями)	Капитальное строение с инвентарным номером 130/С-46622 «Здание компрессорной с ремонтно-механическим участком, цех доборных изделий
Номер лота	1	2	3	4	5
Местонахождение объекта	г. Пинск, ул. Калиновского, 11И-1	г. Пинск, ул. Калиновского, 11Г-1	г. Пинск, ул. Калиновского, 11-1	г. Пинск, ул. Калиновского, 11П	г. Пинск, ул. Калиновского, 11У
Тип помещения	Совмещенное с другим изолированным помещением	Совмещенное с другим изолированным помещением	Совмещенное с другим изолированным помещением	Отдельно стоящее	Отдельно стоящее
Общая площадь (кв. м)	3982,2	12954,0	3482,1	539,0	1930,1
Площадь земельного участка для обслуживания строения (га)	1,444	3,574		0,1827	0,3941
Начальная цена продажи	147 734,93	291 992, 17	66 546,46	44 945,93	341 298,70
Шаг аукциона	5 % от начальной цены	5 % от начальной цены	5 % от начальной цены	5 % от начальной цены	5 % от начальной цены
Сумма задатка	14 773,49	29 199, 21	6 654,65	4 494,59	34 129,87
Условия продажи	Возможна рассрочка в соответствии с действующим законодательством	Возможна рассрочка в соответствии с действующим законодательством	Возможна рассрочка в соответствии с действующим законодательством		Возможна рассрочка в соответствии с действующим законодательством
Характеристика объекта, площадь земельного участка (кв. м), решение об отводе земельного участка	Одноэтажное, состоит из 3 пролетов по 2160 м² каждый. В состав входит: покрасочное отделение с локальными очистными сооружениями, водопроводная сеть – 127,4 м, канализация фекальная – 91,5 м, ливневая канализация – 143,4 м, линия электропередачи – 593 м, беседка, бетонное покрытие – 2290,2 м². Ввод в эксплуатацию – 1973 г.	Одно и двухэтажное, в состав входит: склад пиломатериалов с бетонным покрытием – 3051,3 м², сушильные камеры – 6 шт., навес – 72 м², циклоны – 3 шт., помещение для газовой сварки со складом, санитарно-бытовые и административные помещения, асфальтобетонное и бетонное покрытие – 4979 м², электрический кабель – 96,7 м, ливневая и фекальная канализация – 203,8 м. Ввод в эксплуатацию – 1972 г.	Здание трехэтажное с внутренними собственными коммуникациями (водопроводная, канализационная сеть, линия электропередачи). Имеется отопление (собственная котельная). Ввод в эксплуатацию – 1971 г.	Одноэтажное здание. Канализационная сеть – 73 м, водопроводная сеть – 20,4 м, бетонное покрытие – 701 м². Ввод в эксплуатацию – 1992 г.	Одноэтажное. Состоит: здание компрессорной – 306 м², помещение ремонтно-механического участка – 294 м², помещение цеха доборных изделий – 1456 м², пристройка – 12 м², навес – 24 м², градирня – 33 м², два теневых навеса – 7 м². Покрытие бетонное – 1030 м². Ввод в эксплуатацию – 1970 г.

Наименование объекта	Изолированное помещение с инвентарным номером 130/D-58323 «Помещение арматурного цеха»	Изолированное помещение с инвентарным номером 130/D-58322 «Помещение формовочного цеха с эстакадой для принятия бетона»	Комплекс зданий и сооружений (помещение формовочного цеха, арматурного цеха с бетоносмесительным центом с инвентарным номером 130D-58321; склад готовой продукции с инвентарным номером 130/С-44660; очистные сооружения с инвентарным номером 130С-44951; комплект гаражей с инвентарным номером 130/С-44658; железнодорожный путь с инвентарным номером 130/С-44660)
Номер лота	6	7	8
Местонахождение объекта	г. Пинск, ул. Калиновского, 11/1-3	г. Пинск, ул. Калиновского, 11/1-2	г. Пинск, ул. Калиновского, 11/1-1
Тип помещения	Совмещенное с другим изолированным помещением	Совмещенное с другим изолированным помещением	Совмещенное с другим изолированным помещением
Общая площадь (кв. м)	3200,6	1944,40	
Начальная цена продажи, рублей	298 752,17	195 440,45	3 266 283,58
Шаг аукциона	5 % от начальной цены	5 % от начальной цены	5 % от начальной цены
Сумма задатка, рублей	29 875,22	19 544,04	326 628,36
Условия продажи	Возможна рассрочка в соответствии с действующим законодательством	Возможна рассрочка в соответствии с действующим законодательством	Возможна рассрочка в соответствии с действующим законодательством
Сведения об объекте	Одноэтажное, состоит из 1-го пролета. Длина: 131,84 п. м, ширина: 24,27 п. м; крыша (кровля): рулонные кровельные материалы; полы: бетон; централизованная система холодного водоснабжения и канализации; вентиляция с естественным побуждением. Ввод в эксплуатацию – 1970 г.	Одноэтажное, состоит из 1-го пролета. Длина: 13,90 п. м, ширина: 17,87 п. м; крыша (кровля): рулонные кровельные материалы; полы: бетон; вентиляция с естественным побуждением. Ввод в эксплуатацию – 1970 г.	– помещение формовочного цеха, арматурного цеха с бетоносмесительным центром: площадь – 18836,2 кв. м, в том числе здание арматурного цеха – 4230 кв. м, бетоносмесительный центр – 206 кв. м; крыша (кровля): рулонные кровельные материалы; полы: бетон; централизованная система холодного водоснабжения и канализации; вентиляция с естественным побуждением. Ввод в эксплуатацию – 1970 г. – склад готовой продукции: площадь – 14347 кв. м, 4 пролета, (материал покрытия площадки: цементо-бетон, колонны железобетонные с металлическим каркасом). Ввод в эксплуатацию – 1973 г.; – здание очистных сооружений: площадь 205 кв. м, крыша (кровля): рулонные кровельные материалы; полы: бетон; централизованная система холодного водоснабжения и канализации; вентиляция с естественным побуждением; – 2 (два) резервуара для воды: материал – бетон; наружная площадь: 108 кв. м; объем: 300 м³. Ввод в эксплуатацию – 1994 г. – комплект гаражей: площадь – 66,8 кв. м, одноэтажное, крыша (кровля): рулонная битумная; полы: бетон; вентиляция естественная. Ввод в эксплуатацию – 2010 г.; – железнодорожный путь: протяженность – 3981,7 м. Ввод в эксплуатацию – 1971 г.
Организатор аукциона	Ликвидационная комиссия ОАО «Пинский КСИ», ТУП «ПриБут»		
Продавец аукциона	Ликвидационная комиссия ОАО «Пинский КСИ», ТУП «ПриБут»		

Аукцион состоится **23 января 2018 года в 11.00** по адресу: г. Пинск, ул. Калиновского, 11 в актовом зале.

Перечень необходимых документов:

1. Заявление на участие в аукционе по установленной форме и подписанное соглашение с ОАО «Пинским комбинатом строительной индустрии».

2. Заверенная банком копия платежного поручения о внесении суммы задатка: на расчетный счет ОАО «Пинский комбинат строительной индустрии» р/счет BY16BAPB30124701200210000000 в ОАО «Белагропромбанк», г. Минск, БИК BAPBBY2X, УНП 200305504, срок внесения суммы задатка – по 22 января 2018 г. включительно.

3. Индивидуальным предпринимателем – копия свидетельства о государственной регистрации и его подлинник для заверения его копии организатором торгов.

4. Юридическим лицом – доверенность, выданная представителю юридического лица (кроме случаев, когда юридическое лицо представляет его руководитель), а также копии учредительных документов и свидетельства о государственной регистрации юридического лица, и их подлинники, для заверения их копий организатором торгов.

5. Представителем гражданина Республики Беларусь или индивидуального предпринимателя – доверенность.

При подаче документов на участие в торгах граждане Республики Беларусь, иностранные граждане, физические лица (граждане Республики Беларусь и лица без гражданства), постоянно проживающие за пределами Республики Беларусь, в том числе представители юридических лиц Республики Беларусь, представители иностранных инвесторов, предъявляют паспорт или иной документ, удостоверяющий личность, а руководитель юридического лица также документ, подтверждающий его полномочия.

Организатор торгов имеет право отказаться от проведения аукциона в любое время, но не позднее, чем за три дня до даты его проведения.

Победителем аукциона признается участник, предложивший наибольшую цену.

Победитель аукциона (претендент на покупку) обязан подписать протокол аукциона в день проведения аукциона; в течение 3 рабочих дней со дня проведения аукциона возместить затраты на оценку, организацию и проведение аукциона; подписать договор купли-продажи недвижимого имущества в течение 10 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Порядок проведения аукциона определен в соответствии с Положением о порядке организации и проведения аукционов.

Заявления на участие в аукционе с прилагаемыми документами принимаются по адресу: г. Пинск, ул. Калиновского, 11, каб. 2 с 9.00 до 15.00 по рабочим дням по 22 января 2018 года включительно, тел. 8 0165 37-16-19, тел. факс (8 0165) 37-16-66. Контактный телефон 375 29 640-80-37

■ Купляй, але правярай

МЁД
МІФЫ І РЭАЛЬНАСЦЬ

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Сёння ў інтэрнэце можна знайсці багата інфармацыі пра мёд. Але, на жаль, аб гэтым карысным прадукце часам спрабуюць расказваць людзі з недастатковым вопытам і ведамі ў пчалярстве. Шкоду прыносяць і гандляры, мэта якіх збыць тавар любым чынам.
І ўсё ж, што трэба ведаць, каб не набыць фальсіфікаваны прадукт? Разгледзім некаторыя найбольш тыповыя памылкі.

1. Мёд — гэта лякарства

З пункту гледжання афіцыйнай медыцыны, мёд не з'яўляецца лекамі. Але, бясспрэчна, гэта карысны прадукт. У яго складзе ёсць макра- і мікраэлементы, амінакіслоты, у тым ліку незаменныя. Ферменты, якімі пчолы ўзбагачаюць мёд, дапамагаюць лепшаму праходжанню фізічных і хімічных працэсаў у целе чалавека. Мёд добра гоіць раны, выводзіць адпрацаваныя і шкодныя рэчывы, здымае напружанне, павышае імунітэт. Гэты прадукт змяшчае біялагічна актыўныя рэчывы, якія не падабаюцца шкодным мікробам і бактэрыям. Але вылечыць ледзь ці не ад усіх хвароб, як на мядовых кірмашах спрабуюць запэўніць прадаўцы, мёд не можа. Іншая справа, пры сістэматычным яго ўжыванні пэўныя медпрэпараты могуць і не спатрэбіцца.

2. Самы карысны мёд — гэта...

Часам гандляры пэўны від мёду падаюць як самы карысны. Але гэта, як правіла, усяго толькі маркетынгавы ход.

На самай справе вызначыць мёд, які быў бы самы карысны для ўсіх, немагчыма. Але менавіта для вас найлепшым з'явіцца той, які пасля дэгустацыі абярэ ваша ўласная экспрэс-лабараторыя. Калі пэўны мёд вам падаўся найлепшым, гэта значыць, што ў ім ёсць менавіта тыя кампаненты, якія патрэбныя вашаму арганізму.

3. Сапраўдны мёд павінен «драць горла»

Нядаўна адна з пакупніц заявіла: «Я бяру толькі той мёд, ад якога ў мяне пяршыць у горле. Іншыя лічу дрэннай якасці». Уласныя адчуванні пры выбары мёду важныя. Але трэба памятаць, што людзі могуць мець розную адчувальнасць да кампанентаў мёду. Напрыклад, у алергікаў любы мёд можа выклікаць пяршэнне. Адны гатункі — лёгкае, некаторыя — нават хваравітае. Я ж адчуваю невялікае раздражненне ў горле ў рэдкіх выпадках і звычайна пры дэгустацыі больш цёмных відаў мёду. Светлыя разнавіднасці з далікатным смакам і тонкім водарам, у якасці якіх зусім не сумняваюся, часцей не выклікаюць у мяне падобных адчуванняў.

4. Мёд нельга ўжываць пры дыябеце, а таксама алергікам

Яшчэ не так даўно лекары адназначна выключалі мёд з рацыёну дыябетыкаў. Сёння некаторыя віды мёду, у якіх больш фруктозы, чым глюкозы, могуць быць рэкамендаваныя ім. Больш за ўсё фруктозы змяшчае акацыевы мёд. Такі можа збірацца ва Украіне. У Гомельскай і Брэсцкай абласцях акацыі менш, чым у нашых суседзяў, але разнатраўе з мясцовай акацыяй таксама можа не выклікаць праблем. Фруктозы больш і ў цёмных відах мёду.

Калі алергія не выклікана падвышанай адчувальнасцю да прадуктаў пчалярства, то пошук свайго мёду трэба пачынаць са светлых гатункаў. Як правіла, яны менш складаныя. І ў выніку — менш алергенныя.

5. Сапраўдны мёд заўсёды крышталізуецца

Любы мёд, атрыманы з нектару кветак рана ці позна крышталізуецца. Рапсавы — можа «сесці» і за два тыдні. А калі пчаляр яго своечасова не адвіраваў, то такі мёд можа зацвярдзець нават у сотах. Крышталізацыя іншых відаў можа скончыцца праз два месяцы, праз паўгода і нават больш. Раней крышталізуецца мёд з раслін, якія даюць больш глюкозы, чым фруктозы. Часцей ён са светлым адценнем. Хутка «садзіцца» мёд, у складзе якога шмат дробных пылковых зерняў, такіх, напрыклад, як у дзьмухаўца. Падзевы мёд (ён атрымліваецца зараз у асноўным з сокаў дрэў: лісцяных — святлейшы, іглічных — цямнейшы) можа заставацца вадкім нават да наступнага сезона. Нектарна-падзевы мёд крышталізуецца даўжэй, чым кветкавыя віды мёду.

Шмат залежыць ад умоў захоўвання. Так, у шкляным і эмаліраваным посудзе мёд даўжэй не крышталізуецца. Працэс крышталізацыі паскараецца пры тэмпературы ніжэй за 15°С, у халадзільніку «сядзе» хутчэй любы мёд.

6. Сапраўдны мёд заўсёды мае яркі пах, цукровы — не пахне

На адным з мядовых кірмашоў мне прапаноўвалі купіць сунічны мёд з пахам свежых ягад. Іншым разам размаўляў з пакупніцай, якая шукала крапіўны мёд (некалі такі набыла на кірмашы). Дзякуючы цудам хіміі (на аснове фарбавальнікаў і араматызатараў са спецыяльных набораў) нескладана атрымаць сёння мёд ківі, банана, агурочны і інш. Так на кірмашах лягчэй прадаць тавар, якога шмат, і які слаба карыстаецца попытам.

Насамрэч, прадукт, атрыманы з пэўных меданосаў, звычайна мае пах мала падобны на водар іх кветак. Наўрад ці пчаляр, каб прыцягнуць вас, стане шукаць спосаб надаць больш моцны пах свайму мёду з пяшчотным, вытанчаным водарам. Затое ў гэтым цалкам можа атрымаць поспех знаходлівы прадавец. «Цукровасць» мёду па паху вызначыць немагчыма.

7. У большасці пчаляроў мёд — цукровы

Калі гаворка ідзе аб сапраўдных пчалярах (не тых, якія вырашылі адразу зарабіць шмат грошай, не грэбуючы нічым), то яны не кормяць цукровым сіропам пчол для павелічэння медазбору і атрымання таварнага мёду. Сапраўдны пчаляр шануе свае імя. Звычайна ён працягвае сямейную традыцыю.

8. Расслаенне — прыкмета фальшывасці мёду

Так, расслаенне можа казаць аб тым, што тут змяшаныя два розныя па ўласцівасці і якасці прадукты. Так робяць прадаўцы, якія не разлічваюць больш сустракацца з пакупніком. Свой фальшывы тавар яны прапануюць часам зусім танна.

Але расслаенне мёду можа паказваць і на тое, што мёд адвіраваны няспелым, гэта значыць з яго не выдалена лішняя вільгаць, працэс ферментацыі не скончыўся. З-за большай, чым належыць, масавай долі вады яго шчыльнасць ніжэйшая, вага, такім чынам, меншая, чым у такога ж аб'ёму спелага мёду. Пры пакаёвай тэмпературы ён можа і забрадзіць. Фальшывым такі мёд не назавеш, але і якасным таксама. Калі не ўдалося вярнуць тавар, такі мёд лепш выкарыстоўваць для прыгатавання напояў альбо ў кулінарыі з тэрмаапрацоўкай.

Расслаенне мёду можа мець і іншыя прычыны. Напрыклад, узнікненне невялікага вадкага пласта над густым мёдам можа быць выклікана доўгім (часам больш за год) захоўваннем мёду пры пакаёвай тэмпературы. Моцнае прамое сонечнае святло ці знаходжанне мёду нават непрацяглы час пры тэмпературы, блізкай да 40° С таксама можа прывесці да гэтага.

Не выключана расслаенне з прычыны змешвання падчас віравання мёду розных перыядаў збору або з розных груп меданосаў ці пры купажаванні розных якасных відаў мёду аптовымі пастаўшчыкамі.

9. Мёд нельга захоўваць у халадзільніку

Агульнавядома, што пры нізкіх тэмпературах многія працэсы, у тым ліку разбуральныя, запавольваюцца. Мёд таксама даўжэй захавае свае карысныя ўласцівасці пры тэмпературы ніжэй за 5° С. І гэта асабліва важна, калі гаворка ідзе пра тоны прадуктаў. Людзі ж нарыхтоўваюць мёд для сябе з разлікам спажыць яго да новага ўраджаю альбо, калі застанецца, на наступны год. Таму любімы ласунак можна трымаць пры пакаёвай тэмпературы ў шчыльна закрытай тары (мёд убірае пахі, а нацягнуўшы вільгаці з паветра, можа нават забрадзіць), у цёмным або зацененым месцы.

Няма нічога дрэннага ў тым, што вы будзеце трымаць мёд і ў халадзільніку. Але, каб адчуць тонкі смак і водар гэтага ласунку, нават маленькі слоічак спатрэбіцца на гадзіну-дзве выставіць у пакой. Да таго ж тугая кансістэнцыя яго пасля зацвярдзення на холадзе можа камусьці і не спадабацца.

10. Аналіз мёду можна зрабіць самому

Пакупнікі часцяком правяраюць, напрыклад, цягучасць, неперарвальнасць мядовай ніткі на холадзе, складанне мёду «гармонікам», «горкай» у спякоту. Капанне мёду на паперу, скуру, расціранне яго пальцамі і іншыя прыёмы для неразумеючага чалавека горш, чым варажба на кафейнай гушчы. З гэтай прычыны рэкамендацый не даю. Адзінае, што датычыцца якасці, магу пазначыць вагу спелага мёду. Так, пры шчыльнасці мёду 1,4—1,44 г/см³, 1000 мл яго не могуць важыць 1,3 кг. (Хоць, пры спрытнасці фальсіфікатараў, і гэты крытэрый, не выключана, можна абысці).

Безумоўна, поўна і дакладна расказаць пра мёд можа толькі яго лабараторны аналіз. Продаж вялікай колькасці мёду патрабуе абавязковага пацвярджэння якасці прадукту ў лабараторыі. Пчаляры з пасекамі 30—40 сем'яў нярэдка правяраюць свой мёд самі. Але для пакупніка, думаю, больш важнейшае разуменне таго, што ён бярэ мёд не ў спрытнюгі, які па дакументах мае тры вуллі, а прадае з іх тры тоны невядома якога прадукту, а сапраўды ў пчаляра. Яго вопыт, веды, любоў да сваёй справы дазваляюць атрымліваць якасны і бяспечны прадукт.

Сяргей МЫЦЬКО,
намеснік старшыні Праўлення РГА «Беларускія пчаляры»

■

■ Карысна ведаць

Толькі ікра ды соль

«Бутэрброды з чырвонай ікрой — традыцыйны пачастунак на навагоднім стале! Але ж не ўсе ведаюць, на што трэба звяртаць увагу пры выбары гэтага далікатэсу ў краме. Стары Новы год на носе, таму спяшаюся падзяліцца сваім досведам, — піша пенсіянер, дачнік са шматгадовым стажам Яўген САЛАНОВІЧ.

— Па-першае, важна, з якой сыравіны выраблена ікра, якога яна гатунку і ці ёсць ДАСТ або ТУ на гэтую прадукцыю. Прадукт, выраблены з замарожанай сыравіны, значна саступае, па якасці свежасоленаму! Ікра першага гатунку лепшая па вонкавым выглядзе і сваім складзе, чым ікра другога гатунку. А ўказанне ДАСТу або ТУ азначае, што пры вытворчасці і расфасоўцы былі выкананыя ўсе неабходныя патрабаванні, а яны заўсёды больш жорсткія. Таксама ведайце, што на слоічку з ікрой абавязкова павінен быць указаны вытворца. Заўсёды спыняйце свой выбар на тым, які бліжэй да месца прамысловага адлову рыбы, бо гэта дае гарантыю, што гэтая рыба была свежая! А яшчэ трэба добра выбіраць праверанага пастаўшчыка чырвонай або чорнай ікры. Варта таксама звяртаць увагу на дадатковую маркіроўку

з указаннем віду рыбы, з якой выраблена ікра. Гэта можа быць гарбуша, кета, нерка, фарэль ці яшчэ якая-небудзь малавядомая нам рыбка. Улічваючы тэрміны іх нерасту, аптымальныя месяцы вырабу ікры ліпень-жнівень! На слоіку таксама павінны быць указаны тэрміны прыдатнасці і склад. Асноўныя інгрэдыенты — толькі ікра і соль. За рэдкім выключэннем дапускаецца наяўнасць кансерванту, які дадаецца ў мінімальнай колькасці для павелічэння тэрміну прыдатнасці гэтага далікатэсу!

Цікавы факт: першапачаткова чырвоная ікра не лічылася далікатэсам. Напрыклад, на Далёкім Усходзе Расіі яна была штодзённай ежай паляўнічых і рыбаловаў! Бо давала адчуванне сытасці і падтрымлівала сілы ў гэтых людзей! Больш за тое, сушаную ікру бралі з сабой вандроўнікі ў далёкія паездкі. А яшчэ, чырвонай ікрой даўней нават кармілі ездавых сабак, каб павялічыць іх цягавітасць і вынослівасць! У Расію гэты прадукт трапіў толькі ў XVII—XX стагоддзях, але тады ён не карыстаўся папулярнасцю і прадаваўся практычна задарма! Толькі ў XX стагоддзі ікра набыла звыклы для нас выгляд — засолены! У савецкі час у розныя перыяды яна то была даступная ўсім слаям насельніцтва, то зноў сыходзіла ў разрад дэфіцыту! Так што ў маладосці мне даводзілася есці як чырвоную, так і чорную ікру вялікай лыжкай! А вось сёння зусім іншая справа, у нас у Беларусі перад Новым годам маленькі слоічак ікры абышоўся мне ў 8 рублёў і 88 капеек. Дорага гэта ці не? Усё, як кажуць, пазнаецца ў параўнанні. Напрыклад, у Расіі напярэдадні Новага года цэны на ікру падскочылі і перавысілі сярэднегадавую ў два-тры разы, што выклікала абурэнне ў асобных аматараў гэтага далікатэсу

■

■ Майстар-клас

СЯМЕЙНЫ ТЭАТРЫК

Як паставіць спектакль у сябе дома

Сёння ў многіх сем'ях дзеці і бацькі жывуць сваім жыццём. Нават за агульным сталом яны не размаўляюць адно з адным, а глядзяць кожны ў свой гаджэт. Лекамі, якія могуць аб'яднаць бацькоў і дзяцей, можа стаць дамашні тэатр, лічаць вядучыя сямейных майстар-класаў, удзельнікі праекта «Калекцыі прыгод» Ірына ТУЗІНА і Святлана ПРАТАПОПАВА. «Ды і нават калі вы часта бавіце час усёй сям'ёй, прапанаваны спосаб адназначна зблізіць вас яшчэ больш і ўнясе разнастайнасць у сумесны адпачынак».

Паставіць спектакль у сябе дома не так складана, як здаецца на першы погляд. У гэтым я пераканалася падчас майстар-класа, які так і называўся «Сямейны тэатр».

Спачатку ўсіх прысутных падзялілі на чатыры каманды-сям'і. Кожнай выдалі каробку. У ёй была дзіцячая кніжка (нам дасталася гісторыя пра коціка Шмяка, які спачатку не хацеў ісці ў школу. Але напрыканцы казкі яму там так спадабалася, што за вушы было не адцягнуць) і прадметы для будучага лялечнага спектакля. Спачатку мы ўсе разам услых прачыталі казку. Потым размеркавалі ролі.

— Можна размяркоўваць ролі па прынцыпе, хто кім хоча быць, — кажа Святлана Пратапопава. — Каб не справакаваць сварку, напішыце на паперках імёны герояў, складзіце ў капялюш і дайце дзецям выцягнуць. Але я раю выбіраць нетыповыя для сябе ролі. Напрыклад, калі дзіця па жыцці няўпэўненае ў сабе, няхай у спектаклі пабудзе героем з супрацьлеглымі якасцямі — лідарам-завадатарам. Калі ў гісторыі, як у вашым выпадку, ёсць котка-мама і яе сын Шмяк, тады лепш, каб коткай было дзіця, а кацянём — мама. Гэта, па-першае, атрымліваецца смешна, па-другое, для наладжвання ўзаемаадносін вельмі карысна як мага часцей ставіць сябе на месца іншага. Тата з мамай таксама могуць мяняцца ролямі на час спектакля. Сцэнарыем можа стаць любімая кніжка. Чым меншае дзіця, тым больш просты павінен быць спектакль.

Фота Ганны ШАРКО.

Што датычыцца лялек, то, вядома, можна выкарыстоўваць гатовыя — пальчатка-выя, але вядучыя майстар-класа раяць зрабіць іх сваімі рукамі разам з дзеткамі. Так больш душэўна. Ды і развівае фантазію, паказвае малечы, што, каб цікава правесці разам час, зусім не абавязкова траціць шмат грошай.

— Лялькі можна рабіць з абсалютна розных матэрыялаў, на што хопіць фантазіі, — кажа Ірына Тузіна. — Можна іх ствараць з фетру, ватных шарыкаў, вязаных шапак, пластыкавых лыжак... Мы ж вам прапануем задзейнічаць яблыкі ці бульбу.

І сапраўды, у каробцы мы знайшлі некалькі бульбін і яблыкаў. А таксама кавалкі рознакаляровай тканіны, нажніцы, фламастары ды кардон.

Каб зрабіць галаву коціка, дастаткова ў яблыку ці бульбіне выразаць адтуліну для ўказальнага пальца. Вочкі, вусы ды роцік мы намалявалі фламастарам, вочкі зрабілі з сушаных бутончыкаў гваздзіка, вушкі — з кардону. Потым бралі кавалак тканіны, праразалі ў ім дзве аднолькавыя дзірачкі для вялікага і сярэдняга пальцаў — вось і адзенне коціку гатовае. З тканіны іншага колеру атрымаўся цудоўны шалік. З кардону зрабілі дэкарацыі — школу, дрэўцы ды кветкі. Іх можна падчас спектакля прымацаваць да шырмы з дапамогай сашчэпак.

У маім дзяцінстве шырму замяняла пакрывала, нацягнутае паміж крэсламі. Але падчас майстар-класа арганізатары падкінулі больш арыгінальную ідэю. Можна звычайную сушылку для адзення накрыць прасціной. Настольная шырма для лялечнага тэатра лёгка робіцца з вялікага пачка з-пад бытавой тэхнікі.

— Падрыхтоўка — вельмі важны момант, — падкрэсліла Святлана Пратапопава. — Нават больш важны, чым сам спектакль. Бо менавіта падчас яе сям'я згуртоўваецца. Вельмі важна максімальна прыцягваць да кожнага этапу ўсіх дзетак, нават самых маленькіх. Старайцеся максімальна ўключаць іх прапановы ў спектакль, каб малыя адчувалі значнасць сваіх ідэй.

Калі тэкст вывучаны і лялькі гатовыя, самы час падумаць пра гледачоў. Намалюйце разам афішу і квіткі на спектакль. А пасля смела запрашайце суседзяў, сяброў, бабуль і дзядуляў, дзядзяў і цёцяў.

Надзея ДРЫЛА.

dryla@zviazda.by

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ПАКАШТУЙЦЕ!

САЛАТА СА СВЕЖАЙ КАПУСТЫ

Спатрэбіцца: *свежая капуста — 500 г, 1 бляшанка кукурузы, вэнджаны каўбасны сыр — 200 г, 3 вараныя яйкі, маянэз, 1 балгарскі перац, зеляніна кропу.*

Сыр надзерці на тарцы. Яйкі нарэзаць невялікімі кубікамі, перац — крыху большымі кубікамі, з кукурузы зліць сок. Нашаткаваць тонка капусту і паціскаць рукамі.

Змяшаць усе інгрэдыенты і заправіць маянэзам, пры неабходнасці пасаліць. Упрыгожваем кубікамі перцу і зелянінай.

СТРУЛІ З ЦЫБУЛЯЙ, МОРКВАЙ І КУРЫЦАЙ

Спатрэбіцца. **Для цеста:** *яйка курынае — 2 шт., малако — 0,5 шклянкі, вада — 0,5 шклянкі, алей — 1 ст. л., мука пшанічная — 4 шклянкі, соль —1 ч. л.* **Для курынай начынкі:** *кумпячок курыны — 2 шт. морква невялікая — 1 шт., цыбуля — 1 шт., масла — 1 ст. л., чорны молаты перац і соль — на смак.* **Начынка для струляў:** *морква — 2 шт., цыбуля рэпчатая — 3 шт., чорны молаты перац і соль — на смак.*

Пачынаем з цеста для струляў. Змешваем калатоўкай: яйкі, соль, ваду, малако і алей. Дадаём прасеяную муку і замешваем цеста, яно ў гатовым выглядзе не павінна прыліпаць да рук і міскі. Кладзём цеста ў пакет і на 30 хвілін прымаем у халадзільнік.

Тым часам прыгатуем курыную начынку. З двух кумпячкоў здымаем скурку і выдаляем костачкі. Наразаем курынае філе маленькімі кавалачкамі. Цыбулю чысцім і наразаем маленькімі кубікамі. Моркву надзіраем на буйной тарцы. Бяром цяжкую глыбокую патэльню ці іншы таўстасценны посуд. У ім абсмажваем курынае філе на алеі пару хвілін, дадаём цыбулю і працягваем смажыць. Затым дадаём масла і надзёртую моркву. Гатуем да мяккасці морквы.

Пераходзім да начынкі для струляў. Надзіраем моркву на буйной тарцы і наразаем цыбулю дробнымі кубікамі. На невялікай колькасці алею абсмажваем цыбулю да празрыстасці. Дадаём сметанковае масла, моркву, перац, соль і пасеруем да мяккасці морквы.

Дастаём астуджанае цеста і тонка (2 мм) раскатваем яго ў прастакутнік. Выкладваем цыбульна-маркоўную начынку і шчыльна скручваем цеста ў рулет. Вострым нажом наразаем маленькія рулецікі, таўшчынёй каля 1,5 см.

У начынку з курыцы даліваем вады, солім, можна дадаць часнок ці іншыя прыправы на смак. Наверх шчыльна выкладваем падрыхтаваныя струлі. Можна нават у два слаі. Пры неабходнасці дадаём яшчэ вады — яна павінна даходзіць амаль да верха струляў. Накрываем вечкам і тушым на слабым агні хвілін 40.

КУЛІНАРНЫЯ ХІТРЫКІ

Як праверыць свежасць яек

Зрабіць гэта лёгка: свежыя яйкі апускаюцца на дно, калі іх змясціць у ёмістасць з халоднай вадой, а нясвежыя — усплываюць.

Каб бабовыя зварыліся хутчэй

Забыліся замачыць фасолю або гарох? Варыце бабовыя ў нясоленай вадзе, дадаючы ў каструлю сталовую лыжку халоднай вады кожныя 7—10 хвілін. Так яны хутка разварацца.

ВАРТА ВЕДАЦЬ

Зняць боль у горле

Гарачае малако з кардамонам — напой, які хутка дапаможа зняць запаленне, калі пачынае балець горла.

Выдаліць плямы ад клею

Выдаліць плямы ад клею на шкле дапаможа звычайны алей. Намажце алеем праблемнае месца, пакіньце на 10 хвілін і вытрыце рэшткі клею папяровай сурвэткай.

Калі баліць галава...

Можна аслабіць моцны пульсуючы галаўны боль, калі працерці лоб долькай лімона. Цытрусавы водар выдатна супакойвае!

Каб сабраць разбітае шкло

Разбітае шкло лёгка сабраць з дапамогай пластыліну — нават самыя дробныя кавалачкі не застануцца на падлозе!

ВЫ ПРОСТА ПАДУМАЙЦЕ ПРА ШТО-НЕБУДЗЬ ДОБРАЕ, ВАШЫЯ ДУМКІ ЗРОБЯЦЬ ВАС ЛЁГКІМІ, І ВЫ ЎЗЛЕЦІЦЕ («Пітэр Пэн», Джэймс Бары).

Адказная за выпуск Надзея ДРЫНДРОЖЫК.

ВАНДРОЎКА... У НОВЫ ГОД І КАЛЯДЫ

Як любімыя ўсімі намі святы ў розны час адзначалі на Лідчыне

Сёння цяжка ўявіць Новы год без пухнатай ёлкі, рознакаляровых феерверкаў, паху мандарынаў, салаты аліўе і шампанскага. А між іншым, старэйшае пакаленне памятае, як у першы дзень календара ўсе дружна ішлі на работу, а святкаванне Новага года і Раства Хрыстовага ўвогуле было пад строгай забаронай...

Каб пераканацца ў тым, як хутка мяняліся традыцыі, Лідскі гісторыка-мастацкі музей прапануе зазірнуць у «навагоднія» кватэры лідчан розных перыядаў XX стагоддзя. Вандроўку ў мінулае найбольш доўгачаканых і любімых у беларусаў свят здзейснілі і карэспандэнты «Звязды».

А пад ёлкай... дубчыкі

Фрагмент інтэр'ера лідскай кватэры пачатку XX стагоддзя сведчыць аб тым, што тут магла жыць заможная сям'я. Праўда, на яловых лапках не адшукаеш шыкоўных цацак і бліскучай мішуры. Навагодняе дрэва адлюстроўвае рэаліі таго часу. Замест цацак — бульба, морква, абаранкі, шышкі, драўляныя чалавечкі, пацеркі ручной работы. Апошнія, дарэчы, у якасці майстар-класа наведвальнікам прапануецца зрабіць тут жа. Звычайная вата і вада, з дапамогай якіх ствараецца эфект прыцярушанасці снегам, не папсуюць «імідж» і сучасных лясных прыгажунь.

Паколькі ў гэтай частцы экспазіцыі размова ідзе аб святкаванні Раства яшчэ да рэвалюцыі, то пад ёлкай можна ўбачыць не толькі падарункі. Святы Мікалай прыносіў дзецям і дубчыкі, якія ў павучальных мэтах прызначаліся для асабліва непаслухмяных.

— Я вельмі сумленны экспазіцыянер, таму выстаўка атрымалася праўдзівая, — пераканана **куратар экспазіцыі, старшы супрацоўнік Лідскага гісторыка-мастацкага музея Таццяна НІКІФАРАВА.** — Тут паказаны не толькі рамантычны характар даўно любімых намі свят, а і ўся праўда жыцця, якая была звязаная з імі. Многія, напрыклад, дагэтуль лічаць, што Кастручніцкая рэвалюцыя наклала табу на святкаванне Раства Хрыстовага. Насамрэч, з мэтай ліквідаваць «усю Нямеччыну» (традыцыя ўпрыгожваць ёлку пайшла менавіта з Германіі) адзначаць свята і аздабляць яе сімвал забаранілі з пачаткам Першай сусветнай вайны. На вялікі жаль, рэвалюцыянеры гэту ідэю падтрымалі.

Замест духоўнасці — зімовыя забавы

Афіцыйнай падставай забароны святкаваць Новы год і Каляды стаў лозунг аб буржуазнасці ёлкі. Што ж людзям прапанавалі ўзамен? «Выходзьце на вуліцу, дыхайце паветрам, катайцеся на каньках і санках», — падобныя заклікі можна было ўбачыць не толькі ў газетах, а і на плакатах.

Лідчане актыўна падключыліся да моды на здаровы лад жыцця, аб чым сведчаць фотаздымкі 20-х гадоў мінулага стагоддзя. Адсюль мы, напрыклад, даведваемся, што акурат у сценах Лідскага замка быў каток, а на санках па заснежаных вуліцах месцічы каталі не толькі сваіх малых дзяцей, а і жонак.

— Здавалася б, што тут дрэннага? — разважае Таццяна Нікіфарава. — Але заклікаючы людзей да актыўнага ладу жыцця, іх вельмі элегантна пазбавілі не толькі святкавання Раства і Новага года, а і духоўнасці.

Сёлетняй зімой з асаблівай зайздрасцю і настальгіяй глядзіш на дзіцячыя каваныя санкі ручной работы і на канькі, якім ужо пад сто гадоў. Сярод апошніх ёсць нават двухпалозныя: прызначаліся для тых, хто толькі вучыўся стаяць на іх. Дарэчы, у экспазіцыі няма ніводнага навадзелу, усё арыгінальнае! Многія прадметы, якія вяртаюць нас у тую зімнюю эпоху, у музей прынеслі самі лідчане.

Стол з авоські і ватны Дзед Мароз

У канцы 1934 года публікацыя ў газеце «Правда» афіцыйна вярнула насельніцтву святкаванне Новага года. Раства Хрыстовага гэта, натуральна, не датычылася...

Нягледзячы на тое, што Новы год святкаваць было дазволена, ажно да 1954 года 1 студзеня заставалася працоўным днём. Не трэба забываць, што 1950-я гады — гэта эпоха мінімалізму. У авосьцы сямейнай пары, якая позна вечарам 31 снежня вяртаецца з работы, ляжаць тавары паўсядзённага ўжытку. Дэфіцыт быў не толькі харчовых тавараў, але людзі ўсё роўна хацелі свята, таму ўмелі радавацца малому. На стале — сціплы посуд, створаны на мясцовым шклозаводзе «Нёман». Пад пахай у гаспадара — ватны Дзед Мароз. Адсутнічаюць дарагія падарункі і пад ёлкай. Напэўна, для людзей, якія амаль на дзесяцігоддзе былі пазбаўлены навагодніх свят, інструкцыя па яе ўпрыгажэнні (яна таксама ёсць у экспазіцыі) выглядала не настолькі абсурднай, як цяпер.

Акурат у 1950—1960-я гады ў Савецкім Саюзе пачалі выпускаць шкляныя цацкі, якія сёння так цэняць калекцыянеры. Гэта былі своеасаблівыя мастацкія творы, створаныя рукамі майстроў, якія хутка замяніла канвеерная вытворчасць.

— Сучасныя дзеці вельмі здзіўляюцца, калі бачаць тагачасныя пасылкі: не ведаюць, што гэта такое, — расказвае куратар выставы. — Я пытаюся, ці ёсць у іх сваякі ў іншым горадзе. Безумоўна! Тады кажу, каб яны ўявілі, што, напрыклад, цётка ці бабуля даслала гасцінцы на Новы год, і прапаную зазірнуць у адну з такіх пасылак, дзе ляжаць невялікія падарункі, пячэнне, варэнне, вязаныя шкарпэткі...

Не зразумець сённяшняму пакаленню, якое штогод шчыруе ў новых уборах на ёлцы, і тагачасных навагодніх касцюмаў. Напрыклад, кажушок Снягуркі маці для дачкі магла пашыць за ноч: дастаткова было звычайнай белай прасціны, бітых ёлачных цацак ды ваты.

Пах маці і нямыя сведкі

У 1960-х Новы год святкавалі ўжо ў нашмат весялейшай абстаноўцы. Гэта адчуваецца і па яркім адзенні святкуючых, і па больш элегантнай мэблі светлага колеру, на якой стаяць дасягненні айчыннай электратэхнікі: прайгравальнік, партатыўны транзістар, знакамітая брытва «Харкаў», прас, пыласос. Прыкметы часу — нейлонавыя мужчынскія кашулі і першыя капронавыя панчохі. І, безумоўна, пахі: флаконы з адэкалонам «Шыпр», «Чырвоная Масква», «Трайны» вяртаюць наведвальнікаў у мінулае.

— Калі адной з наведвальніц я прапанавала панюхаць «Чырвоную Маскву», яна раптам адышла і расплакалася, — расказвае Таццяна Нікіфарава. — Я падумала, што чымсьці яе пакрыўдзіла. Аказалася, што гэта быў пах яе маці... А іншая жанчына шчыра ўзрадавалася, калі ўбачыла адрыўны каляндар са сваім годам нараджэння: тут яна ўпершыню даведалася, што нарадзілася не ў панядзелак, як казала ёй мама, а ў нядзелю.

Атмасфернай экспазіцыю робяць карціны на зімнюю тэматыку, створаныя лідскімі мастакамі ў розныя перыяды XX стагоддзя. Выццам нямыя сведкі, яны перадаюць тагачасную рэчаіснасць. Не абышлося і без падтэксту: тут і намёк на «адлігу», і на тое, што было пасля. Дадаюць настрою і святочныя паштоўкі: ні ў адным электронным лісце не знойдзеш столькі шчырасці і цеплыні.

Віват Калядам і пратэст 1990-м

Менавіта ў разгар «адлігі», бліжэй да 1970-х, крыху прыадчынілі дзверы цэрквы і касцёлы. З таго часу падчас Раства вяскоўцы аднавілі калядныя вячоркі. У экспазіцыі — зімовы вазок, у якім калядныя прысмакі і музычныя інструменты, а таксама шархуны, што чаплялі на шыю коням.

Наўмысна згадваецца экспазіцыянерам і любімая ўсімі намі савецкая кінастужка «Іронія лёсу, або З лёгкай парай!». Гэта візітная картка 1980-х. Шматлікія дарогі на карцінах нагадваюць аб тым, што акурат у той час была паднята жалезная заслона. Адных зацікавілі замежная культура і мастацтва, іншыя замест кніг і музыкі ўпадабалі наркотыкі, хтосьці ступіў на шлях інтэрдзяўчынак...

— Нягледзячы на тое, што дарогі адкрыліся вельмі розныя, прысутнічае тут намёк і на інтэлектуальныя 1980-я, — працягвае куратар выставы. — Бабінны магнітафон, а значыць запісы Высоцкага, творы Салжаніцына, шахматы, класічная музыка...

Якім чынам святкавалі Новы год і Каляды ў 1990-я, Таццяна Нікіфарава наўмысна не ўспамінае. Як і ўвогуле эпоху. Такі пратэст аўтара супраць таго часу. За малінавыя пінжакі, ланцугі на шыі, накачаныя мышцы, рэкет, за тое, што ў прыярытэце была жорсткасць...

Як адзначаюць Новы год і Каляды ў XXI стагоддзі, дастаткова зразумець дзякуючы тэматычным фотазонам, якія ў большасці нагадваюць нашы кватэры напярэдадні гэтых свят. Наведвальнік можа зрабіць тут не толькі навагоднюю фотасесію, але і проста адпачыць. Для самых маленькіх прапануюцца «заснежаныя» мультфільмы. Увогуле «Вельмі навагодняя выстава» атрымалася даволі інтэрактыўнай і тактыльнай. У адрозненне ад традыцыйнага «не дыхайце на шэдэўр», тут да ўсяго можна дакранацца рукамі, сесці за любы стол, паглядзець на канапе альбомы з зоркамі тагачаснага тэлеэкрана і адчуць сябе ўдзельнікам свята. Такая магчымасць ёсць яшчэ да 25 студзеня.

Вераніка КАНЮТА.
kanyuta@zviazda.by
Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.
г. Ліда

Маленькім наведвальнікам дазваляюць пасядзець у санках, якія некалі вырабіў майстар каваль.

Зазірніце праз магічнае акенца выставы ў далёкія дзесяцігоддзі. Вы ўбачыце навагодні стол гараджаніна (шмат што з посуду зроблена на мясцовым шклозаводзе), канькі «Снягуркі» (дэфіцыт і жаданы падарунак дзятве), тамы рамана «Архіпелаг ГУЛАГ» (таксама навагодні падарунак-напамін пра цяжкі час рэпрэсій).

Спадарыня Таццяна не толькі праводзіць рэй па выставе, але і навучае выразаць пацеркі на ёлку са звычайнай ваты.

Жар-птушка, Шчаўкунок ды Снежная Каралева

Чацвёрты год запар у Вялікім тэатры Беларусі прайшоў сямейны конкурс вырабаў «Навагодняя тэатральная цацка».

Мінчанка Настасся ТУЗІК дзякуючы сваёй «Жар-птушцы» атрымала Гран-пры конкурсу.

Сёлета ў ім узялі ўдзел сем'і з усёй Беларусі. Калядная зорка і Жар-птушка, Маша і Шчаўкунок, Адэта і Адылія, Кароль мышэй і Снежная Каралева, Бураціна і Чыпаліна, Змей Гарыныч і Кашчэй Бессмяротны, сняжынкі разнастайных расфарбовак — людзі даслалі і прынеслі сто дваццаць цацак тэатральнай тэматыкі. Напярэдадні самага святочнага спектакля «Шчаўкунок» былі падведзены вынікі конкурсу. Для дзетак і іх мам і татаў правялі забаўляльную праграму і ўручылі падарункі.

Марына БЕГУНКОВА,
фота аўтара.

Пераможца Ульяна БАЙКОВА з цацкай «Шчаўкунок».

«Шматгалоссе творчых людзей»

Гуманітарнаму праекту «Мінская ініцыятыва» ўжо чатыры гады. Калісьці, разумеючы небяспеку разрыву культурных сувязяў паміж трыма сяброўскімі краінамі, прадстаўнікі Беларусі, Украіны і Расіі сабраліся ў беларускай сталіцы, каб паспрабаваць папярэдзіць страту такіх каштоўных стасункаў. Было зразумела, што нягледзячы на розныя абставіны і складанасці ў палітычным жыцці, культурныя сувязі неабходна захоўваць! Іх добры намер сапраўды аказаўся плённы і ўжо прынёс першыя плады. Напрыканцы 2016 года свет пабачыў паэтычны альманах «Terra poetica». Яго прэзентацыі адбыліся спачатку ў Мінску, затым у Кіеве і ўрэшце на Міжнароднай кніжнай выставе ў Маскве. Канец 2017-га быў адзначаны яшчэ адной яскравай падзеяй — выхадам альманаха маладой прозы.

Марыяна КІЯЎНОЎСКАЯ (Украіна), Міхась БАШУРА (Беларусь) і Андрэй КАРОВІН (Расія).

Прэзентацыя празаічнай «Terra poetica» па традыцыі адбылася найперш у беларускай сталіцы. **Спецыяльны прадстаўнік прэзідэнта Расіі па міжнародным культурным супрацоўніцтве Міхаіл ШВЫДКОЙ,** які выступаў адным з вядучых прэзентацыі, растлумачыў:

— Мы прадстаўляем ужо другі альманах «Terra poetica», у ім сабраны кароткія празаічныя творы. Разам надрукаваныя тэксты на трох мовах — рускай, беларускай і ўкраінскай. Але не менш важна і тое, што аўтары, чые творы надрукаваныя пад адной вокладкай, неўзабаве пачнуць перакладаць адно аднаго — акурат так адбылося з удзельнікамі паэтычнага альманаха. Таму рускамоўны чытач, напрыклад, ужо пазнаёміўся і з новай рускай, і з новай беларускай паэзіяй. Можна спадзявацца, што і сустрэча празаікаў, якая адбылася ў Мінску, дасць штуршок да ўзаемных перакладаў, і што проза краін-суседак стане даступнай адна адной. На маю думку, гэта важна, бо сапраўды зразумець, што адбываецца ў суседняй краіне, нават у блізкай, можна найперш праз літаратуру. І нават больш, чым праз медыя, якія толькі фіксуюць пэўныя падзеі, што адбываюцца на паверхні. А глыбінныя працэсы адбываюцца на зусім іншым узроўні — акурат пра гэта і пішуць літаратары.

Прэзентацыя альманаха «Terra poetica» праходзіла на розных узроўнях. Адбываліся сустрэчы ў Саюзе пісьменнікаў Беларусі, Беларускім дзяржаўным універсітэце. Быў час для свабоднага кантактавання маладых творцаў, куратараў і іншых удзельнікаў праекта. Абмяркоўвалі і далейшыя планы. Бо акрамя прэзентацыі паэтычнага альманаха летась быў праведзены мастацкі пленэр, вынікам якога стала выстава «Тры Сафіі». Таксама рэалізуецца ідэя тэатра для дзяцей з асаблівасцямі. У сакавіку пастаноўку плануюць прадставіць гледачам.

Дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Раман МАТУЛЬСКІ падзяліўся сваімі ўражаннямі ад работы «Мінскай ініцыятывы»:

— Для мяне асабіста надзвычай прыемна, што «Мінская ініцыятыва» чарговы раз збіраецца менавіта ў Нацыянальнай бібліятэцы... Важна, што ў праекце прымае ўдзел моладзь з трох краін. Яны з'ездзілі адзін да аднаго і дакладна памянялі свае погляды — я ўпэўнены, сталі сябрамі! Таму выніковая каштоўнасць такіх сустрэч надзвычай высокая.

Варта адзначыць, што наступны альманах, па папярэдняй задуме, будзе прысвечаны дзіцячай літаратурнай творчасці. Ёсць верагоднасць і таго, што ён можа быць прысвечаны літаратурнай крытыцы.

Цікавай часткай міжнародных сустрэч у беларускай сталіцы стаў перакладчыцкі семінар, арганізаваны **рэдактарам аддзела паэзіі літаратурнага часопіса «Дружба народов» Галінай КЛІМАВАЙ.** Маладыя паэты, знаходзячыся дома, зрабілі пераклады двух вершаў украінскага паэта Васіля Стуса на свае мовы, карыстаючыся спецыяльна падрыхтаванымі для іх падрадкоўнікамі. А на семінары ў Мінску ў іх была магчымасць супольна абмеркаваць вынікі сваёй працы, паспрабаваць заўважыць моцныя і слабыя бакі перакладаў, зробленых іншымі аўтарамі, тым самым істотна ўзбагаціць свой паэтычны і перакладчыцкі досвед.

І як **перакладчыца,** і як **празаік з Украіны** завітала **Марыяна КІЯЎНОЎСКАЯ.** Яна заўважыла:

— Мне здаецца, што «Terra poetica» — праект, які засяроджаны на будучыні. Было надзвычай цікава чытаць творы, якія ўвайшлі ў празаічны альманах. Яны ўразілі сваёй пранізлівасцю. Цікавым было і тое, што наратывы аўтараў з розных краін перагукаюцца паміж сабой. Яны гавораць пра адны і тыя ж рэчы: пра работу памяці, пра барацьбу за сваю ідэнтычнасць. Нават калі гэта ідэнтычнасць вымяраецца пакуль што пэўнай нявызначанасцю, нават катарсісам. У тэкстах розных аўтараў вельмі шмат перагукванняў. І вельмі хочацца, каб гэтая лучнасць захоўвалася і надалей.

Альманах быў надрукаваны ва ўкраінскім выдавецтве «Саміт-кніга» накладам 1500 асобнікаў. Яго рэдактарамі-складальнікамі выступілі ўкраінская літаратарка Леся Мудрак, а таксама **расійскі паэт, пісьменнік, арганізатар паэтычных фестываляў Андрэй КАРОВІН,** які расказаў:

— Разам з Лесяй Мудрак мы даволі доўга прадумвалі гэты нумар. І пэўны час разважалі над тым, хто такія маладыя празаікі з пункту гледжання ўзросту. Я прытрымліваўся меркавання, што празаікі фарміруюцца пазней. Таму, калі, напрыклад, маладыя паэты — гэта людзі да 35 гадоў — але і з гэтай лічбай я не да канца згодны, хоць яна і стала агульнапрынятай. Для празаікаў узроставае абмежаванне трэба падняць. У нашым альманаху мы давялі яго да 40 гадоў — аднак і гэта, на маю думку, празаікі-немаўляты. Маладымі празаікамі можна лічыць людзей 45—50 гадоў. А тым, хто ўжо адбыўся як літаратар, можа быць і 90.

Пра што распавядаюць маладыя празаікі?

Цікавымі разважаннямі ва ўступным слове да альманаха падзяліўся **дырэктар украінскага Нацыянальнага музея Тараса Шаўчэнкі Дзмітрый СТУС:**

У нашым жыцці стала цесна ад палітыкі. Ці ад ілюзіі палітыкі? Хіба ў палітыцы сканцэнтраваны ўсе праблемы людскога быцця? Так бывала ўжо не раз: замест радасці, любові, сяброўства — асуджэнне, супярэчнасці, недавер і разлад, што ўсё мацней раздзяляюць і адчужаюць людзей і народы. Падчас разладаў цяжка не замкнуцца, прымусіць сябе прыслухоўвацца да свету і пастарацца пачуць у гомане напаленай варожасці жывыя галасы... Мы жывём у перыяд сацыякультурных трансфармацый, калі пошук шляху суправаджаецца высокай верагоднасцю памылкі. І таму патрэбна і важна чуць шматгалоссе творчых людзей, закліканых перадаць думку і праўду іншага — іншага чалавека, іншага народа, суседа па доме ці па краіне. Не для таго, каб прыняць яе, але хоць бы зразумець...

Думаецца, гэта надзвычай важныя словы, дзе не проста расстаўлены важныя акцэнты, у іх быццам бы падабраны ключы да сапраўднага сяброўства, у якім могуць удзельнічаць раўназначныя асобы, што не заўсёды падзяляюць погляды адно аднаго. Затое імкнуцца пачуць. І проста прыняць іншага такім, які ён ёсць.

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ.
nina@zviazda.by

ОАО «Гомельоблреклама» извещает о проведении 26 января 2018 года открытого повторного аукциона со снижением начальной цены на 20% после несостоявшихся торгов по продаже имущества в 11.00 в г. Гомеле по ул. Гагарина, 20

№ лота	Наименование предметов торгов	Начальная цена продажи имущества одним лотом, с учетом НДС (20 %), бел. руб.	Сумма задатка, с учетом НДС (20 %), бел. руб.
	Информация о земельном участке: кадастровый номер **340100000006004802 площадью 0,1849 га** – для эксплуатации и обслуживания административного здания. **Местонахождение:** Гомельская область, г. Гомель, ул. Борисенко, д. 7		
1	**Капитальное строение с инв. № 350/С-42584, общей площадью 1 616,7 кв. м,** назначение – здание административно-хозяйственное, наименование – **административный корпус.** Составные части и принадлежности: **галерея.** Забор железобетонный – **36,0 м. п.** (инв. № 114), озеленение (7 деревьев) (инв. № 13), вертикальные планировки и благоустройство (инв. № 12), в т. ч.: проезжая часть – **632,0 кв. м**, борты – **42,0 кв. м**; распределительные пункты ПР – 3 шт. (инв. №37); распредустройство – 3 шт. (инв. № 32)	266 512,00	13 325,60

Продавец: ОАО «Гомельоблреклама», г. Гомель, ул. Гагарина, 20. **Организатор торгов**: филиал «Эксперт-Услуга» ОАО «Гомельоблреклама». Конт. тел.: 8 (029) 694-43-89, 8 (0232) 23-23-53 – Грачева Полина Станиславовна. **Шаг аукционных торгов – 5 %. Для участия в аукционе необходимо: 1.** Оплатить задаток на расчетный счет **Продавца имущества (ОАО «Гомельоблреклама»):** р/с BY34-BAPB30122093700130000000, БИК BAPBBY23912, Филиал ОАО «Белагропромбанк» ГОУ, УНП 400071204,ОКПО 285728963000, назначение платежа – задаток за участие в аукционных торгах (задаток для участия в аукционе перечисляется до подачи заявления). **2.** Подать заявление организатору аукциона по установленной форме с приложением необходимых документов можно **с 11 января 2018 г.** по адресу: г. Гомель, ул. Гагарина, 20, 2-й этаж, каб. «Эксперт-Услуга» в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и 14.00 до 16.00 **прием заявлений для участия в аукционе заканчивается 24 января 2018 г. в 16.00. Заявления, поступившие после установленного срока, не принимаются. Организатор аукциона вправе отказаться от проведения аукциона в любое время, но не позднее, чем за три дня до его проведения.** В случае если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только **единственным** участником, объект аукциона продается этому участнику при его согласии по начальной цене, увеличенной на **5 (пять) %**. Участник торгов имеет право до начала торгов письменно отозвать свое заявление на участие. Неявка участника торгов на торги признается отказом от участия в торгах. В этих случаях сумма внесенного им задатка возвращается **Продавцом имущества** в течение **5 (пяти)** рабочих дней со дня проведения торгов. Победителями торгов будут признаны участники, предложившие более высокую цену. Лица, являющиеся победителями торгов, обязаны: подписать протокол о результатах аукциона; заключить договор купли-продажи в течение **20 (двадцати) календарных дней** от даты подписания протокола о результатах аукциона; оплатить приобретаемое имущество согласно договора купли-продажи и возместить затраты на организацию и проведение аукциона, в течение **3 (трех) рабочих дней** с момента подписания протокола. Задатки, уплаченные участниками аукциона, ставшими победителями, будут учтены в счет исполнения обязательств по договору купли-продажи. **В соответствии с действующим законодательством Республики Беларусь может быть предоставлена рассрочка оплаты имущества**. Проводится аукцион в соответствии с Положением открытого акционерного общества «Гомельоблреклама» филиал «Эксперт-Услуга» о порядке организации и проведения аукционов по продаже имущества и права на заключение договоров аренды нежилых помещений (их части). **Подробное извещение о первых торгах опубликовано в газете «Звязда» от 29.11.2017 г. Дополнительная информация по контактным телефонам Организатора торгов: 8 (0232) 23-23-54, 23-23-56, 8 (029) 126-66-62. Порядок оформления участия в аукционе содержится на сайте Организатора торгов – www.gomeloblreklama.by, раздел «Аукционы»**

Центр Промышленной Оценки
• Организация аукционов
• Оценка всех видов имущества

Извещение о проведении аукциона

Организатор аукциона	ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, д. 5, корп. 2, пом. 1703, оф. 5
Продавец	ОАО «СМТ № 41», Гродненская обл., г. Сморгонь, ул. Гагарина, д. 24

Предмет аукциона

Месторасположение: Гродненская область, г. Сморгонь, пр-т Индустриальный, д. 19, 19/3, 19/6, 19/7, 23, 19/10

Наименование	Назначение	Инвентарный номер	Общая площадь
Административно-бытовой корпус ЖБИ	Здание административно-хозяйственное	443/С-21218	1244,6
Арматурный цех (без оборудования)	Здание специализированное для производства строительных материалов	443/С-13727	3187
БСЦ ЖБИ	Здание специализированное для производства строительных материалов	443/С-21219	729,3
Составные части и принадлежности	Галерея (а)		
Полигон	Сооружение неустановленного назначения	443/С-21204	562
Составные части и принадлежности	Железобетонные пропарочные камеры (а, б, в)		
Склад готовой продукции (без оборудования)	Сооружение специализированное складов, хранилищ	443/С-21205	2565,5
Склад металла	Здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ	443/С-21206	1195,9
Формовочный цех (без оборудования)	Здание специализированное для производства строительных материалов	443/С-13718	2418,9
Составные части и принадлежности	Очистные сооружения (а)		
Административно-бытовой корпус ЗТБ	Здание административно-хозяйственное	443/С-13715	793
Составные части и принадлежности	Подвал (А3/к), забор, ворота, кирпичная уборная (1)		
Автодороги	Сооружение специализированное автомобильного транспорта и автодорожного хозяйства	443/С-21202	15812
Составные части и принадлежности	Дорожное полотно (а1, а2, а3, а4, а5, а6, а7, а8, а9)		
Бетоносмесильный цех (без оборудования)	Здание специализированное для производства строительных материалов	443/С-13713	792,3
Составные части и принадлежности	Галерея (а)		
Открытый склад заполнителей	Здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ	443/С-13719	276,5
Проходная	Здание нежилое	443/С-13742	17,9
Склад цемента (без оборудования)	Здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ	443/С-13735	497,2
Составные части и принадлежности	Подвал (А1-2/к), рампа		
Комплексная трансформаторная подстанция (без оборудования)	Здание специализированное энергетики	443/С-21203	73,1
Компрессорная (без оборудования)	Здание специализированное для производства строительных материалов	443/С-13733	312,4
Составные части и принадлежности	Подвал (А1/кп)		
Закрытый склад заполнителей	Здание специализированное складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ	443/С-13734	325,5

Сведения о земельном участке: предоставлен продавцу на праве постоянного пользования для содержания и обслуживания зданий и сооружений завода железобетонных изделий площадью 10,6793 га с установленными ограничениями (обременениями) в отношении недвижимого имущества, находящегося в охранных зонах линий связи и радиофикации, площадь – 0,1368 га

Начальная цена с НДС 20 % – 1 965 240,00 бел. руб. (снижена на 50 %)

Обременения – Договор аренды на арматурный цех, АБК ЗТБ

Задаток 10 % от начальной цены предмета аукциона в белорусских рублях перечисляется на счет BY60BLBB30120191021390001001 в Дирекции «ОАО Белинвестбанк» по г. Минску и Минской области (адрес банка: г. Минск, ул. Коллекторная, 11), БИК BLBBBY2X, получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки», УНП 191021390

Срок подписания договора купли-продажи – **2** рабочих дня после проведения аукциона

Условия оплаты предмета аукциона

Если между продавцом и покупателем (победитель аукциона либо единственный участник аукциона, согласившийся приобрести предмет аукциона по начальной цене, увеличенной на 5%) в течение срока, установленного для подписания договора купли-продажи, не достигнута договоренность по срокам и о порядке оплаты предмета аукциона, такая оплата должна быть произведена в течение **5 (пяти) календарных дней** после подписания договора купли-продажи

Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, определения лица, выигравшего аукцион, а также возмещения затрат и оплаты вознаграждения за организацию аукциона оговорен в Условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов **www.cpo.by**

Предыдущее извещение о проведении аукциона опубликовано в **газете «Звязда» от 28.12.2017 г.**

Аукцион состоится 24.01.2018 в 14.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, пом. 1703. Заявления на участие и необходимые **документы принимаются по 22.01.2018 до 17.00** по указанному адресу. Тел.: +375 17 280-36-37; 8 029 317-95-42. www.cpo.by. Email: auction@cpo.by

ДОПОЛНЕНИЕ К ПРОЕКТНЫМ ДЕКЛАРАЦИЯМ по объекту «Застройка жилых кварталов с объектами социальной инфраструктуры в границах пр. Дзержинского – пр. Любимова – ул. Семашко (2-я очередь строительства). Жилой дом № 16 по генплану», опубликованным в газетах «Звязда» № 193 (28557) от 06.10.2017, № 245 (28609) от 20.12.2017

Действуют скидки на стоимость 1 кв. м общей площади для 20 (двадцати) квартир:

при единовременной оплате всей суммы по договору создания объекта долевого строительства в течение **10 (десяти) календарных дней** со дня регистрации договора в Мингорисполкоме стоимость 1 кв. м общей площади уменьшается на сумму, эквивалентную **100 (ста) долларам США**.

УНП 192400611

Извещение о повторном открытом аукционе по продаже права заключения договора аренды земельного участка для строительства объектов (ул. Суворова, ул. Молодая) в городе Гродно 13 февраля 2018 года

№ лота	Наименование объекта	Местонахождение объекта	Площадь земельного участка (га)	Кадастровый номер	Начальная цена, руб.	Сумма задатка, руб.	Сумма расходов по подготовке земельно-кадастровой документации, руб.	Условие продажи и целевое назначение земельного участка
1*	Право аренды земельного участка сроком на 50 лет	жилой квартал «Колбасино» ул. Суворова, позиция по генплану № 18	0,3662	440100000001010231	132 560,03	13 256,0	3 668,17	Строительство торгового объекта с объектом общественного питания (2-этажное здание с плоской крышей)
2*	Право аренды земельного участка сроком на 50 лет	ул. Молодая	0,3951	440100000001010231	90 339,8	9 034,0	3 668,17	Строительство объекта бытового обслуживания населения (баня, прачечная и т. п.) общей площадью до 900 кв. м

*земельный участок имеет ограничения.

Победитель аукциона обязан:

в установленном порядке получить разрешение на проведение проектно-изыскательских работ и разработать строительный проект на строительство объекта в срок, не превышающий 2 года;

приступить к занятию земельного участка в соответствии с целями и условиями его предоставления не позднее 6 месяцев со дня утверждения проектной документации юридическому лицу, индивидуальному предпринимателю, 1 года – гражданину;

осуществить строительство объекта в сроки, определенные проектно-сметной документацией.

В случае нарушения сроков проектирования и строительства в договоре аренды будут предусмотрены штрафные санкции.

Организатор аукциона: коммунальное унитарное предприятие по оказанию услуг «Гродненский центр недвижимости».

При оформлении заявления лицо, желающее принять участие в аукционе, представляет:

1. Копии платежных поручений о внесении **задатка** за подачу заявления на расчетный счет BY24 AKBB 3012 0000 4181 0400 0000 в филиале № 400 ГОУ ОАО «АСБ Беларусбанк», г. Гродно, БИК AKBBBY21400, УНП 590727594, получатель – коммунальное унитарное предприятие по оказанию услуг «Гродненский центр недвижимости», с отметкой банка-отправителя об их исполнении. **Юридическое лицо:** доверенность, выданную представителю юридического лица (кроме случаев, когда юридическое лицо представляет его руководитель), одну копию учредительных документов. **Физическое лицо**: паспорт, а в случае участия в аукционе представителя физического лица – паспорт и нотариально заверенную доверенность.

2. Платеж за право заключения договора аренды земельных участков осуществляется в течение 10 рабочих дней со дня утверждения протокола о результатах аукциона.

3. Победитель аукциона обязан в течение 10 рабочих дней со дня утверждения протокола о результатах аукциона возместить организатору аукциона затраты, связанные с организацией и проведением аукциона, возместить отделу коммунального имущества и приватизации Гродненского горисполкома расходы по подготовке документации для проведения аукциона;

4. Всем желающим предоставляется возможность ознакомиться с объектом.

Аукцион состоится 13 февраля 2018 года в 12.00 в здании горисполкома по адресу: г. Гродно, пл. Ленина, 2/1.

Заявления на участие в аукционах принимаются по адресу: г. Гродно, пл. Ленина, 2/1, кабинет № 403, в рабочие дни **с 8.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00. с 15 января по 7 февраля 2018 года**. Телефон для справок в Гродно: **(0152) 72-05-37, 72-05-46, 74-20-95**. Адрес сайта: **www.grodno.gov.by**

Извещение об открытом аукционе по продаже земельных участков в собственность в г. Гродно (микрорайон «Барановичи-5, 6», ул. Фабричная) 13 февраля 2018 года

№ лота	Наименование объекта	Местонахождение объекта	Площадь земельного участка, (га)	Кадастровый номер	Ориентировочная стоимость затрат на изготовление документации, руб.	Начальная цена продажи, руб.	Сумма задатка, руб.
1	Земельный участок У-307*	микрорайон «Барановичи-5, 6»	0,0982	440100000003004967	–	15 535,26	3 100
2	Земельный участок *,**	ул. Фабричная, между жилыми домами № 12 и № 14	0,0942	440100000001010235	3 478,38	14 200,81	2 800

*Инженерные коммуникации на участке отсутствуют.

**Земельный участок имеет ограничения (обременения) прав в использовании земельного участка в охранных зонах сетей и сооружений водоснабжения, канализации.

Земельные участки предоставляются в частную собственность для строительства и обслуживания одноквартирного жилого дома.

Организатор аукциона: коммунальное унитарное предприятие по оказанию услуг «Гродненский центр недвижимости».

Условия, предусмотренные в решении о формировании земельного участка для проведения аукциона и предоставлении его победителю аукциона либо единственному участнику несостоявшегося аукциона:

внесение платы за земельные участки; возмещение затрат на организацию и проведение аукциона, в том числе расходов, связанных с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его проведения; обращение за государственной регистрацией прав на земельный участок в РУП «Гродненское агентство по государственной регистрации и земельному кадастру» в двухмесячный срок после утверждения протокола о результатах аукциона либо признания аукциона несостоявшимся; получение победителями аукциона в установленном порядке технической документации и разрешения на строительство жилого дома; занятие земельных участков (осуществление строительно-монтажных работ) осуществить не позднее одного года со дня утверждения в установленном порядке проектной документации на строительство одноквартирного жилого дома, возместить затраты в соответствии с решением Гродненского горисполкома от 08.02.2016 № 49 «О некоторых вопросах возмещения затрат на строительство, в том числе проектирование, объектов распределительной инженерной и транспортной инфраструктуры».

Аукцион состоится 13 февраля 2018 года в 12.00 по адресу: г. Гродно, пл. Ленина, 2/1 (актовый зал).

Для участий в аукционе необходимо: внести задаток в размере, указанном в графе 8, перечисляемый на расчетный счет BY24 AKBB 3012 0000 4181 0400 0000 в филиале № 400 ГОУ ОАО АСБ «Беларусбанк», г. Гродно, БИК AKBBBY21400, УНП 590727594, получатель – КУП по оказанию услуг «Гродненский центр недвижимости», задаток вносится в белорусских рублях в сумме согласно настоящему извещению.

Представить в КУП по оказанию услуг «Гродненский центр недвижимости» следующие документы;

заявление на участие в аукционе установленной формы;

документ, подтверждающий внесение суммы задатка;

подписанное соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (в двух экземплярах) установленной формы, включающее обязательство по уплате в соответствии с законодательством штрафных санкций и иные требования;

дополнительно представляются:

гражданином – копия документа, содержащего его идентификационные сведения, без нотариального засвидетельствования; представителем гражданина – нотариально удостоверенная доверенность.

При подаче документов на участие в аукционе граждане Республики Беларусь предъявляют паспорт гражданина Республики Беларусь, а представители граждан – документ, удостоверяющий личность.

Прием документов, консультации по вопросам участия в аукционе и ознакомление с имеющейся документацией осуществляются по адресу: г. Гродно, пл. Ленина, 2/1, кабинет 403 с 15 января по 7 февраля 2018 года включительно в рабочие дни с 08.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00.

Торги в отношении каждого земельного участка проводятся при условии наличия двух или более участников. Победителем торгов по каждому предмету аукциона признается участник, предложивший наиболее высокую цену.

Победитель торгов либо единственный участник несостоявшегося аукциона, выразивший согласие на приобретение земельного участка, как единственный, подавший заявление на участие в аукционе, в течение 10 рабочих дней со дня утверждения протокола о результатах аукциона либо признания аукциона несостоявшимся обязан:

внести плату за земельный участок; возместить организатору аукциона затраты на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его проведения. Информация о данных затратах, порядке их возмещения доводится до сведения участников аукциона до его начала при заключительной регистрации под роспись; выполнить условия, предусмотренные в решении об изъятии земельного участка для проведения аукциона и предоставлении его в частную собственность победителю аукциона либо единственному участнику несостоявшегося аукциона.

После совершения названных действий, но не позднее 2 рабочих дней, Гродненский горисполком выдает победителю аукциона либо единственному участнику несостоявшегося аукциона выписку из решения об изъятии земельного участка для проведения аукциона и предоставлении его в частную собственность для строительства и обслуживания одноквартирного жилого дома, а также один экземпляр протокола о результатах аукциона либо признания аукциона несостоявшимся.

Оплата стоимости предметов аукциона осуществляется по безналичному расчету за белорусские рубли.

При невыполнении требований об обращении за государственной регистрацией прав на земельный участок в двухмесячный срок после утверждения протокола о результатах аукциона либо признании аукциона продажи несостоявшимся решение Гродненского горисполкома о предоставлении земельного участка утрачивает силу.

Осмотр земельного участка на местности производится желающими самостоятельно в удобное для них время.

Контактные телефоны: + 375 (152) 72 05 46, 72 05 37, 74 20 95, официальный сайт организатора торгов: **www.grodno.gov.by**

ООО «Центр Белинвентаризация»

г. Гомель, ул. Гагарина, 46, оф. 2-1

- ✓ **Раздел и установление порядка пользования земельным участком**
- ✓ **Раздел и вычленение изолированных помещений из капитального строения**
- ✓ **Пересчет долей в связи с изменением капитального строения**
- ✓ **Оценка всех видов собственности**

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ПРАВА ЗАКЛЮЧЕНИЯ ДОГОВОРА АРЕНДЫ ИМУЩЕСТВА ОАО НТК «АЛЕСЯ» 8 (0232) 29 51 13

№ лота	Наименование объекта	Начальная стоимость лота, бел. руб. с НДС	Сумма задатка, бел. руб.
1	Изолированное помещение (в здании магазина) площадью 24,9 кв. м, расположенное по адресу: г. Гомель, ул. Пенязькова Д. Н., 59. Цель использования: для оказания услуг, для организации торговли непродовольственными товарами. Срок договора аренды – 3 года, арендная плата в месяц – 794,81 руб. с учетом НДС 20 %	198,70 руб.	39,74 руб.

Срок подачи заявления	**По 12 февраля 2018 г**. в рабочие дни с 9.00 до 16.00 от даты опубликования настоящего извещения по адресу: г. Гомель, ул. Гагарина, 46, оф. 2-1
Дата, время и место проведения аукциона	**14 февраля 2018 г. в 11.00** по адресу: г. Гомель, ул. Гагарина, 46, оф.2-1
Номер р/с для перечисления задатка	BY71BPSB30121783390109330000 в РД №300 ОАО «БПС- Сбербанк», БИК BPSBBY2X, УНП 491323266. Получатель платежа: ООО «Центр Белинвентаризация». Назначение платежа: задаток на участие в аукционе согласно извещения в газете «Звязда» от 11.01.2018 г.
Условия продажи	Шаг аукционных торгов – 10 %. Заключить договор аренды в течение 10 рабочих дней с момента подписания протокола о результатах аукциона. Победитель возмещает затраты на организацию и проведение аукциона

Для участия в аукционе необходимо представить:

1. Заявление на участие в аукционе по установленной форме и подписанное соглашение о правах и обязанностях с ООО «Центр Белинвентаризация».
2. Заверенную банком копию платежного поручения о внесении задатка на расчетный счет организатора торгов.
3. Юридическим лицам – резидентам Республики Беларусь – копию документа, подтверждающего регистрацию юридического лица; представителю юридического лица – доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица).
4. Юридическим лицам – нерезидентам Республики Беларусь – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписку из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена не ранее чем за 6 месяцев до даты подачи заявления на участие в аукционе); представителю юридического лица – доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица).
5. Индивидуальным предпринимателям – копию документа, подтверждающего государственную регистрацию; представителю индивидуального предпринимателя – доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица).
6. Физическим лицам – представителю физического лица – доверенность (документ, подтверждающий полномочия лица) и документ, удостоверяющий личность данного представителя.
7. При подаче документов на участие в аукционе физические лица, представители физических и юридических лиц предъявляют паспорт или иной документ, удостоверяющий личность.
8. Участник аукциона, выигравший торги, либо лицо, признанное покупателем, оплачивает стоимость затрат на организацию и проведение аукционных торгов – Организатору аукционных торгов.
9. Аукцион проводится в соответствии с действующим законодательством и Положением ООО «Центр Белинвентаризация»

Дополнительная информация на сайте www.bti-gomel.by, по тел.: (0232) 75 06 62, (029) 341 15 45

23.01.2018 г. в 12.00 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Полесьежилстрой».

Повестка дня:

1) О совершении сделок общества.

Местонахождение ОАО «Полесьежилстрой»: г. Брест, ул. Кижеватова, 60.

Место проведения собрания: г. Брест, ул. Кижеватова, 60.

Время регистрации в день проведения собрания – с 11.30 до 12.00.

При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера – доверенность). Дата сбора реестра – 10.01.2018 г.

С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 15.01.2018 г. (с 14.00 до 16.00) по месту нахождения общества.

УНП 200050191

ОАО «ПИНСКИЙ ГКБО ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ НЕДВИЖИМОГО ИМУЩЕСТВА

Наименование	Характеристика
ЛОТ 1	
Наименование объекта, краткая характеристика	Капитальное строение с инвентарным номером 130/С-19360 (здание химчистки и крашения одежды), капитальное строение с инвентарным номером 130/С-26326 (склад (сарай)), капитальное строение с инв. № 130/С26324 (здание конторы) с составными частями и принадлежностями
Характеристика объекта, площадь земельного участка (кв. м), решение об отводе земельного участка	Здание химчистки и крашения одежды, 1963 года постройки, общей площадью 595,1 кв. м, прилегающие сооружения; забор железобетонный (43,7 кв. м); склад (сарай), 1964 года постройки, общей площадью 46,0 кв. м, здание конторы, 1988 года постройки, общей площадью 360,8 кв. м. Площадь земельного участка 0,1876 га. Решение Пинского горисполкома об отводе земельного участка от 08.06.2004 г. № 490
Местонахождение объекта	225710 г. Пинск, ул. Брестская, 73 и 73/1
Продавец и организатор торгов	ОАО «Пинский ГКБО» 225710 г. Пинск, ул. Центральная, 15б тел./факс 31-04-20
Начальная цена продажи (снижена на 54 %)	183 500,67 (сто восемьдесят три тысячи пятьсот рублей, 67 копеек)
Сумма задатка	18 350,07 (восемнадцать тысяч триста пятьдесят рублей, 7 копеек)
Шаг аукциона	10 % начальной цены
Условия продажи	Без условий
Номер р\с для перечисления задатка	BY17PJCB30125200201000000933 «Приорбанк» ОАО ЦБУ 506, МФО PJCBBY2X, г. Пинск, ул. Ленина, 7; УНП 200278370

Аукцион состоится 30 января 2018 г. в 10.00 по адресу г. Пинск, Центральная, 15б, кабинет директора.

Заявление на участие в аукционе принимается организатором аукциона, по рабочим дням в рабочее время с 8.00 до 13.00. и с 14.00 до 17.00 по 29 января 2018 г. включительно, по адресу: г. Пинск, ул. Центральная, 15б, кабинет ПЭС.

Организатор аукциона вправе отказаться от проведения аукциона в любое время, но не позднее, чем за 3 дня до даты его проведения.

Победитель аукциона возмещает расходы, связанные с организацией и проведением аукциона в течение трех рабочих дней.

Победитель аукциона обязан: подписать протокол в день проведения аукциона; заключить с продавцом договор купли-продажи имущества в течение 20 рабочих дней со дня проведения аукциона.

Срок оплаты имущества – в течение 30 календарных дней со дня заключения договора купли-продажи.

Оплата цены продажи предмета аукциона может быть осуществлена в рассрочку в соответствии с решением Пинского горисполкома от 03.10.2017 г. № 1088.

С более подробной информацией об участии в аукционе можно ознакомиться по тел.: 310422; 331859; 80447677710 или непосредственно в дирекции ОАО «Пинский ГКБО» по адресу: г. Пинск, ул. Центральная, 15б

Приглашение

Унитарное предприятие Национального олимпийского комитета Республики Беларусь «Спортивно-оздоровительный комплекс «ОЛИМПИЙСКИЙ» проводит аукцион № 139 по продаже права заключения договора аренды изолированного нежилого помещения сроком на три года

	Предмет аукциона (право заключения договора аренды)	Площадь, м²	Начальная цена продажи
	г. Минск, ул. Сурганова, 2А/9		
1	БЛОК ПОМЕЩЕНИЙ:		
	Изолированное нежилое помещение № 1	85,5	324,90
	Изолированное нежилое помещение № 2	28,1	106,78
	Изолированное нежилое помещение № 3	31,4	119,32
	Изолированное нежилое помещение № 4	40,6	154,28
	Изолированное нежилое помещение № 5	2,3	8,74
		Общая площадь 187,9	Общая цена 714,02

Аукцион состоится 15 февраля 2018 года в 10.00 по адресу: г. Минск, ул. Сурганова, 2а, конференц-зал. Документы на участие принимаются по 14 февраля 2018 года до 15.00 включительно по адресу: 220012, г. Минск, ул. Сурганова, 2а, пом. 2, к. 40.

Документы, поданные после указанного времени, не рассматриваются. Телефоны для справок: (017) 290-49-06, 290-47-18, 290-49-11. Интернет: **www.dvs.by**.

Организатор аукциона (продавец) – Унитарное предприятие «СОК «ОЛИМПИЙСКИЙ», г. Минск, ул. Сурганова, 2а, пом. 2, к. 40.

Для участия в аукционе участник перечисляет задаток в размере 10 процентов от начальной цены заявленного лота **расчетный счет BY44BAPB30122082500180000000, ОАО «Белагропромбанк», 220036, г. Минск, пр-т Жукова, 3, БИК BAPBBBY2X, УНП 101 508 270, Унитарное предприятие «СОК «ОЛИМПИЙСКИЙ».** Перечень и порядок подачи документов для участия в аукционе определены Положением о порядке проведения аукционов по продаже права заключения договоров аренды зданий, сооружений и помещений, находящихся в республиканской собственности, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.08.2009 г. № 1049.

Оплата за право заключения договора аренды осуществляется победителем аукциона разовым платежом на расчетный счет организатора аукциона в течение 3 рабочих дней со дня его проведения.

Победитель аукциона в течение 3 рабочих дней со дня его проведения обязан возместить Унитарному предприятию «СОК «ОЛИМПИЙСКИЙ» затраты на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и представлением участникам документации, необходимой для его проведения. Информация о затратах, порядке и сроках их возмещения доводится до сведения участников перед началом аукциона. Победитель аукциона (лицо, приравненное к победителю аукциона) приобретает право заключения договора аренды после оплаты стоимости предмета аукциона и возмещения затрат на организацию и проведение аукциона

■ На экранах

АКТУАЛЬНАЕ І СЕНТЫМЕНТАЛЬНАЕ Ў НОВЫМ ГАЛІВУДСКІМ МЮЗІКЛЕ

У пракаце ідзе фільм «Найвялікшы шоумен» з пышным шоу ўнутры

На рэальных падзеях, рэальным кантэксце часу і рэальнай асобе, якая ў XIX стагоддзі ў Нью-Ёрку стварыла «Найвялікшае шоу на Зямлі», Галівуд заснаваў чарговую шыкоўную казку. Аўтары, у прыватнасці рэжысёр Майкл Грэйсі, выкарысталі патэнцыял персанажа, што дарыў нью-ёркскай публіцы неверагодныя відовішчы, адаптавалі яго біяграфію для масавай аўдыторыі, запрасілі на галоўную ролю Х'ю Джэкмана, якому так пасуюць канцэртныя ўборы, — і атрымалі матывавальны, эмацыянальны, феерычны мюзікл «Найвялікшы шоумен». Падчас прагляду — з гэтымі танцамі, узрушальнымі песнямі і сентыментальнымі прамовамі — усмешка наўрад ці знікне з вашага твару.

Фільм распавядае пра Фінеаса Тэйлара Барнума, які ў XIX стагоддзі заснаваў тэатр, куды запрасіў незвычайных выступоўцаў — ліліпута, барадатую жанчыну, велікана, індыянку (ад «індзеец»), хлопца з сабачым тварам, чарнаскурага акрабата ды іншых незвычайных людзей. Ён уключыў іх у сваё шоу, і яно займела каласальны поспех, Фінеаса Тэйлара Барнума назвалі таленавітым прадпрымальнікам, публіка была ў захапленні.

Стваральнікі карціны «Найвялікшы шоумен» не вельмі імкнуліся да адпавядання рэальнасці, таму ў фільме поспеху Барнума папярэднічаюць гады нястачы і нягод. Тут ён з самага дзяцінства быў летуценнікам з няпоўнай беднай сям'і, хадзіў у дзіравым абутку, валацужнічаў пасля смерці бацькі. Увесь гэты час галоўны герой быў не без адказу закаханы ў багатую дзяўчыну. Ён расказваў ёй пра свае мары і паабяцаў прыгожае жыццё, а ўжо дарослым прапанаваў руку і сэрца, і тая пайшла за ім.

Апроч уласна гісторыі поспеху «Найвялікшы шоумен» закранае тэму сацыяльнай няроўнасці і велікасвецкага снабізму. Прорва паміж Барнумам і багатай публікай, да прызнання якой ён так імкнуўся, не паменшылася праз багацце і шыкоўны дом: яго называлі жулікам, тэатр лічылі нізкім мастацтвам альбо ўвогуле не мастацтвам, а шоу нягледзячы на папулярнасць лічылася падробкай. У пэўны момант галоўны герой пайшоў за фальшывым ідэалам і ў пагоні за прызнаннем высокіх слаёў грамадства страціў усё (але, канешне, не ў якасці фіналу фільма).

Шлях да высокай мары, сацыяльнае становішча як падробленая мэта — нават гэта яшчэ не мяжа. У фільм пра падзеі XIX стагоддзя ўмясцілі такую актуальную сёння тэму талерантнасці, паліткарэктнасці і раўнапраўя. «У найвялікшым шоумене» на акцёраў тэатра, альбо ўжо цырка, Барнума глядзяць як на дзівосы — са здзіўленнем, пагардай і часам нават з нянавісцю. Але яны імкнуцца да свабоды, пазбаўлення ад страхаў і адзіноты, да ўсведамлення сваёй сілы — і гэтага заслугоўваюць.

Усё гэта вельмі важна і кранальна — гарантаваная і неабвержная сацыяльная роўнасць усіх членаў грамадства; каханне, што праходзіць праз гады і выпрабаванні; нарэшце, вялікія мары і іх рэалізацыя. Абгорнуты гэтыя паняцці ў яркую і сентыментальную карціну з пераплеценых паміж сабой галівудскіх шаблонаў. Шыкоўныя харэаграфія і песні на кожным кроку, любімая гледачамі вера ў дабро і хэпі-энд, жыццесцвярджальнасць: фільм не раскажа пра нешта новае (а пра Барнума ўвогуле падмане), але нагадае пра ўсмешкі, высокія памкненні і мір ва ўсім свеце.

Гэтым можна натхніцца, можна ўспомніць пра ўласныя мары, можна рашыцца рызыкнуць. Так, Галівуд зноў здолеў стварыць фільм неверагодна відовішчны, бязмежна сентыментальны і які нядрэнна матывуе. Толькі рэальны Барнум быў жанаты два разы і нарадзіўся ён ў забяспечанай сям'і. «Найвялікшы шоумен», які расказвае пра шоу-фальшыўку і па ўсякаму выкарыстоўвае гэта ў тэме ўспрымання мастацтва і сацыяльнай няроўнасці, на жаль, сам аказваецца сапраўднай фальшыўкай.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ.
katsyalovich@zviazda.by

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	9.24	17.12	7.48
Віцебск —	9.20	16.55	7.35
Магілёў —	9.14	17.02	7.48
Гомель —	9.02	17.06	8.04
Гродна —	9.38	17.29	7.51
Брэст —	9.30	17.37	8.07

Месяц

Апошняя квадра
9 студзеня.
Месяц у сузор'і Скарпіёна.

Імяніны

Пр. *Варвары, Ганны, Івана, Марка, Наталлі.*
К. *Аляксандра, Марты, Фелікса.*

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

ЗАЎТРА

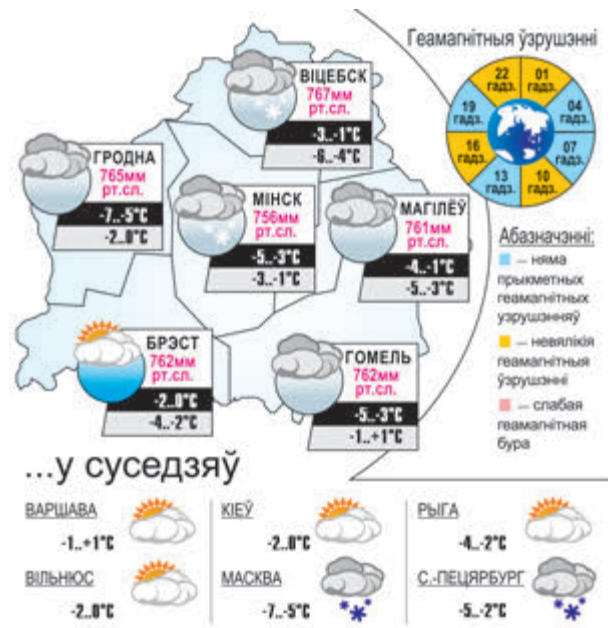

Даты | Падзеі | Людзі

11 СТУДЗЕНЯ

11 студзеня можна без перабольшання назваць адной з самых «ветлівых» дат у годзе — сёння адзначаецца Міжнародны дзень «дзякуй» (International Thank You Day).

У краіне

1733 год — нарадзіўся Антоній Тызенгаўз (мястэчка Наваельня, цяпер у Дзятлаўскім раёне), палітычны і грамадскі дзеяч ВКЛ, мецэнат. Кіраваў каралеўскімі эканоміямі ў Беларусі і Літве. Па яго ініцыятыве заснаваны Гродзенскія каралеўскія мануфактуры, пабудаваны Гродзенскі і Пастаўскі дамы Тызенгаўза, адкрыты Гродзенскі тэатр Тызенгаўза, кадэцкі корпус, медыцынская школа ў Гродне. Займаўся вырошчваннем мяса-малочных парод жывёл, выкарыстоўваў парнікова-цяплічную сістэму. Ініцыятар першага ў Беларусі перыядычнага выдання «Газеты Гродзенскай». Памёр у 1785 годзе.

1888 год — нарадзіўся (г. Заслаўе) Язэп Пятровіч Каранеўскі, дзяржаўны дзеяч Беларусі, педагог, правадзейны член Інбелкульта. З 1915 года выкладаў у Мінскім настаўніцкім інстытуце, быў членам культурна-асветніцкага гуртка «Наш край». У 1920 годзе — загадчык аддзела сацыяльнага выхавання Наркамасветы БССР, затым намеснік старшыні і член Прэзідыума Інбелкульта, у 1929—1931-м — рэктар БДУ, з 1932 года — намеснік дырэктара Інстытута чырвонай прафесуры ў Маскве. У 1937 годзе рэпрэсаваны і расстраляны. Рэабілітаваны ў 1957-м.

У свеце

1905 год — нарадзілася (в. Лошніца, цяпер у Барысаўскім раёне) Тацяна Васілеўна Бірыч, беларускі афтальмолаг, доктара медыцынскіх навук, прафесар, член-карэспандэнт НАН Беларусь, заслужаны ўрач Беларусі, заслужаны дзеяч навукі Беларусі, Герой Сацыялістычнай Працы. Асноўныя навуковыя працы ў галіне аксігенатэрапіі хвароб вачэй, лячэння туберкулёзу і апёкаў вачэй, выдалення катаракты з дапамогай нізкіх тэмператур. Аўтар больш чым 150 навуковых прац, у тым ліку трох манаграфій. Памерла ў 1993 годзе.

1919 год — Саўнаркам Савецкай Расіі прыняў дэкрэт аб увядзенні харчразвёрсткі. Харчразвёрстка — гэта сістэма нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў. Заключалася ў абавязковай здачы сялянамі дзяржаве па цвёрдых цэнах усіх лішкаў хлеба і іншых прадуктаў звыш устаноўленых нормаў на асабістыя і гаспадарчыя патрэбы. Упершыню такая сістэма была ўведзена ў Расійскай імперыі 2 снежня 1916 года, у той жа час захоўвалася і сістэма дзяржаўных закупак на свабодным рынку, якая дзейнічала раней.

1960 год — загадам Галоўнакамандуючага ВПС СССР Канстанціна Вяршыніна была арганізавана спецыяльная вайсковая часць, задачай якой з'яўлялася падрыхтоўка касманаўтаў. Пасля гэтая часць, размешчаная ў Зорным гарадку ў Падмаскоўі, была ператворана ў Цэнтр падрыхтоўкі касманаўтаў ВПС.

УСМІХНЕМСЯ

Калі ў вас расце пагалоўе прусакоў і выглядаюць яны сытымі і здаровымі, значыць, у вашым раёне выдатная экалогія!

— Што будзеце піць: настойку ці наліўку?

— Калі вы настойваеце, дык настойку, а калі наліваеце, дык наліўку.

— У нас самаабслугоўванне, сэр.

— Тады самагонку.

І да навін логікі: бяру нервовую звышурочную працу, каб аплаціць псіхолага, з якім мы спрабуем высветліць, чаму ж я такая стомленая.

— Для вас спорт — гэта прафесія ці захапленне?

— Для мяне гэта канал у тэлевізары.

«Таксама нядрэнна...» — падумала я, кінуўшы тапак у ката, а трапіўшы мужу ў лоб.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар СУХАРУКАЎ Павел Якаўлевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЫНДРОЖЫК, Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯЎКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВІНАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), В. МЯДЗВЕДЗЕВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ Ў МІНСКУ: прыёмнай – 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, маркетынгу — 337 44 04, бухгалтэрыі: 287 18 81.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

http://www.zviazda.by;
e-mail: info@zviazda.by,
(для зваротаў): zvarot@zviazda.by

ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79,
РЭКЛАМЫ e-mail: reklama@zviazda.by

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень.

Тыраж 20.008. Індэкс 63850. Зак. № 243. Нумар падпісаны ў 19.30 10 студзеня 2018 года.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12